

**"Toiset ajaa autoilla kilpaa, pelaavat tietokoneilla,
bodaavat tai virkkaavat. Mä kerään musiikkia -
tunteita ja muistoja."**

Aineellisen ja aineettoman luno levykeräilyssä

Jonna Savolainen

Pro gradu –tutkielma

Uskontotiede

Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos

Humanistinen tiedekunta

Turun yliopisto

Syyskuu 2023

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu
Turnitin OriginalityCheck –järjestelmällä

Pro gradu -tutkielma

Kulttuurien tutkimus, uskontotiede

Jonna Savolainen

"Toiset ajaa autoilla kilpaa, pelaavat tietokoneilla, bodaavat tai virkkaavat. Mä kerään musiikkia - tunteita ja muistoja" – Aineellisen ja aineettoman lumon levykeräilyssä

Sivumäärät: 101s, 3s

Tämä pro gradu -tutkielma käsittelee levykeräilijöiden suhdetta levyihinsä aineellisuuden, aineettomuuden ja lumon käsitteiden avulla. Tutkimuskysymykseni on, millaisia aineellisia ja aineettomia esineitä levyt ovat, ja miten lumoa koetaan vuorovaikutuksessa näiden kanssa. Tarkastelen levyjen aineellisia ja aineettomia ominaisuuksia ja merkityksiä sekä näistä ilmenevää lumoa.

Tutkimuksen teoreettinen viitekehys koostuu monitieteisestä materiaalsen kulttuurin tutkimuksesta, esinetutkimuksesta, materiaalsen uskonnon tutkimuksesta sekä uskontotieteestä. Keskeisimpinä käsitteinä ovat aineellisuus, aineettomuus sekä lumo. Tutkimusaineisto koostuu 46 keräilijän kyselyvastauksesta. Vastajat tavoitettiin levykeräilyyn ja fyysisiin levyihin keskittyvistä Facebook-ryhmistä vuoden 2022 marras-joulukuun aikana. Kyselyyn vastattiin anonyymisti.

Analyysi toteutettiin sisällönanalyysin keinoin, jossa tarkasteltiin levyjen aineellisuuden ja aineettomuuden lumoa. Aineellisuuteen liittyvä analyysini osoitti, että levyjä kosketellaan, niistä pidetään huolta, niitä säilytetään ja käytetään monin tavoin. Levyille annettiin myös monenlaisia aineettomia merkityksiä. Levyihin kiinnittyy muistoja elämän varrelta ja jokaisella levyllä on oma itsenäinen tarinansa. Levyjä käytetään identiteetin ilmentämisen sekä muovaamisen välineenä, minkä lisäksi levyjen avulla koetaan jatkuvuutta menneen ja tulevan välillä.

Levykeräilyssä aineellisuus ja aineettomuus ovat jatkuvassa ja erottamattomassa vuorovaikutuksessa toistensa kanssa. Levyjen aineelliset ominaisuudet, yksityiskohdat ja niiden levyjen mahdollistama toiminta kiehtovat kokonaisvaltaisuudellaan ja elämyksellisyydellään. Levyihin liitetyt muistot, niiden nostalgia ja käsitykset omasta identiteetistä saavat levyt tuntumaan henkilökohtaisilta ja erityisiltä. Esineellisyyden mahdollistamat kokemukset ja elämykset kietoutuvat yhteen levyjen aineettomien merkityksien kanssa, saaden aikaan lumon kokemuksia.

Avainsanat: esine, materiaalsen kulttuuri, muistot, nostalgia, identiteetti, lumo, uskontotiede, aineellisuus, aineettomuus, keräily

Sisällysluettelo

1	Johdanto	6
1.1	Tutkimusaihe, tutkimuksen taustat ja tutkimuskysymykset	6
1.2	Vinyyliä rahinasta suoratoistopalveluiden aikakauteen	8
1.3	Aikaisempi tutkimus	11
2	Aineisto ja menetelmät	16
2.1	Kyselyaineiston muodostus	16
2.2	Aineistolähtöinen sisällönanalyysi	18
2.3	Tutkijapositio	20
2.4	Tutkimusetiikka	21
3	Teoreettinen viitekehys	24
3.1	Materiaalinen kulttuuri ja materiaalinen uskonto	24
3.2	Esineiden merkityksiä: muistot, identiteetti ja nostalgia	26
3.2.1	Muistot	28
3.2.2	Identiteetti	29
3.2.3	Nostalgia	30
3.3	Lumo	31
4	Analyysiluvut	35
4.1	Levyjen käsinkosketeltavuus	35
4.1.1	Musiikki esineenä	35
4.1.2	Levyjen moniaistillisuus	37
4.1.3	Levyt keräilyesineinä ja pinnan yksityiskohdat	42
4.1.4	Levyt käytettynä ja käyttöä aikaansaavina	46
4.1.5	Levyjen säilyttäminen ja huolto	50
4.2	Muistetut ja muistavat levyt	54
4.2.1	Ensimmäiset ja ikimuistoisimmat levymuistot	55
4.2.2	Muistoja levykaupoista	59
4.2.3	Kohtaamisia ja tärkeitä ihmisiä	61
4.2.4	Muistavat levyt	64
4.3	Omat levyt ja keräilijäidentiteetti	68
4.3.1	Levyt osana identiteettiä	68

4.3.2	Yksityisyys ja omistettavuus	72
4.3.3	Levyhylly keräilijäidentiteetin ilmentäjänä	74
4.4	Aikamatkalla menneeseen ja tulevaan	77
4.4.1	Nostalgian lumoa	77
4.4.2	Levyjen elämää keräilijän jälkeen	81
5	Levyjen aineellisuuden ja aineettomuuden lumoa	85
5.1	Johtopäätökset	85
5.2	Jatkotutkimusmahdollisuudet	89
	Lähteet	92
	Liitteet	102
	Liite 1. Aineistopyyntö	102
	Liite 2. Kysely	103

1 Johdanto

1.1 Tutkimusaihe, tutkimuksen taustat ja tutkimuskysymykset

Kello kilahtaa ja raskas ovi pamahtaa kiinni, kun levykeräilijä astelee sisään levykauppaan. Ääriään myöten täynnä olevat levyhyllyt ja lattialla pursuilevat levylaatikot kutsuvat keräilijän luokseen. Katse kiinnittyy kiehtoviin uutuuksiin, nuoruusajan suosikkeihin, läheisistä ihmisistä muistuttaviin kansitaiteisiin sekä harvinaistakin harvinaisempiin erikoispainoksiin. Tälläkin kertaa tarkoitus on vain vähän katsella mitä valikoimasta oikein löytyy. Tuntikausia kestävä plärääminen ja levyjen tutkiskelu suurennuslasin avulla päättyy kuitenkin kassakoneen kilahdukseen. Matkaan tarttuneet hankinnat käsitellään hienovaraisesti ja asetetaan kotona arvoiselleen paikalleen levyhyllyyn. Yksi uutukaisista valikoituu ja pääsee heti kuunteluun. Levy otetaan hitaasti pois suojistaan, sitä pyöritellään käsissä ja lopulta asetetaan varovasti levysoittimeen. Eipä aikaakaan, kun huoneen täyttää koko kehossa tuntuva ja kaikkia aisteja herättelevä musiikki. Arjen kiireet sekä velvollisuudet unohtuvat hetkeksi – aikamatka menneeseen ja rakkaiden muistojen äärelle on alkanut.

Tämän pro-gradu tutkielman aiheena on levykeräily ja levykeräilijöiden levyilleen antamat merkitykset. Tutkin keräilijöiden suhdetta levyihin aineellisuuden ja aineettomuuden sekä levyjen aikaan saamien lumon kokemusten avulla. Lumo on jotain yllättävää, poikkeuksellista ja ihmeellistä, mitä mahdollistuu erilaisissa kohtaamisissa (Bennett 2001, 4–5). Levyt ovat aineellisia esineitä, jotka on suunniteltu musiikin tallentamista ja kuuntelua varten. Ne ovat keräilijöille tämän lisäksi usein muutakin. Edellä kuvatun lyhyen kertomuksen avulla pyrin tuomaan esille levykeräilyn kokonaisvaltaisuutta ja levyjen monia merkityksiä. Esineiden aineellisuus ja aineettomuus kulkevat usein molemmat käsi kädessä, eikä niitä voi aina erottaa toisistaan (Nieminen ja muut 2011, 8). Minua tutkielmassani kiinnostaa erityisesti, miten levyt koetaan sekä aineellisina, että aineettomina esineinä. Mikä tekee levyistä niin erityisiä ja lumoavia? Tutkimuksen aineisto koostuu levykeräilijöiksi itsensä kokevien suomalaisten kyselyvastauksista.

Tutkittaessa keräilyä ja keräilijöiden suhdetta keräilyesineisiin, on hyvä ensin tarkentaa, mitä keräilyllä ja keräilijällä tässä tutkielmassa tarkoitan. Vaikka sanat keräily ja keräilijä vilisevät usein osana arkipäivän keskusteluja, niillä voidaan tarkoittaa eri yhteyksissä erilaisia asioita. Ari Pöyhkäri määrittelee väitöskirjassaan (1996) keräilyn mielestäni toimivalla tavalla. Hän erottaa keräilyn esimerkiksi haalimisesta, hamstrauksesta ja kasaamisesta seuraavalla tavalla.

Keräily on harkittua, rajattua ja tavoitteellista samaan kategoriaan kuuluvien esineiden hankkimista, omistamista sekä järjestelyä (Pöyhtäri 1996, 11–14). Keräilyksi määritellyn toiminnan taustalla vaikuttaa myös käsitys kokoelmasta. Kokoelma voi koostua mistä tahansa objekteista, mutta näiden objektien kuuluu olla ”yhteenkuuluvia, mutta erilaisia”. (Pöyhtäri 1996, 11–14.) Keräilykohteet voivat myös olla täysin digitaalisia (Banash 2013, 9).

Levykeräilijä ei siis ole henkilö, joka syystä tai toisesta sattuu omistamaan kasan Lp- tai Cd-levyjä kotonaan. Näitä ihmisiä on varmasti paljon enemmän kuin varsinaisia levykeräilijöitä. Omistamme kaikki erilaisia esineitä ja esineryhmiä, mutta pelkästään näiden esineiden omistaminen ei tee meistä niiden keräilijää. Keräilyssä on kyse nimenomaan ihmisen suhteesta tiettyyn esineeseen ja esinekategoriaan. Tässä suhteessa suuremman kokonaisuuden, eli kokoelman, kerryttäminen ja järjesteleminen on avainasemassa. Levykeräilijän jokaisella yksittäisellä levyllä on oma harkittu paikkansa osana pienempää tai suurempaa levykokoelmaa. Kokoelma ei myöskään vain loju unohdettuna vintin nurkassa, vaan on läsnä keräilijän jokapäiväisessä elämässä.

Levykeräily tutkimusaiheena on ajankohtainen monestakin syystä. Ensinnäkin fyysiset levyt ovat kasvattaneet 2020-luvulle tultaessa tasaisen varmasti myyntilukujaan. Levyformaattien kehitystä tarkastelen yksityiskohtaisemmin alaluvussa 1.2. Tutkimusaiheesta tekee ajankohtaisen myös laajemmin keräilyilmiön suosio nykypäivänä. Keräilyä on harrastettu kautta historian, mutta erityisen suosituksi se on noussut viime vuosisatojen kuluessa henkilökohtaisen kulutuksen kasvettua (Banash 2013, 8–9). Jopa kolmasosa länsimaalaisista aikuisista ihmisistä kertoo keräilevänsä edes jotain. Keräily koskettaakin kaikkia ihmisryhmiä: ikään, sukupuoleen tai sosiaaliseen asemaan katsomatta. (Shuker 2010, 5.) Keräily ei myöskään ole vähentänyt suosiotaan internetin suosion kasvun myötä, ja osa keräilystä onkin siirtynyt myös virtuaalisiin alustoihin (Banash 2013, 8). Keräily ei siis ole pienen ja suljetun sisäpiiriin toimintaa. Tutkimus suomalaisista levykeräilijöistä voi mahdollistaa keräilyilmiön laajempaa ymmärrystä.

Keräilyn tutkiminen parhaimmillaan lisää ymmärrystä yleisemminkin ihmisten esinesuhteesta ja esineiden merkityksestä arjessa (Banash 2013, 8). Voitaisiin sanoa, että elämme nykyisin jopa jonkinlaisen esinetulvan keskellä. Mielestäni suhteemme aineellisuuteen ja esineisiin on tästä syystä todella kiinnostava ja tutkimuksen arvoinen aihe. Kaikki esineet eivät ole, eivätkä voikaan olla, yhtä tärkeitä ja merkityksellisiä kaikille ihmisille. Yksikään ihminen ei voi kokea yhtä syvää suhdetta kaikkiin omistamiinsa esineisiin. Valintoja ja valikointia on

tehtävä. Tutkielmallani pyrin lisäämään ymmärrystä ihmisten esinesuhteesta ja tavoittamaan niitä merkityksiä, jotka tekevät joistain tavanomaisista esineistä erityisiä.

Tutkielmani tutkimuskysymykset ovat:

1. Miten aineellisuus ja aineettomuus ilmenevät levyissä?
2. Miten keräilijöiden vuorovaikutus levyjen aineellisuuden ja aineettomuuden kanssa mahdollistaa lumon kokemuksia?

Ensimmäisen tutkimuskysymyksen avulla selvitän, millaisina esineinä levyt koetaan, aineellisuuden ja aineettomuuden näkökulmasta. Levyillä tarkoitan tässä tutkielmassa Lp-levyjä, Cd-levyjä ja C-kasetteja. Tarkastelen sitä, millaisia aineellisia ominaisuuksia levyillä on ja miten levyn aineellisuus ilmenee. Tämän lisäksi tarkastelen levyihin kiinnittyneitä aineettomia merkityksiä, ja miten nämä vaikuttavat levyihin suhtautumiseen. Oletukseni on, että levyt todella koetaan molempien niiden aineellisuuden, että aineettomuuden sekä näiden välisen vuorovaikutuksen avulla. Toisessa tutkimuskysymyksessä tarkastelen levyjen aineellisuuden ja aineettomuuden mahdollistamia lumon kokemuksia. Lähdän siitä oletuksesta, että levyjen aineellisuus ja aineettomuus yhdessä ja erikseen mahdollistavat levykeräilijöille lumon kokemuksia. Tutkimuskysymyksen avulla pyrin pohtimaan sitä, millaisia nämä lumon kokemukset ovat ja millaiset asiat niitä saavat aikaan.

1.2 Vinyyliin rahinasta suoratoistopalveluiden aikakauteen

Levykeräilyn ymmärtämiseksi lyhyt katsaus eri formaattien historiaan ja suosion muutoksiin on paikallaan. On selvää, että eri aikoina eri musiikin kuuntelu- ja tallennusmuodot ovat olleet suosittumia kuin toiset. Musiikin käsittäminen jonain fyysisenä ja omistettavana on kuitenkin verrattain uusi ilmiö. Vasta 1900-luvun aikana äänilevyt yleistyivät tavallistenkin ihmisten käytössä ja musiikista tuli omistettavissa oleva esine (Poole 2014, 32). Ennen tätä musiikki oli olemassa vain yhdessä toteutettuna ja esitettynä elävänä musiikkina. Monet levykeräilijät pitivät fyysisiä levyjä, erityisesti vinyyliä, kaikkein autenttisimpana musiikin kuuntelun muotona (Chivers & Biddinger 2008, 183). Monessa mielessä musiikin aineettomuus ja esitetty musiikki voitaisiin nähdä mitään tallennemuotoa autenttisempaan. Kyseessä on siis ennen kaikkea ihmisen oma henkilökohtainen kokemus autenttisuudesta, eikä ehdottomasta tosiasiaa minkään formaatin kohdalla.

Vinyylilevyt, olivat pitkään käytännössä ainoa ja ensisijainen musiikin tallennusmuoto suuremman yleisön keskuudessa, niiden tultua laajemmin markkinoille 1900-luvun puolivälissä (Osborne 2019, 202). Vinyyliin ominaislaatuisimpia ominaisuuksia on niiden pinnalla olevat urat, jotka tuottavat ääntä levysoittimen neulan liikuessa uria pitkin. Vinyyleille ominaista on myös mahdollisuus tallentaa ääntä levyjen molemmille puolille. (Osborne 2019, 202–203.) Kaksipuoleiset levyt mahdollistivat pidempien musiikkiesitysten tallentamisen, lisäten huomattavasti kiinnostusta kokopitkien albumien tuottamiseen yksittäisten singlejulkaisujen sijaan (Burgess 2014, 55). Aina formaatin alkulähteiltä saakka vinyyliin suurimmiksi ongelmiksi on nähty niiden kulumisen kuuntelussa, pölyntyminen ja niiden vaatima hellävarainen käsittely (Osborne 2019, 205). Kulumisen heikentäessä äänenlaatua, musiikkiesityksen kuuntelu muuttuikin nopeasti nautinnollisesta epämiellyttäväksi, hermoja raastavan rätinän täyttäessä tärykalvot.

Ratkaisuja vinyyliin haasteisiin oli monia. Vinyylit saivat C-kaseteista haastajan itselleen 1960-luvulta eteenpäin. Kasetteja oli vinyyleihin verrattuna huomattavasti helpompi käsitellä ja ne olivat kevyempiä, tarjoten samalla pidemmän soittoajan sekä mahdollisuuden tallentaa ääntä helposti myös itse. (Osborne 2019, 205; Burgess 2014, 71–72.) Hetken aikaa C-kasetit nauttivatkin kasvaneesta suosioistaan vinyyliin kustannuksella (Burgess 2014, 72.) Suosio loppui kuitenkin lyhyeen, ennen kuin se kunnolla ehti edes alkaakaan. Kasettien menestyksen lyhytaikaisuutta selittää esimerkiksi niiden äänenlaadun epävarmuus ja formaatin tietynlainen kömpelyys. Niin nauhereissa kuin itse kelanauhoissa oli alusta alkaen ongelmia äänen epätasaisessa laadussa ja nauhojen jatkuvassa sotkeutumisessa (Burgess 2014, 72). Lopullisesti kasettien kohtalo sinetöityi 1980-luvulla, Cd-levyjen tullessa markkinoille.

Cd-levyjen myötä niin musiikin kuuntelu kuin koko musiikkiteollisuuskin muuttuivat merkittäväällä tavalla. Vaikutti siltä, että kaikki edellisten formaattien ongelmat saatiin ratkottua Cd-levyjen kohdalla. Ne olivat kompaktin kokoisia, niihin pystyttiin tallentamaan entistä enemmän musiikkia hyvällä äänenlaadulla, ne olivat kevyitä ja kulkeutuivat helposti ihmisten mukana ja ne kestivät kuuntelua ja käyttöä paremmin kuin edeltäjänsä (Osborne 2019, 205). Cd-levyt olivat todellinen jättimenestys, syrjäyttäen vinyylit ja C-kasetit ensisijaisten kuuntelumuotojen paikoilta. 1990-luvulle tultaessa Cd-levyt olivatkin ylivoimaisesti suosituin tapa tallentaa ja kuunnella musiikkia. (Burgess 2014, 109–111.) Cd-levyt monessa mielessä olivat lähes täydellinen formaatti musiikin kuunteluun niiden käytännöllisyyden ja äänenlaadun puolesta.

Jotain kuitenkin jäi uupumaan, ja osa musiikin kuuntelijoista alkoi jo Cd-levyjen valtakauden aikana haikailemaan takaisin käännettävien ja hiljaa rahisevien vinyyliä äärelle (Osborne 2019, 205). Haikailua vanhojen aikojen ja teknologioiden perään onkin esiintynyt aina, uusien teknologioiden tullessa suuren yleisön tietoisuuteen (Winters 2016, 46). Mikään menestystarina ei kestäkään ikuisesti. Musiikin tallennus- ja kuuntelutavat kehittyivät nopeaa tahtia eteenpäin, saaden Cd-levyjen suosion kääntymään laskuun. Tällä kertaa haastajana oli musiikin kuuntelun digitalisoituminen. Digitaaliset musiikin tallennus- ja kuuntelumuodot lähtivät todelliseen nousuun 1990-luvun ja 2000-luvun taitteessa (Burgess 2014, 152) Vuonna 2011 digitaalinen levyjen myynti nousi ensimmäistä kertaa fyysisten levyjen myynnin ohitse (Winters 2016, 46). Digitaalisia albumeja seurasivat lukuisat erilaiset ilmaiset musiikin suoratoistopalvelut (Burgess 2014, 162). Hetken näytti siltä, ettei fyysisiin formaatteihin digitaalisen siirtymän jälkeen olisi enää paluuta.

Digitaaliset albumit ja niiden rinnalla mukana tulleet musiikin suoratoistopalvelut eivät nekään onnistuneet täysin syrjäyttämään fyysisiä levyjä. Vanhemmat formaatit eivät ole kadonneet minnekään ja fyysiset levyt ovat löytäneet oman paikkansa esimerkiksi juuri levykeräilijöiden keskuudessa (Shuker 2010, 60–63). Fyysiset levyt näyttävät kiinnostavan erityisesti musiikkiin intohimoisesti suhtautuvia ihmisiä ikään katsomatta. Levyissä kiehtoo erityisesti niiden tarjoama kokemuksellisuus, toiminnallisuus, koettu autenttisuus ja nostalgian tunne. (Hayes 2006, 57–60.) Vaikka huippuvuosiin tuskin onkaan enää palaamista, erityisesti vinyylit ovat kokeneet suosiossaan tietynlaisen uudelleensyntymisen. Vinyyliä myyntimäärät 2010-luvulla ovat olleet korkeampia kuin vuosikymmeniin (Sarpong & Dong & Appiah 2016, 10–12). Musiikin kuluttaminen fyysisessä muodossa on elpynyt suhteessa heikoimpiin vuosiin maailmanlaajuisesti (IFPI 2021).

Myös Suomessa fyysisten äänitteiden myynnin elpymistä on havaittavissa. Vuonna 2021 fyysisten äänitteiden myynti kääntyi ensimmäistä kertaa nousuun vuosikymmenien jälkeen, ja vinyylistä tuli 57 prosentin myyntiosuudella suosituin fyysinen formaatti. Kokonaismyynnissä suoratoistot ja digitaaliset formaatit ovat kuitenkin edelleen valtaosassa musiikinkulutuksessa. (IFPI 2021.) Tästä huolimatta fyysisten levyjen kohdalla kasvua on tapahtunut. Fyysisten levyjen myynnin kehitys antaa tutkielmalleni kiinnostavat raamat. Mikä saa osan ihmisistä yhä palaamaan fyysisten musiikkitalenteiden äärelle, vaikka nykyisellään muitakin ”helpompia” vaihtoehtoja on tarjolla? Levyjen aineelliset ja aineettomat merkitykset sekä näiden mahdollistamat lumon kokemukset voivat omalta osaltaan selittää fyysisten levyjen asemaa suomalaisten keräilijöiden keskuudessa.

1.3 Aikaisempi tutkimus

Tutkimusta keräilyyn, merkityksellisiin esineisiin ja esinesuhteeseen liittyen on tehty monipuolisesti eri tieteenaloilta käsin. Tarkastelen aluksi esinetutkimuksen keskeisimpiä tutkimuksia, joissa painottuvat aineellisuuden ja aineettomuuden vuorovaikutus sekä esineiden muuttuvat merkitykset. Esinetutkimuksessa näkökulmat esineiden omista elämäkerroista, kokemuksellisuudesta ja aistillisuudesta ovat myös yleisiä. Tämän jälkeen esittelen monitieteistä keräilytutkimusta, joka on painottunut keräilyn mekanismiin, tyypillisen keräilijän profiloimiseen sekä keräilyyn toimintana. Näiden jälkeen tarkastelen vielä uskontotieteen saralla tehtyä esinetutkimusta. Uskontotieteessä on erityisesti keskitytty pyhiin esineisiin ja pyhien esineiden merkityksiin.

Aineellisuuteen ja ihmisten esinesuhteeseen on perehdytty erityisesti etnologiassa, jossa esinetutkimus on pitkään ollut yksi keskeisimmistä tutkimusaloista (Korkiakangas & Lappi & Niskanen 2008, 8–10). Viime vuosikymmeninä esinetutkimuksen näkökulmat ovat lisääntyneet ja esineistä on oltu kiinnostuneita niin kielitieteissä, taloustieteessä kuin taidehistoriassakin. Lukuisten etnologioiden toimittama *Aineen taikaa: näkyvän ja näkymättömän kulttuurin jäljillä* (2011) johdattelee materiaalisen kulttuurin parissa tehdyn suomalaisen tutkimuksen äärelle. Teos korostaa aineellisuuden ja aineettomuuden tiivistä vuorovaikutusta, esineisiin liittyviä kulttuurisia ja sosiaalisia suhteita sekä ihmisten kiinnittymistä maailmaan esineillään. Teoksen esittelemä aineellisen ja aineettoman vuoropuhelu esineiden äärellä on omassakin tutkielmassani keskeinen näkökulma.

Yksi keskeisimpiä tutkimuksia materiaaliseen kulttuuriin ja esineiden saamiin merkityksiin liittyen on Judy Attfieldin teos *Wild Things: The material culture of everyday life* (2000). Attfieldin teoksessa arkipäiväisten esineiden merkityksellisyyttä lähestytään erityisesti elinkaaren näkökulmasta. Esine ideoidaan, suunnitellaan, toteutetaan, markkinoidaan, ostetaan, käytetään, heitetään pois tai laitetaan kierrätykseen (Attfield 2000, 3). Näissä eri vaiheissa esineet saavat toisistaan poikkeavia merkityksiä. Juuri uutena kaupasta ostettu tai vuosikymmeniä suvun mukana kulkenut esine sisältää erilaisia merkityksiä, kuin kaatopaikalle päätymistä odotteleva esine. Pysin omassa tutkielmassani huomioimaan levyjen merkitykset ostamisen, omistamisen ja niistä luopumisen eri vaiheissa. Pirjo Korkiakankaan, Tiina-Riitta Lapin ja Heli Niskasen toimittamassa teoksessa *Touching Things – Ethnological Aspects of Modern Material Culture* (2008) käsitellään myös arkipäiväisten esineiden merkitystä erityisesti muistojen ja identiteetin muodostamisen välineinä.

Samanlaisia näkökulmia hyödynnetään Anu Kanniken ja Patrick Lavioletten teoksessa *Things in Culture, Culture in Things* (2013). Teoksessa on erityisesti näkyvillä käsitys esineiden omista elämäkerroista ja esineiden muuttuvista merkityksistä. Näkökulmia esineistä muistamisen välineinä ja niiden elämäkertojen merkityksestä nostan omassa tutkimuksessakin esille. Jonas Frykmanin sekä Maja Povrzanovic Frykmanin *Sensitive Objects: Affect and Material Culture* (2016) avaa hieman toisenlaisen näkökulman esineisiin ja esinesuhteeseen. Teoksessa keskeisenä käsitteenä toimii affektit ja teoksessa avataan esinetutkimuksen mahdollisuuksia, kun huomiota kiinnitetäänkin entistä enemmän aistikokemuksiin ja esineiden herättämiin tuntemuksiin. Näitä näkökulmia hyödynnän erityisesti tarkastellessani levyjen aineellisuutta ja aineellisuuteen liittyvää lumoa.

Keräilytutkimus on myös monitieteistä, vaikka tutkimusaiheena se on melko nuori. Keräily tutkimuskohteena sai laajempaa kiinnostusta vasta 1990-luvun tienoilla (Pearce 1994, 2). Susan Pearcen teos *Interpreting Objects and Collections* (1994) ollen yksi ensimmäisistä keräilytutkimuksen näkökulmia perusteellisesti kokoavista teoksia. David Banashin (2013) toimittama teos *Contemporary Collecting Objects, Practices, and the Fate of Things* on hyvä johdatus keräilyn maailmaan nykyaikana. Teoksessa käydään läpi keräilijän suhdetta esineisiinsä ja keräilijä-esine suhteen muutoksia. Huomiota saavat keräily identiteetin ilmentämisen välineenä, esineisiin liittyvät tunteet, muistot sekä nostalgia. (Banash 2013, 9–11.) Teoksen huomiot keräilyesineiden saamista merkityksistä identiteetin ilmentäjinä ja niihin liittyvistä muistoista ovat hyödyllisiä omassakin tutkimuksessani.

Wax Trash and Vinyl Treasures: Record Collecting as a Social Practice on Roy Shukerin (2010) teos, joka käsittelee nimenomaan levykeräilyä ja sen erityislaatuisuutta keräilymaailmassa. Teoksessa eivät painotu levyjen esineellisyys tai esinenäkökulma, vaan itse keräily ilmiönä ja sosiaalisena toimintana. Paljon huomiota saavat esimerkiksi keräilyyn liittyvät rituaalit, käyttäytyminen, keräilijän omintakeiset tavat, motiivit sekä tyypillisen keräilijän ominaispiirteet ja hänen profiloimisensa. Tutkimus koskeekin enemmän keräilyprosessia ja siihen liittyvää toimintaa, kun taas oma tutkimukseni keskittyy ennen kaikkea levyihin esineinä ja niille annettuihin merkityksiin. Tästä huolimatta teoksessa on hyödyllisiä näkökulmia nimenomaan levykokoelmaan suhtautumisessa.

Paul Wintersin (2016) *Vinyl records and analog culture in the digital age : pressing matters* korostaa vinyylin teknologisia ominaisuuksia avatessaan vinyylilevyn suosion nousua viime vuosina. Huomio kiinnittyy esimerkiksi vinyylille ominaiseen ääneen, kuuntelukokemusta

varten tarvittaviin laitteisiin, levyjen ohessa tuleviin lehtisiin sekä vinyyliin soundin ”epätäydellisyyteen” ja tämän rooli vinyyliin kiehtovuudessa. Näkökulma on siis vinyyli teknisenä esineenä ja tuotteena. Jack Ellis (2017) artikkelissaan *Material History: Record Collecting in the Digital Age* lähestyy levykeräilyä nykyajasta käsin nimenomaan nuorten keräilijöiden näkökulmaa painottaen. Artikkelissa keskitytään siihen, millainen merkitys levyillä ja niiden keräilyllä on nuorten elämässä ja millaisia merkityksiä levyillä on. Näyttää siltä, että levyillä on suuri merkitys muistamisen välineenä, identiteetin toteuttamisessa ja henkilöhistorian muodostuksessa. Nämä löydökset ohjaavat omaakin tutkimustani ja omassakin tutkimuksessani näitä asioita tulee esiin.

Keräilyyn ja erityisesti myös levykeräilyyn liittyvässä tutkimuksessa paljon huomiota on kiinnitetty keräilijöiden sukupuoleen. Levykeräily on nähty erityisen maskuliinisena keräilyn muotona. Esimerkiksi Simon Poolen levykeräilyä koskevassa väitöskirjassa *Black gold: the cultures & practices of record collecting* Poole sai kyselynsä yli 300 vastaajaa. Näistä vain murto-osa oli naisia, vaikka vastaajat itse eivät vastauksissaan juuri korostaneet sukupuolensa roolia keräilyssään (Poole 2014, 28–29). Levykeräilijä populaarikulttuurissa esitetään stereotyyppisesti usein miehenä ja levykeräilyyn liittyvissä lehdissä ja oheismateriaalissa maskuliinisuus dominoi kuvastoa. Maskuliinisuuden leiman vuoksi monet naiset voivat etäännyttää itseään levykeräilystä eivätkä he välttämättä näe itseään ”kunnon” keräilijänä representaation puutteen vuoksi. Myös tiettyjen luonteenpiirteiden voidaan nähdä ohjaavan keräilyn pariin, jotka saattavat korostua miehissä. (Shuker 2010, 34–38.) Vaikka sukupuoleen liittyvät kysymykset eivät ole keskiössä omassa tutkimuksessani, päätin sisällyttää kyselyyni myös kysymyksen sukupuolesta, peilatakseni vastauksia aikaisempaan tutkimukseen.

Keräilyä on tutkittu myös Suomessa, vaikkakaan tutkimus ei ole keskittynyt erityisesti juuri levykeräilyyn. Suomessa keräilyä on tutkinut esimerkiksi Ari Pöyhtäri (1996) väitöskirjassaan *Keräilystä kokoelmaan: sosiologia ja filosofia näkökulmia keräilyyn*. Tutkimuksessa Pöyhtäri tarkastelee erityisesti keräilyn ”mekanismia” keräilyn takana. Tämän mekanismin keskeisimpänä osana on esineiden irrottaminen niille tyypillisestä kontekstista ja niiden sijoittaminen uuteen kontekstiin, keräilijän kokoelmaan. Kokoelmassa esineet ovat osa kokonaisuutta ja keräilyä ohjaa ihmisen suhde esineisiin. (Pöyhtäri 1996, 14–15.) Monet väitöskirjan näkökulmat esimerkiksi menneen kaipaukseen liittyen ovat tärkeä osa omankin tutkimukseni viitekehystä. Tutkimuksessa käsitellään myös keräilyesineiden sakralisointia ja pyhäksi muuttumista. Pyhässä esinesuhteessa ei korosteta enää esineen alkuperäistä

käyttötarkoitusta ja funktiota, vaan se saa uuden tarkoituksensa kokoelman osana (Pöyhtäri 1996, 61–62.)

Erityisesti pyhiä esineitä ja esineiden pyhittymistä on tutkittu uskontotieteen parissa. Uskontotieteellisessä esinetutkimuksessa on tutkittu esineitä toiminnan tukena, esineiden kulttuurisidonnaisuutta, esineiden symboliikkaa, niiden rituaalista käyttöä, performatiivisuutta, aistillisuutta sekä tilallisuutta (Bergholm & Hämäläinen 2018, 7–8; Plate 2015, 4–7). Tim Hutchingsin ja Joanne McKenzien toimittamassa teoksessa *Materiality and the study of religion: The stuff of the sacred* (2017) käsitellään esineiden pyhää luonnetta. Pääpainona on keskittyminen siihen, miten jokin esine muuttuu pyhäksi ja saa uusia merkityksiä tässä pyhittymisen prosessissa. Teoksessa keskitytään myös aineellisen esineen rooliin uskonnollisuudessa ja pyhien esineiden käyttöön uskon tukena. Teoksen näkökulmista on hyötyä myös omassa tutkimuksessani. Tarkastelen keräilijöiden levyjä lumon kokemuksia aikaansaavina ja lumoavina esineinä. Mielestäni levyjen aikaansaamia lumon kokemuksia voidaan tavoitella pyhiin esineisiin liitettyjen merkitysten avulla.

Pyhiä esineitä on tutkittu muistakin näkökulmista. Linda Millerin, Terry Gallin ja Lise Corbeilin (2011) artikkeli *The Experience of Prayer With a Sacred Object Within the Context of Significant Life Stress* käsittelee pyhän esineen roolia stressaavasta elämäntilanteesta selviämässä. Artikkelin painottaa kokemuksellisuutta rukouksen aikana, ja pyrkii lisäämään ymmärrystä tämänlaisen kokemuksen synnystä ja voimasta ihmisille itselleen. Merkittävät ja tärkeät levyt voivat myös saada aikaan samanlaisia kokemuksia. Marion Bowmanin (2017) *From Production to Performance: Candles, Creativity and Connectivity* artikkeli käsittelee niinkin arkipäiväisten esineiden kuin kynttilöiden merkitystä uskon ja uskonnollisuuden kokemuksessa. Huomio on kynttilöiden pienissä aineellisissa yksityiskohdissa, joilla kuitenkin on suuri merkitys kokonaisuudelle. Tätä näkökulmaa tulen hyödyntämään itsekkin.

Suomessakin on tehty uskontotieteellistä tutkimusta esineistä. Alexandra Bergholmin ja Riku Hämäläisen toimittama *Katse pyhään: näkökulmia uskonnon aineellisuuteen* (2018) kokoaa mielenkiintoisia tutkimuksia uskonnon aineellisuuteen liittyen. Esimerkiksi Terhi Utraisen artikkeli *Enkelitalismaani vai rukousskoru – Mitä kätkeytyy arkiseen onnenesineeseen?* (2018) korostaa onnenesineiden merkitystä enkeliuskossa erityisesti eletyn uskonnon näkökulmasta. Artikkelissa painottuu onnenesineiden materiaalinen ulottuvuus ja aineelliset ominaisuudet sekä niiden koko valmistusprosessi ja sille annetut merkitykset. Onnenesineen käyttöön ja valmistukseen liittyvät vahvasti konkreettisuus ja aistillisuus sekä esineistä aistittu voima,

joita voisi olla vaikea tavoittaa ilman materiaa (Utriainen 2018, 212–214). Omassa tutkimuksessani minua kiehtoo, millaisia kokemuksia levyillä on mahdollista tavoitella ja millaisia merkityksiä levyjen aineellisuuteen liittyy, hieman samalla tavalla kuin Utraisen enkelitalismaaneja koskevassa tutkimuksessa.

Toistaiseksi keräilyesineitä tai keräilyä ei ole juuri tutkittu uskontotieteen parissa. Myöskään levyjä ole lähestytty aiemmin uskontotieteellisestä näkökulmasta. Uskonnon materiaalisuuteen keskittyvässä julkaisussa *Material Religion* käsiteltiin keräilyä lyhyesti muutaman artikkelin verran yhdessä numerossa. Yksi näistä artikkeleista oli Leonard Primianon (2016) *Collecting Vernacular Religious Material Culture*. Artikkelissa ei kuitenkaan käsitellä keräilyä uskontotieteellisen tutkimuksen kautta, vaan pohditaan tutkijan omaa suhdetta keräilyyn ja kiinnostusta uskonnollisiin esineisiin yleisellä tasolla. Kyseessä ei olekaan keräilyilmiötä uskontotieteellisesti tarkasteleva, vaan tutkijan omaa suhdetta esineisiin käsittelevä artikkeli. Omalla tutkimuksella pyrinikin lisäämään tietoa keräilijöiden esinesuhteesta sekä keräilyesineiden merkityksistä uskontotieteellisestä näkökulmasta. Tämän tulen tekemään hyödyntämällä tutkimuksessa lumon käsitettä ja uskontotieteellistä esinetutkimusta.

2 Aineisto ja menetelmät

2.1 Kyselyaineiston muodostus

Muodostin tutkimukseni aineiston kyselyn avulla. Kyselyt ovat melko yleinen ja laajasti käytetty tapa muodostaa tutkimusaineistoa sekä määrällisessä että laadullisessa tutkimuksessa, erityisesti internetissä levitettävien kyselyiden yleistymisen takia (Sue & Ritter 2015, 1–3). Se on aineistonmuodostusmenetelmänä suhteellisen edullinen ja nopea, tavoittaen usein suuremman joukon ihmisiä, kuin muilla menetelmillä olisi mahdollista (Sue & Ritter 2015, 13). Tämä tekee kyselystä melko helposti lähestyttävän tavan muodostaa aineisto. Oikein toteutettuna kyselyt voivat tarjota rikasta ja monitulkintaista aineistoa ihmisten ajatuksista, asioille antamista merkityksistä, kokemuksista sekä käytännön toiminnasta (Braun ja muut 2020, 642). Kyselyillä on mahdollista tavoittaa maantieteellisesti hajanaista joukkoa ja anonyymisyys voi madaltaa vastaamiskynnystä (Braun ja muut 2020, 643–645.) Näiden piirteiden ja hyötyjen takia koen kyselyn toimivan aineiston muodostusmenetelmänä myös tässä tutkielmassa.

Kysely ei ole kuitenkaan niin yksinkertainen tai suoraviivainen menetelmä, kuin ehkä ensisilmäyksellä voisi ajatella. Kyselyn toteuttamiseen liittyy myös paljon haasteita. Kyselyn ehdottomasti heikoin piirre on se, ettei se mahdollista syvää vuorovaikutusta tutkijan ja tutkittavien välillä (Suominen 2016, 117–118). Määrä ei myöskään korvaa laatua. Vaikka kyselyllä olisi paljon vastauksia, voivat ne olla laadultaan suppeita ja vaikeasti tutkimuksessa hyödynnettäviä (Suominen 2016, 125). Vastauksia voi saada satoja, mutta jos ne ovat muutaman sanan mittaisia, on tästä aika vaikea lähteä tekemään yksityiskohtaista ja syvällistä analyysia. Nämä edellä mainitut huomiot ovat erityisen tärkeitä laadullisen tutkimuksen näkökulmasta, jossa lyhyet vastaukset voivat olla este analyysille (Tuomi & Sarajärvi 2018, 86). Näitä kyselyn haasteita pyrin ratkomaan kyselyn tehdessäni. Testasin esimerkiksi kysymyksiä lähipiirissäni, saadakseni tietoa niiden ymmärrettävyydestä.

Kohderymänäni ovat levykeräilijät, joiden tavoittamiseksi päätin hyödyntää aiheeseen vihkiytyneitä Facebook-ryhmiä. Koska en ollut rajannut keskittyväni tutkimuksessani mihinkään tiettyyn formaattiin, tarkoitukseni oli löytää mahdollisimman monipuolisia ryhmiä, joiden avulla saisin mahdollisimman laajan aineiston eri formaattien keräilijöistä. Otinkin useamman ryhmän ylläpitäjään yhteyttä ja sain luvan jakaa kyselyni yhteensä neljässä ryhmässä. Ryhmät ovat ”Vinyylin vinguttajat”, ”CD-levykirppis”, ”Vinyylilevyn keräilijöiden

osto, myynti, vaihto ja ajatusten vaihto kanava” ja ”C-kasettien ja vinyyliä kierrätyskeskus”. Aineistopyynnössä esittelen itseni ja tutkielmani pääpiirteittäin jakaen samalla tietosuojailmoituksen sekä arkiston käyttöä säännöt. Julkaisin aineistopyyntöni ryhmissä marraskuun alkupuolella ja keräsin vastauksia noin kuukauden ajan, sulkien kyselyn 18.12.2022. Aineistopyyntö löytyy kokonaisuudessaan liitteistä (Liite 1).

Käytin kyselyn laatimiseen Webropol-ohjelmaa, johon kyselyyn osallistuvat vastasivat anonymisti. Kysely koostuu muutamasta taustakysymyksestä sekä yhdestätoista varsinaisesta aiheeseen liittyvästä avoimesta kysymyksestä. Laadullisen tutkimuksen mukaisesti suosin avoimia kysymyksiä, saadakseni vastaajien oman äänen mahdollisimman hyvin kuuluviin. Jokaisella kyselyn kysymyksellä tulee olla tutkijan miettimä paikka ja tarkoitus, minkä lisäksi tutkijan tulee pohtia myös kysymysten vastausjärjestystä (Suominen 2016, 134–135; Sue & Ritter 2015, 52). Varmistin näiden toteutumisen aikaisempaan tutkimukseen ja tutkimuksen viitekehukseen tutustumisella. Sain kyselyyni yhteensä 46 vastausta. Vastauksien laajuudessa oli paljon vaihtelua ja lopulta läpikäytävä tekstitiedosto oli 76 sivun pituinen. Muutama vastaaja oli jättänyt yksittäisiä kysymyksiä vastaamatta, mutta muuten kaikkiin kysymyksiin oli vastattu. Muutama vastaaja myös kirjoitti, ettei ollut täysin ymmärtänyt joitain kysymyksiä.

Vastaajista 41 oli miehiä, 4 naisia ja yksi vastaaja ei ollut määritellyt tarkemmin sukupuoltaan. Selvästi valtaosa vastaajista oli siis miehiä. Kysyin sukupuolen lisäksi vastaajia määrittelemään ikänsä asettamalla itsensä ikäryhmään. Eniten vastaajia kuului ikäryhmään 50–59 vuotta (37 prosenttia vastaajista). Tämän jälkeen suurin ikäryhmä oli yli 60-vuotiaita noin 28 prosentin edustuksella. Vastaajissa 40–49-vuotiaita oli 21 prosenttia. Alle 40-vuotiaita osallistui kyselyyn yhteensä kuusi. Vaikka 46 vastausta onkin riittävä laadullista analyysia ja tätä pro gradu -tutkielmaa varten, on se liian pieni tehdäkseen yleistyksiä keräilijöistä yleensä tai esimerkiksi tyypillisen keräilijän profiloimiseen. Vaikka nämä tiedot eivät mahdollistakaan koko tutkittavaa ryhmää koskevien yleistysten tekoa, antavat ne yleistä taustatietoa vastaajista, kertoen myös siitä, millaisia ihmisiä kyselyllä tavoitettiin. Kulttuurien tutkimuksen tavoitteena onkin ennen kaikkea ilmiön erilaisten piirteiden kartoittaminen ja ymmärtäminen, eikä sen yleisyyden selvittäminen (Suominen 2016, 128). Vastaajien taustatiedot ovat kuitenkin linjassa aikaisempien levykeräilijöitä koskevien tutkimusten osallistujaprofiilien kanssa (ks. Shuker 2010 & Poole 2014).

Ryhmien jäsenmäärien sekä vastauksissa näkyvien formaattien monipuolisuuden perusteella uskon onnistuneeni tavoittamaan laajasti levykeräilystä kiinnostuneita ja levykeräilijöiksi itsensä kokevia ihmisiä. Ihmiset vastaavat sellaisiin kyselyihin, joiden teemat ovat jo ennestään tärkeitä heille ja joista heillä on paljon sanottavaa (Suominen 2016, 120). Levyihin ja keräilyyn liittyvien Facebook-ryhmien hyödyntäminen olikin toimiva ratkaisu yhteisön jäsenten tavoittamiseksi. Sosiaalisessa mediassa jaettu kysely ei kuitenkaan mitenkään onnistu tavoittamaan koko levykeräilijöiden joukkoa. Oma kyselyni tavoitti vain levykeräilijät, joilla ylipäänsä on pääsy Facebookiin ja jotka ovat tavoittamieni ryhmien jäseniä. Luultavasti vielä aktiivisia sellaisia, että julkaisuni ylipäänsä näkyi heidän syötteessään. Facebookin käyttäminen kyselyn jakamisalustana voi myös olla yksi tekijä nuoremman sukupolven vastausten vähyyteen. Vastaamisaktiivisuuteen saattoi vaikuttaa myös julkaisun poikkeavuus ryhmien tyypillisiin julkaisuihin verrattuna. Levyjen myyntiin ja vaihtoon keskittyvässä ryhmässä ei välttämättä odoteta saavan vastaan kutsua pro gradu -tutkielmaan osallistumiseen.

2.2 Aineistolähtöinen sisällönanalyysi

Analysoin tutkimukseni aineiston laadullisen sisällönanalyysin avulla. Sisällönanalyysi on melko väljä laadulliselle tutkimukselle tyypillinen analyysitapa. Väljyytensä puolesta analyysimuoto on monipuolinen ja soveltuu hyvin erilaisten aineistojen, erityisesti tekstiaineistojen analyysiin. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 103.) Oma aineistoni onkin tekstiaineistoa, jonka takia sisällönanalyysi soveltuu mielestäni hyvin myös omaan tutkimukseeni. Laadullisessa tutkimuksessa ei ole tarkoitus tehdä yleistyksiä tai muodostaa keskiarvoja tutkittavasta ilmiöstä eikä saada kaikkia havaintoja mahtumaan yhteen ja samaan muottiin (Alasuutari 2011, 40–43). Sen sijaan tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita aiheesta tai ilmiöstä kokonaisuutena ja sen erilaisista puolista yksilöiden kertomana (Alasuutari 2011, 44–48). Näin ollen tutkimuskohteina voivat olla esimerkiksi ihmisten ajatukset jostain ilmiöstä, ilmiöille annetut merkitykset ja yksilöiden kokemukset. Sisällönanalyysillä tällaisten merkitysten ja ihmisten kokemusten tavoittaminen on mahdollista.

Väljyydestään huolimatta laadulliselle sisällönanalyysille voidaan hahmotella jonkinlainen analyysirunko, jonka mukaisesti analyysi voi edetä. Yhden tällaisen mahdollisen analyysirungon esittelevät Jouni Tuomi ja Anneli Sarajärvi, jakaen sisällönanalyysin neljään vaiheeseen. Tätä analyysirunkoa myös minä tulen seuraamaan. Ensin tutkijan on tarkoitus tehdä vahva päätös, mikä häntä juuri tässä kyseisessä aineistossa kiinnostaa (Tuomi & Sarajärvi 2018, 104). Aineiston analyysiin lähtiessä tutkijan on siis hyvä olla tutustunut

tutkimusaiheeseensa, osatakseen rajata kiinnostuksenkohteensa tarkasti. Omassa analyysissäni minua kiinnostaa keräilijöiden vastauksissa havaittavat levyjen aineellisuuden ja aineettomuuden kuvaukset. Kiinnostuksen määrittelyn jälkeen alkaa varsinainen aineiston läpikäyminen ja luenta. Tässä vaiheessa aineistosta merkitään ylös relevantteja, ja vain relevantteja havaintoja ja kerätään niitä yhteen muusta aineistosta erilleen (Mt. 104–105). Näin tein myös itse ja kokosin erillisen tiedoston vastauksille, jotka liittyivät rajaukseeni. Kaikkea ei voi eikä ole tarpeellista analysoida, ja jätin kaikki kiinnostavatkin suoraan tutkimusaiheeseeni liittymättömät vastaukset pois.

Näiden vaiheiden jälkeen jo jonkin verran rajattua aineistoa aletaan käymään vielä tarkemmin läpi, luokitellen, teemoitellen tai tyyppitellen (Tuomi & Sarajärvi 2018, 105–107). Oma aineistoani päätin lähteä teemoittelemaan, ja teemat muotoituivat jo pääosin aineiston erittelyn aikaan. Teemoittelussa aineistosta nostetaan esille tiettyjä toistuvia aihepiirejä ja teemoja, joiden avulla aineistoa voidaan tarkastella kokonaisuutena (Mt. 105–107). Jaoin aineistoni osittain keinotekoisesti kahtia, jolloin toinen puolisko keskittyi levyjen aineellisuuden ja toinen aineettomuuden kuvauksiin. Tämän jälkeen aloin teemoittelemaan aineistoa näiden muodostuneen yläkategorioiden sisällä. Aineellisuuden teemoiksi muodostuivat seuraavat: 1) aistit ja kosketus, 2) levyjen mahdollistama toiminta sekä 3) levyjen säilyttäminen ja ylläpito. Aineettomuuden teemoiksi muodostuivat 1) muistot ja muistaminen, 2) identiteetti, 3) nostalgia ja 4) levyjen elämäkerrat.

Lopuksi tästä teemoittelusta aineistosta tehdään yhteenvetoa ja varsinaista tulkintaa. Aineistossa voidaan painottaa teemojen yhtäläisyyksiä tai eroavaisuuksia, riippuen kiinnostuksesta ja muodostuneen aineiston laadusta. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 107). Omassa tutkimuksessani aloin tulkitsemaan ja analysoimaan edellisessä vaiheessa muodostuneita teemoja teoreettisen viitekehyksen avulla. Tarkastelin levyjen aineellisuutta, aineettomuutta sekä näiden keskinäistä vuorovaikutusta materiaalisen kulttuurin ja materiaalisen uskonnon viitekehysten avulla. Tämän jälkeen syvennyin levyjen aineellisuudesta ja aineettomuudesta tekemiini tulkintoihin tarkemmin ja aloin tarkastelemaan sitä, kuinka aineellisuus ja aineettomuus yhdessä ja erikseen saavat aikaan lumon kokemuksia.

Kaiken kaikkiaan sisällönanalyysi on melko suoraviivainen, vaikkakin väljä ja tutkijan omista valinnoista riippuvainen analyysimuoto. Sen monikäyttöisyys ja tietynlainen yksinkertaisuus tekee siitä tutkijalle helposti lähestyttävän ja sillä voidaankin saada hyödyllistä tietoa tiivistetyssä sekä selkeässä muodossa (Tuomi & Sarajärvi 2018, 145). Tästä huolimatta

sisällönanalyysia on myös kritisoitu, eikä jokaista aineistoa voidaan analysoida sisällönanalyysin avulla. Aineiston pitääkin olla riittävä ja tarpeeksi monipuolinen analyysin toimiakseen (Mt. 145–146). Myöskään suorat vastaukset, eritelty aineisto tai jollain tavoin jäsenneilty aineisto eivät ole vielä itsessään tutkimustuloksia (Mt. 146). Esimerkiksi oman tutkimukseni kohdalla käytin suoria vastauksia perustellessani tutkimuskirjallisuudella laajempia huomioita. Eritelty ja teemoiteltu aineisto ovatkin vasta lähtöpiste analyysille ja tulkinnalle ja sen apuvälineitä. Varsinaisessa tulkinnassa tutkija yhdistää oman tutkimuksensa aiempaan tutkimukseen ja teoreettiseen viitekehukseen, muodostaen uutta tietoa.

Sisällönanalyysin suurin vaara onkin sen jääminen ”kesken”.

Yhdeksi kritiikin aiheeksi on myös noussut kysymys sisällönanalyysin objektiivisuudesta ja luotettavuudesta. Sisällönanalyysissä jokainen tutkija voi tehdä aineistosta toisistaan poikkeavia tulkintoja, eikä minkään näistä nähdä olevan ainoa ja oikea tapa tulkita aineistoa (Weber 2011, 80). Toisaalta tämän tulkinnanvaraisuuden voitaisiin yhtä hyvin nähdä sisällönanalyysin rikkautena, koska laadullisen tutkimuksen tarkoituksena ei ole luoda yleistyksiä tai yhtä kuvausta totuudesta. Kun eriävät tulkinnat nähdään vain yhtenä ilmiötä valottavana näkökulmana, tuo jokainen tulkinta parhaimmillaan jotain uutta tietoa ja ymmärrystä kyseisestä ilmiöstä. Omat aineistostani tekemäni tulkinnat eivät ole kiveen hakattuja totuuksia, ja niistä voitaisiin saada toisenlaisia tulkintoja aikaan. Ollakseen onnistunutta, analyysin pitää myös olla johdonmukaista, muodostetut luokat ja teemat aineistoon pohjautuvia ja niistä tehdyt tulkinnat perusteltuja (Weber 2011, 13). Esimerkiksi myös poikkeavat havainnot tulee tuoda esille. Tutkija ei voi piilotella tuloksia tehdäkseen omiin ennakkokäsityksiin sopivia päätelmiä.

2.3 Tutkijapositio

Missä tahansa tutkimuksessa on tarpeellista pohtia tutkijan omaa suhdetta tutkimusaiheeseen ja kohteeseen sekä myös tuoda tätä pohdintaa esille. Tutkija tuo aina tutkimukseensa mukanaan erilaisia ennakko-oletuksia ja tutkijan henkilökohtainen suhde tutkimusaiheeseen, siihen liittyvät mielipiteet ja ajatukset voivat vaikuttaa tutkimuksen kulkuun. (Gillies & Alldred 2012, 51.) Esimerkiksi käyttäessään sähköisiä keinoja aineistonmuodostuksessa, tutkijalla on ennakko-oletuksia tutkittavista sekä heidän teknologisesta osaamisestansa (Miller 2012, 35). Näistä erilaisista ja eritasoisista ennakko-oletuksista tuleeekin olla avoin ja tiedostaa niiden mahdollinen vaikutus tutkimuksen jokaisessa vaiheessa.

Ei olekaan salaisuus, että omalla suhteellani levykeräilyyn on ollut suuri vaikutus tutkielman aiheen valikoitumisessa. Tunnustan itsekin olevani innostunut levykeräilijä ja musiikki ylipäänsä on aina ollut minulle isoimpia kiinnostuksenkohteitani. Tutkielman aihe valikoituikin ensisijaisesti henkilökohtaisesta kiinnostuksesta. Kuuluessani itse tutkittavaan ryhmään, minulla mitä suuremmalla todennäköisyydellä on jonkinlaisia ennako-oletuksia tutkimusaiheeseen liittyen. Ilman omaa kiinnostustani ja suhdetta levykeräilyyn, en varmaan olisikaan päätenyt aiheen pariin. Oma asemani siis vaikutti ratkaisevasti aiheeseen päätymiseen, mutta tiedostan niiden vaikutuksen myös tarkemman näkökulman, kyselyn kysymysten ja tutkimuskysymysten muotoutumisessa.

Olen koko tutkimuksen teon ajan miettinyt oman tutkijapositioni vaikutusta tutkimuksen etenemiseen. Erityisesti oma suhteeni tutkittavaan aiheeseen korostui analyysivaiheessa, jossa huomasinkin helposti lähteväni analysoimaan ja tulkitsemaan aineistoa omienkin kokemusten pohjalta. Minun piti olla tarkkana, siitä mitä aineisto todellisuudessa kertoo, eikä mitä oletan tai haluan sen kertovan. Paikoitellen tämä oli jopa melko haastavaa. Omasta suhteestani tutkittavaan aiheeseen on myös ollut hyötyä vastausten analyysissa ja tulkinnessa. Koska minulla on omaa kokemusta aiheesta, koin ymmärtäväni vastauksissa ilmenneitä kokemuksia kokonaisvaltaisella tavalla. Suppeiden tai epäselvien vastausten kohdalla pystyin oman kokemukseni avulla saamaan silti jotain vastauksista irti. Annoin myös paikoitellen oman ääneni ja kokemukseni kuulua tutkielmassani, sellaisissa kohdissa, joissa koin sen aiheelliseksi. Henkilökohtaisen äänen ja kokemuksen yhdistäminen tutkijan tutkimusta tekevään puoleen voi parhaimmillaan rikastuttaa ja syventää tutkimusta (Davies 1998, 189).

2.4 Tutkimusetiikka

Tutkimukseni sisältää monenlaisia eettisiä kysymyksiä, joita on pitänyt pohtia tutkimuksen suunnitteluvaiheista aina tutkimuksen viimeistelyyn saakka. Tutkimukseni on toteutettu tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK 2012) "Hyvää tieteellistä käytäntöä" noudattaen sekä "Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettisten periaatteiden" mukaisesti. Hyvässä tieteellisessä käytännössä noudatetaan tiedeyhteisön yhdessä tunnustamia toimintatapoja. Näitä ovat esimerkiksi rehellisyys, huolellisuus ja tarkkuus koko tutkimuksen aika. Myös muiden alan tutkijoiden työn arvostus ja kunnioittaminen asianmukaisella tavalla sekä alan yleisesti tunnustettujen tiedonmuodostus- ja tutkimusmenetelmien käyttö on olennaista. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 150–151.) Tämän lisäksi olen pitänyt huolen tutkimukseen

osallistuneiden itsemääräämisoikeudesta sekä siitä, ettei tutkimukseeni osallistumisesta koidu kenellekään haittaa.

Erityisesti omassa tutkimuksessani eettistä pohdintaa liittyi aineiston muodostukseen. Niin kuin muidenkin aineistojen kanssa työskenneltäessä, myös kyselyn kanssa tulee kiinnittää erityistä huomiota tutkittavien informointiin. Vastaajia kyselyyn tavoittaessa täytyy esitellä tutkimuksen aihe ja tavoite, eli antaa yleiskuva siitä millaiseen tutkimukseen kysely liittyy. Tämän lisäksi tutkijan on tuotava esille tutkimukseen osallistumisen ehdoton vapaaehtoisuus ja pyytää tutkittavien suostumusta. Myös henkilötietojen käytöstä ja vastaajien tietosuojasta on informoitava. (Sue & Ritter 2015, 28–29.) Informoinnin yhteydessä on mainittava aineiston säilytysajasta, jatkokäytöstä ja mahdollisesta arkistoinnista, joihin tarvitaan myös tutkittavilta suostumus (Kuula 2011, 16 & TENK 2019). Otin nämä kaikki asiat huomioon laatiessani kyselyä.

Tavoitin vastaajat kyselyyni Facebookin levykeräilyyn ja fyysisiin levyihin liittyvien ryhmien avulla. Julkaisin ryhmissä julkaisun, jonka yhteyteen laitoin informointitekstin, tietosuojailmoituksen sekä linkin HKTL-arkiston sivuille. Informointitekstissä esittelin tutkimukseni, kyselyn tarkoituksen, osallistumisen vapaaehtoisuuden ja mainitsin aineiston arkistoinnista. Varsinaisessa kyselyssä pyysin vastaajia vielä merkitsemään, että he todella ovat lukeneet tietosuojailmoituksen sekä informointitekstin ja antavat luvan arkistoinnille. Kyselyyn oli myös mahdollista vastata ilman arkistointia, mutta kaikki vastaajat antoivat myös luvan arkistoinnille. Informointiteksti löytyy kokonaisuudessaan liitteenä (Liite 1).

Vaikka levykeräily ei ole kaikkein arkaluonteisin aihe, pidän kyselyyn vastaajien anonymiteetin varmistamista tärkeänä. Levyt ovat kuitenkin keräilijöille tärkeä asia, ja monet kyselyyn vastaajista kertoivatkin melko henkilökohtaisista asioista vastauksissaan. Osa vastauksista sisälsi tietoja, joiden avulla ihmiset voitaisiin tunnistaa, kuten sosiaalisen median käyttäjänimiä tai läheisten nimiä. Päätin jättää suorat viittaukset tällaisiin tietoihin pois. Tutkimukseen osallistuvien ihmisten tunnistettavuus on hyvä minimoida, silloin kun tunnistettavuus ei tutkimuksen kannalta ole aivan välttämätöntä ja tunnistamattomuus on mahdollista (Kuula 2011, 200–201). Näin tein omassakin tutkimuksessani, enkä kysellyt vastaajilta tarkkoja henkilötietoja. Kyselyssä kysyin vain vastaajien ikää ja sukupuolta, sillä koin näiden tunnistetietojen olevan ainoita, joista voisi olla hyötyä aineiston analyysissa. Koska käytin kyselyyn Webropol-ohjelmaa ja vastaajat pääsivät kyselyyn nettilinkin kautta, en myöskään saanut tietooni esimerkiksi vastaajien sähköposteja.

Vastaajien anonymiteetin suojeleminen onnistuikin analyysissä mielestäni hyvin. Yksi tunnistettavuuteen liittyvä huomio liittyy kuitenkin aineistonhankintaan ja tarkemmin kohderyhmän tavoittamiseen käytettyihin kanaviin. Laitoin kyselyni jakoon neljään aihepiiriin keskittyvään Facebook-ryhmään (ks. luku 3.1). Ryhmissä oli yhteensä tuhansia jäseniä eikä ryhmiä pääse tarkastelemaan ilman erillistä liittymistä. On kuitenkin mahdollista, että ryhmän kesken ihmiset voivat tunnistaa toisiaan yksityiskohtaisten vastausten myötä. Ryhmiin jakamieni julkaisujen alle osa ihmisistä myös kommentoi vastanneensa kyselyyn. Näiden avulla olisi mahdollista tunnistaa tietyn henkilön vastaukset, jos hänen levykokoelmansa olisi muun ryhmän jäsenten yleisessä tiedossa. Julkaisujen kommentointi oli kuitenkin vapaaehtoista, ja jos vastaaja ei missään nimessä olisi halunnut tulla tunnistetuksi, ei hän varmaankaan olisi julkisesti kyselyä kommentoinut. En siis tästä syystä koe ongelmallisena vastausten käsittelyä sellaisenaan.

3 Teoreettinen viitekehys

3.1 Materiaalinen kulttuuri ja materiaallinen uskonto

Kahvikupit, tuolit, kirjat, hopealusikat, hautakivet ja tietenkin musiikkilevyt. Eri muotoisia, mallisia, värisiä ja tuntuksia esineitä on loputtomasti ja olemme jatkuvasti materiaalin ympäröimänä. Tutkiessani ihmisten valmistamia esineitä, tutkimukseni sijoittuu materiaallisen kulttuurin tutkimuksen sekä laajemmin esinetutkimuksen piiriin. Tämän lisäksi tutkielmani sijoittuu materiaallisen uskonnon kentälle, käyttäessäni tutkielmassani uskontotieteellisessä esinetutkimuksessa hyödynnettyjä näkökulmia sekä lumon käsitettä. Esittelen tässä pääluvussa tarkemmin materiaallisen kulttuurin ja materiaallisen uskonnon näkökulmia, joita hyödynnän tutkielmassani, ja joiden varaan analyysi on rakentunut. Aluksi käyn läpi materiaallisen kulttuurin keskeisimpiä näkökulmia esineiden aineellisuudesta, toimijuudesta, muuttuvista merkityksistä ja esinebiografioista. Tämän jälkeen esittelen materiaallisen uskonnon tutkimuksen näkökulmia, joita itse hyödynnän.

Materiaallisen kulttuurin tutkimuksessa nimensä mukaisesti tutkitaan materiaalista kulttuuria monenlaisesta näkökulmista (Woodward 2007, 3). Materiaallisen kulttuurin ymmärretään koostuvan erilaisista aineellisista esineistä, jotka vaihtelevat käyttötarkoituksiltaan ja ulkomuodoiltaan. Kaikilla esineillä on aina niiden fyysinen ulottuvuutensa. Fyysisyytensä ansiosta esineitä on esimerkiksi mahdollista havaita ja koskettaa (Woodward 2007, 14.) Aineellisuutensa lisäksi esineillä on erilaisia aineettomia merkityksiä. Aineellinen ja aineeton ovat jatkuvasti vuorovaikutuksessa toistensa kanssa, tiettyssä mielessä edellyttäen toisiaan (Nieminen ja muut 2011, 7–10). Tätä aineellisen ja aineettoman vuorovaikutusta pyrin omassa tutkimuksessani nostamaan esille. Tutkielmani kohteena olevat esineet ovat levyjä – vinyylejä, C-kasetteja ja Cd-levyjä. Levystä voidaan tehdä näköhavainto, sitä voidaan pidellä käsissä ja se on suunniteltu tiettyä käyttötarkoitusta ajatellen. Levyllä on myös erilaisia keräilijän sille antamia aineettomia merkityksiä.

Materiaallisen kulttuurin tutkimus on osittain saanut kritiikkiä, niin ulkopuolisilta kuin alan tutkijoidenkin toimesta materiaallisuuden sivuuttamisesta, mikä kuulostaakin alkuun hieman ironiselta. Tällä kuitenkin tarkoitetaan sitä, että huomion nähdään liiaksi keskittyneen esineiden saamiin merkityksiin, esimerkiksi niiden symbolisiin arvoihin ja ihmisten esineisiin tuomiin kerroksiin (Immonen 2016, 190). Samaan aikaan esineiden varsinainen aineellisuus ja fyysisyys: niiden valmistukseen käytetyt materiaalit, muodot, aineelliset rajoitteet ja

mahdollisuudet on jätetty taka-alalle. Esineen aineellisuudella voidaan nähdä olevan väliä myös aineellisuutensa itsensä takia eikä vain siksi, että aineellisuus vaikuttaa ihmiseen ja hänen ajatuksiinsa. (Immonen 2016, 194–196.)

Esineen aineellisuudella on siis itsessään väliä, johon esineitä tutkittaessa pitää kiinnittää huomiota esineiden aineettomien merkitysten lisäksi. Näin olen omassa myös tutkimuksessani tehnyt. Vaikka tarkastelenkin levyjen aineellisuuden ja aineettomuuden vuorovaikutusta, halusin tarkastella myös levyjen aineellisuutta erikseen. Aineellisuutta tarkasteltaessa kiinnitin huomiota esimerkiksi levyjen aistittavuuteen, kosketeltavuuteen, ulkomuotoon ja muihin levyjen pinnoilla piileviin aineellisiin yksityiskohtiin. Esineen ulkomuodolla ja aineellisilla ominaisuuksilla on myös vaikutusta ihmisen ja esineen välille muodostuneeseen suhteeseen (Mercier 2021, 130–131). Aineellisuuden korostaminen myös erikseen mahdollistaa konkreettisemmän ja henkilökohtaisemman otteen tutkimukseen. Sen avulla myös muiden kuin ihmistoimijoiden vaikutus kulttuuriin ja sosiaaliseen toimintaan voidaan ottaa huomioon. (Hutchings & McKenzie 2017, 7.) Näen, että levyjen fyysisyyteen liittyvät huomiot ovat jo itsessään levyjen lumoa aikaansaavia tekijöitä.

Esineen aineellisuus vaikuttaa ratkaisevasti siihen, miten esineen kanssa toimitaan (Mercier 2021, 130–131). Aineellisten ominaisuuksien lisäksi myös esineiden käyttötavat tulee huomioida. Käyttötapa tulee verrata saman kategoriaan kuuluvien esineiden kanssa, jonka jälkeen on mahdollista lähteä tulkitsemaan esineeseen liittyviä laajempia henkilökohtaisia ja kulttuurisia merkityksiä. (Morgan 2017, 15, 30.) Uskomukset ja usko muotoutuvat käytäntöjä ja toimintoja toistamalla, esimerkiksi rituaalien ja erilaisten fyysisten kokemusten myötä (Hutchings & McKenzie 2017, 5–7). Omassa tutkimuksessani nostan esille levyjen mahdollistamaa toimintaa. Tämän toiminnan tarkastelun jälkeen on mahdollista lähteä avaamaan niiden taustalla vaikuttavia kulttuurisia tekijöitä. Tulkitseen erilaisten konkreettisten käytännön toimien konkretisoivan esineiden merkityksellisyyttä keräilijälle.

Kiinnostus kohti jokapäiväisiä ja arkisia esineitä on ollut erityisen korostunut materiaalsen kulttuurin tutkimuksessa 2010-luvun aikana (Laviolette 2013, 28). Tutkimuksessa voidaan keskittyä yhtä lailla niin sanottuun korkeataiteeseen kuin arkea helpottaviin käyttöesineisiin. Esineen rahallinen tai esteettinen arvo ei tee siitä tutkimuksellisesti kiinnostavaa, vaan se, miten ihmiset esineeseen suhtautuvat, miten sitä käytetään ja millainen merkitys sillä on ihmisten elämässä (Attfield 2000, 38–39). Toiset esineet saavat arvonsa niiden käyttöominaisuuksien ja hyödyllisyyden (*use-value*), toiset taas niille annettujen merkitysten

(*sign-value*) takia, ja esineet voivat myös vaihtaa paikkaansa näiden välillä (Knappett 2005, 117). Hyödynnän omassa tutkimuksessani tätä jaottelua käytännöllisyyden ja merkitysten välillä. Levyillä näyttäisi keräilijän näkökulmasta olevan sekä käyttöön, että niiden merkityksiin liittyvää arvoa.

Materiaalisen kulttuurin tutkimuksessa esineiden toimijuus ja oma aktiivisuus ovat tärkeitä näkökulmia. Esineiden ei ajatella olevan vain staattisia kohteita, joihin ihmiset liittävät omia merkityksiään. Esineillä on omaa toimijuutta ja ne voivat vaikuttaa ihmiseen. Esineet eivät ole vain mahdollistamassa ihmisten omaa toimintaa tai olemassa ihmisen toiminnan välineenä. Esineet voivat olla yhtä lailla aktiivisena osana toimintaa. (Yates 2022, 36, 46–47.) Esineitä ja ihmisiä ei nähdä täysin toistensa vastakohtina, vaan ne toimivat yhdessä erilaisissa suhteissa. Kyky tuottaa ja saada aikaan toimintaa, vaikutuksia ja ajatuksia voidaan nähdä yhtenä tapana käsittää toimijuus. Tällöin sekä elottomat että elolliset toimijat voidaan asettaa samalle viivalle. (Jones & Boivin 2012, 346–347, 351.) Tämä ajatus esineiden omasta toimijuudesta ja kyvystä saada asioita aikaan on osa myös omaa tutkimukseni viitekehystäni. Keräilijät käyttävät levyjä ja toimivat niiden kanssa monin tavoin. Levyillä on myös vaikutusta keräilijöihin ja levyt saavat toimintaa, tunteita ja merkityksiä aikaan.

Yksi keskeinen näkökulma materiaalisesä kulttuurissa on myös esineiden dynaamisuus ja esineiden jatkuvasti muuttuvat merkitykset. Esineiden merkitykset voivat muuttua yllättäviinkin suuntiin, eivätkä ihmiset aina voi täysin kontrolloida esineiden elämää ja esineiden käyttöä. Esineistä voi tulla todella tärkeitä yllättäen tai täysin merkityksettömiä silmänräpäyksessä. (Attfield 2000, 5–6, 155.) Myös esineiden aineellisuus on muuttuvaa ja sitä voidaan aktiivisesti myös muuttaa (Immonen 2016, 194–196). Käytöstä jää jälkiä ja esine kuluu, ja nämä pienetkin yksityiskohdat on tärkeää nostaa esille (Attfield 2000, 130–131). Ei olekaan yhdentekevää, tutkitaanko hyvin säilynyttä ja lähes uudenveroista vai täysin käyttökelvottomaksi naarmuuntunutta levyä. Esineiden aineelliset ja aineettomat merkitykset muuttuvat eri vaiheissa ja ajatus esineiden muuttuvista merkityksistä on keskeinen osa omaa viitekehystäni.

3.2 Esineiden merkityksiä: muistot, identiteetti ja nostalgia

Tässä alaluvussa tarkastelen hieman tarkemmin esineiden saamia merkityksiä materiaalisen kulttuurin ja uskonnon tutkimuksessa, joita omassa tutkielmassani käsittelen. Tärkeimpiä esineiden saamia merkityksiä oman tutkielman kannalta ovat muistot, identiteetti ja nostalgia.

Näiden merkitysten tavoittamiseksi hyödynnän Webb Keanen ajatuksia esineiden yhteen nivoituneista merkityksistä (engl. *bundling*). Keane tuo esille, kuinka erilaiset ominaisuudet kiinnittyessään esineisiin, saavat seurakseen aina muitakin ominaisuuksia (Keane 2005, 188). Nämä ainutlaatuiset ominaisuusniput ja -yhdistelmät tekevät esineestä juuri tietyn esineen, vaikuttaen esineen saamiin merkityksiin ja esineeseen suhtautumiseen. Esineessä voi ja käytännössä aina onkin, yhtäaikaista monia erilaisia ominaisuuksia, jotka antavat esineelle mahdollisuuden muistuttaa tai edustaa jotakin tiettyä. (Keane 2005 188–189.) Levyt voivat olla samanaikaisesti sekä musiikin kuuntelun väline, että läheistä ihmistä muistuttava esine.

Esineiden ominaisuuksien havainnointi edellä kuvatun mukaisesti mahdollistaa levyjen aineellisten ja aineettomien merkitysten tarkastelun kokonaisvaltaisella tavalla. Levyjen merkitysten lähestyminen myös uskontotieteellisestä näkökulmasta vaikuttaa perustellulta. Materiaalinen uskonnon tutkimus voi auttaa ymmärtämään laajemminkin erilaisia kulttuurisia, ideologisia ja poliittisia esineitä sekä niille annettuja merkityksiä (King 2010, 136). Ottaessa huomioon esineiden limittäiset ominaisuudet ja niihin kietoutuneet merkitykset, materiaalisen uskonnon näkökulma voi paljastaa sellaisia esineiden merkityksiä, jotka muuten jäisivät pimentoon. Aiheesta puhuukin Frances E. King teoksessaan *Material Religion and Popular Culture* (2010). Niin uskonnolliset kuin uskonnottomat ihmiset voivat tukeutua materiaalisiin esineisiin eri elämäntilanteissa ja saada niistä voimaa ja sisältöä elämään. Mikä tahansa esine voi saada tärkeän roolin ihmisen elämässä ja yllättäviäkin merkityksiä, esimerkiksi muistelussa, identiteetin ilmaisussa, ihmissuhteiden pohdinnassa ja käytännön toiminnassa (King 2010, xii–xiii.)

Materiaalisen kulttuurin tutkimuksessa oletuksena siis on, että esineillä todella on merkitystä: kulttuuri vaikuttaa esineiden kanssa toimimiseen ja toisaalta esineet vaikuttavat kulttuuriin. Esineisiin kiinnittyvät erilaisia kulttuurisia ja symbolisia merkityksiä, jotka kertovat jostain laajemmasta ilmiöstä. (Woodward 2007, 14–16, 28.) Olennaista on huomioida, että näitä esineiden merkityksiä ja ominaisuuksia ei voida erottaa toisistaan. Esineiden ominaisuudet ja tätä kautta merkitykset ovat myös alati muuttuvia, eivätkä ne pysy samanlaisina alusta loppuun. (Keane 2005, 194–196.) Esimerkiksi erilaiset esineisiin linkittyvät kertomukset ja uskomukset voivat tuoda esineeseen selittämätöntä voimaa, joka muuttaa siihen suhtautumista (Morgan 2017, 15, 30). Levyihin voidaan ajatella liittyvän jossain kohtaa sellaisia ominaisuuksia, jotka saavat ne tuntumaan keräilijän käsissä erityisiltä –lumoavilta.

3.2.1 Muistot

Yksi tällaisista levyjen mahdollisista lumoa aikaansaavista ominaisuuksista ja merkityksistä on levyihin kiinnittyneet muistot. Materiaalisen kulttuurin tutkimuksessa yleisesti tunnustetun näkökulman mukaan, esineiden ajatellaan kantavan mukanaan muistoja, jonka lisäksi esineisiin nähdään kiinnittyvän muistoja (Laviolette 2013, 13–14). Esineistä voidaan puhua myös nimenomaan muistamisen välineinä. Muistin ja muistamisen väline voi olla käytännössä mikä tahansa asia, jonka avulla muistetaan ja välitetään muistoja (Savolainen 2022, 210). Vaikka muistin väline voi käytännössä olla mitä vain, on muistin välineen ominaisuuksien huomioiminen tärkeää. Ei ole yhdentekevää, millaiseen esineeseen muistot ovat kiinnittyneinä. Muistinvälineen ominaisuudet ja esimerkiksi aineellinen olomuoto vaikuttavat siihen, mitä esineestä ylipäänsä voidaan muistaa ja miten muistaminen tapahtuu (Savolainen 2022, 2010).

Levyt voivat toimia tällaisina muistin ja muistamisen välineinä. Ne voivat toimia linkkinä keräilijän elettyyn elämään. Millainen tämä linkki on ja mitä levyn avulla voidaan muistaa, vaatii tarkempaa katsausta myös itse levyn ominaisuuksiin. Esineillä onkin muistamisessa usein keskeinen tehtävä. Muistot, joihin liittyy jokin konkreettinen esine, ovat helpommin muistettavissa ja pysyvät varmemmin ihmisen mielessä (King 2010, 4). Esineet ovat yksi yleinen keino muistaa omaa tai toisen menneisyyttä ja elämänhistoriaa. Esineiden avulla voidaan päästä käsiksi sellaisiin muistoihin, joita ei muuten tulisi ajatelleeksi (King 2010, 151).

Muistaminen tulee mahdolliseksi esineen ja ihmisen välisen vuorovaikutuksen myötä, menneisyyden konkreettisesti tullessa nykyhetken esimerkiksi esineeseen kosketuksen avulla (Povrzanović Frykman 2016, 84). Myös esineen muu käyttäminen ja esineen kanssa toimiminen esimerkiksi arkipäiväisissä rituaaleissa on yksi keino saada muistoja muodostumaan sekä palautumaan mieleen (King 2010, 51–54). Voidaan ajatella, että muistot, jotka aktivoituvat vain konkreettisen esineen kanssa toimimisessa, ovat täysin riippuvaisia kyseisestä esineestä. Ilman esinettä ei ole muistojakaan. Kun esine toimii tällaisena linkkinä muistoihin, alkaa esine saamaan arvonsa välineellisesti. Muistoja kantava esine on arvokas, juuri siksi, että se on muistoja kantava esine. Sen avulla voidaan muistaa jokin menneisyyden tapahtuma, ihminen tai paikka ja esine on ainakin osittain irrotettu sen alkuperäisistä käyttötarkoituksista.

Muistoihin ja muistamiseen liittyy myös näkemykset esineiden elämäkerroista sekä esineiden omista muistoista. Jokaisella esineellä on oma elinkaari ja jokainen esine käy läpi erilaisia vaiheita, kuten valmistuksen, ostamisen, kierrätyksen ja hävittämisen. Esine on eri paikoissa ja eri ajassa elämänsä aikana, ja näissä eri tilanteissa esineeseen liittyy eri merkityksiä. Myös ihmisen ja esineen välinen suhde on muutoksessa tässä prosessissa. (Yates 2022, 35–36; Attfield 2000, 3.) Esineen elämäkerta muodostuu, kun ne liikkuvat paikasta toiseen ja vaihtavat omistajaa (Skog 2013, 106). Näkökulma esineiden elämäkerroista on tärkeä osa myös omaa viitekehystäni. Elämäkerrallisuus tulikin vahvasti ilmi myös levyjen tapauksessa, ja aineistossani monet ihmiset olivat luoneet tärkeille levyilleen lyhyen tai pidemmän elämäkerran. Elämäkertojen käsittely mahdollistaa levyjen oman toimijuuden ja niiden ainutlaatuisten matkojen huomioimisen.

3.2.2 Identiteetti

Toinen vahvasti omassa aineistossani esiin noussut levyjen saama merkitys ja lumoa aikaansaava tekijä liittyy identiteettiin. Levyillä oli keräilijöille usein tärkeä rooli omaa itseä määriteltäessä ja ympäröivään maailmaan kiinnittymisessä. Materiaalisen kulttuurin sekä materiaalisen uskonnon tutkimuksessa esineiden vaikutus identiteetille ja identiteetin muotoutuminen esineiden avulla onkin melko yleisesti tunnustettu näkökulma (Kajander 2022, 143, 151). Identiteetillä tarkoitetaan käsitystä itsestä suhteessa muuhun ympäröivään maailmaan. Identiteetillä vastataan kysymyksiin siitä, kuka olen ja mihin kuulun. Identiteetillä on siis sekä yksilöllinen, että yhteisöllinen tasonsa. Näissä molemmissa tasoissa esineet ovat usein keskeisessä asemassa. Esineiden avulla toisaalta luodaan yhteenkuuluvuuden tunnetta muiden kanssa, mutta samanaikaisesti muista pyritään myös erottautumaan. Esineiden avulla pohdinnat omasta itsestä tuodaan näkyviksi. (King 2010, 1–5.)

Esineillä ihminen voi ilmaista niin yksilöllistä identiteettiään kuin ryhmäidentiteettiään, tuoden omia arvojaan, mielipiteitään ja kiinnostuksenkohteitaan esille materiaalisuudella. Yksilöllisyyttä korostavassa kulttuurissa voidaan jopa nähdä, että ihminen tietyllä tavalla ”luo itsensä esineidensä avulla”. (Attfield 2000, 133–135.) Kulutuksen ja massatuotannon kasvusta huolimatta, esineiden merkitys ihmisten identiteetille ei ole vähentynyt (Pöyhtäri, 1996). Esineiden omistamisella voidaan kontrolloida mitä omistetaan, ja rakentaa kuvaa siitä, millainen ihminen on ja miten sitä tuodaan itselle ja muille esille (Miller 2008, 48). Nämä huomiot tulevat myös omassa aineistossani vahvasti ilmi.

Keräily voidaan nähdä yhtenä henkilökohtaisen identiteetin ilmentymismuotona. Keräily ilmenee niin yksittäisten keräilyesineiden kuin myös laajempien kokoelmien avulla. Keräilyssä ja siihen liittyvän kokoelman kokoamisessa suhde esineisiin on erityinen ja esineiden merkitykset syviä. (Pöyhtäri 1996, 116.) Kokoelma voi saada omistajassaan voimakkaita tunteita aikaan, kuten syvää kunnioitusta. Kokoelman esineiden erityisyys voi tulla esiin myös erilaisen käytännön toiminnan kautta. Erityisesti tällaisia toimia ovat keräilyyn liittyvä kokoelman järjestely ja esille laitto (Pöyhtäri 1996, 116). Yleensä kaikkein tärkeimpiä esineitä pidetään kotona esillä muita ja itseä varten, ja näillä esille asetetuilla esineillä on iso merkitys ihmisen identiteetille (King 2010, 112). Järjestelyn merkitys sekä levyjen vaikutus identiteettiin tuli näkyvästi esille omassa aineistossani. Näitä tapoja tuoda esille omaa identiteettiä ja levyjen merkitystä minuudelle tulen tarkastelemaan erityisesti luvussa 4.3.

3.2.3 Nostalgia

Yksi tärkeä levyjen lumoa aikaan saava merkitys liittyy nostalgiaan. Nostalgia on kyse positiivisesti valottuneesta menneisyyden kaipuusta (Korkiakangas 2001, 75). Nostalgiaan liittyy vahva kaipuu jo kerran menetettyyn aikaan, paikkaan tai ihmiseen, tai vaikka näihin kaikkiin. Nostalgian tunne voi kohteesta riippumatta olla erittäin voimakas ja kohdistua laajemmin johonkin tiettyyn aikakauteen kokonaisuudessaan. Kyseessä ei kuitenkaan ole todenmukainen käsitys aikakaudesta, vaan jonkun aikakauden joko itse koettu tai muuten kuviteltu ideaali. (Attfield 2000, 234; Tacchi 2002, 33.) Nostalgian kohteen ei tarvitse olla mitään poikkeuksellista tai ennen kuulumatonta, sillä myös arkipäivän rutiinit ja askareet voidaan kokea nostalgisina (Korkiakangas 2001, 75). Välillä juuri nämä arkipäivän rutiinit voidaankin nimenomaan kokea kaikkein nostalgisimpina. Rutiinit ja askareet, joita ei voitu aikanaan sietää, voivatkin tulevaisuudesta takaisin katsellessa tuntua juuri oikeilta ja lohdullisilta.

Vaikka muistot ja nostalgia usein jossain määrin vahvasti toisiinsa liittyvätkin, käsittelen ne pääosin toisistaan erillisinä merkityksinä. Nostalgiaan liittyy tietynlainainen epätodellisuus. Mennyt aikaa ei enää koskaan ole mahdollista saada autenttisena takaisin, vaikkakin nostalgian tunteen ansiosta mennyt voi toki sellaiselta tuntua (Attfield 2000, 224). Tämä näkökulma omassa tutkimuksessanikin on vahvasti läsnä. Nostalgialla ei tarvitsekaan olla suoraa kytköstä ihmisen omiin henkilökohtaisiin kokemuksiin ja muistoihin. Ihminen voi kokea nostalgiaa ilman henkilökohtaisia muistoja, ja toisaalta ihmisellä voi olla muistoja,

joihin ei liity vahvaa nostalgian tunnetta. Nostalgian avulla voidaan myös palata omiin muistoihin. (Suominen 2022, 9.) Nostalgialla on siis selvästi yhtymäkohtia muistojen kanssa. Muistot eivät kuitenkaan ole edellytys nostalgialle, ja nostalgiaa on mahdollista kokea ilman muistoja. Tämän takia nostan muistot ja nostalgian erillisiksi ilmiöiksi.

Nostalgia ja menneen kaipuu voivat kiinnittyä vahvasti johonkin esineeseen, ja tämä esine voi toimia pakokeinona omasta elämästä toiseen aikaan (Korkiakangas 2001, 75). Sama esine tai esinekategoria ei ole kuitenkaan koskaan taattu saamaan ihmisiä nostalgisiksi, vaan kyse on pohjimmiltaan henkilökohtaisesta kokemuksesta (Korkiakangas 2001 76). Tämä ei tarkoita, etteikö monet ihmiset voisi kokea nostalgiaa samojen esineiden äärellä, aineistoni perusteella tämä ainakin vaikuttaa mahdolliselta. Ihmisillä voikin olla jaettuja muistoja tiettyihin esineisiin ja materiaaliin asioihin liittyen, jolloin kokonainen sukupolvi voi kokea nostalgiaa samojen tuotteiden ja teemojen äärellä (Savolainen 2022, 195; Suominen 2022, 9–10). Myös nostalgian kohteet ja niihin liittyvät muistot voivat olla jaettuja muiden kanssa (Savolainen & Koskinen-Koivisto & Hytönen 2022, 297). Missään esineessä itsessään ei kuitenkaan ole suoraan nostalgiaa aiheuttavaa aineisosaa, vaan vasta henkilökohtaiset sekä muiden kanssa jaetut kokemukset ja muistot saavat esineen latautumaan nostalgian voimalla.

3.3 Lumo

Yksi keskeisimmistä käsitteistä tutkimuksessani on lumo ja lumoutuminen. Tutkimuksessani tarkastelen sitä, miten levyjen aineellisuuden ja aineettomuuden vuorovaikutuksessa voidaan kokea lumoa ja lumoutumista. Levyjen lumon tavoittamiseksi hyödynnän Webb Keanen ajatuksia esineiden yhteen nivoutuneista merkityksistä. Edellä esiteltyjen aineellisten ja aineettomien ominaisuuksien ja niiden merkitysten kietoutuessa yhteen, muodostuu ainutlaatuinen lumoa aikaansaava merkitysyhdistelmä. Nämä yhdessä vaikuttavat ominaisuusyhdistelmät tekevät keräilijän levystä ainutlaatuisen juuri hänelle (Keane 2005 188–189). Levyjen eri ominaisuuksien yhteisvaikutus mahdollistaa niiden äärellä lumon kokemisen. Ne ominaisuudet, jotka lumoa lopulta saavat aikaan ovat henkilökohtaisia ja keräilijöille ainutlaatuisia. Tarkastelen seuraavaksi sitä, millaiseksi lumon kokemuksen tutkielmassani käsitän, ja millaista lumoa lähden aineistostani tavoittelemaan.

Lumon käsite on alkujaan lähtenyt Max Weberin ajatuksista. Weber näki lumon erityisesti katolisuuden näkökulmasta, jossa lumo viittasi tuonpuoleisen maailman vaikutuksiin tämänpuoleisessa maailmassa. Tuonpuoleinen vaikutti tämänpuoleisessa monella tavalla niin

arjessa kuin politiikassa. (Opas & Mahlamäki 2022, 20.) Weberin näkemysten mukaan modernissa maailmassa on tapahtunut lumouksen haihtumista, pääosin rationaalisuuden ja tieteellisyyden vaikutuksen kasvun vuoksi (Hjelm 2022, 76). Lumon käsite onkin kiinnittynyt vahvasti sekularisaatioon juuri Weberin vaikutuksesta. Nykytutkimuksessa myös niin sanottua uudelleen lumoutumista on alettu tutkimaan erityisesti uushenkisyyden ja eletyn uskonnon parissa. (Opas & Mahlamäki 2022, 20–21.) Omassa tutkimuksessani tulen hyödyntämään nimenomaan uudelleen lumoutumiseen keskittyviä näkökulmia.

Yksi keskeisimpiä lumoa ja uudelleen lumoutumista käsittelevistä teoksista on Jane Bennettin *The Enchantment of Modern Life* (2001), jonka näkökulmiin tulen itsekin tässä tutkimuksessa nojautumaan. Lumon peruslähtökohtana on kokemus jostain ihmeellisestä, poikkeuksellisesta tai jopa pelottavasta. Lumoon liittyy aktiivista vuorovaikutusta, joka ilmenee erilaisissa kohtaamisissa ja suhteissa. Nämä kohtaamiset ja suhteet voivat olla jotain yllättäviä, joihin ei täysin pysty ennalta valmistautumaan. (Bennett 2001, 5, 159–160.) Bennett painottaa erityisesti jokapäiväisessä elämässä näyttäytyvää ja koettavaa lumoa. Bennettin mukaan modernilla maailmalla on kyky saada aikaan spontaaneja lumon kokemuksia, ja ihmiset voivat myös aktiivisesti pyrkiä etsimään ja lisäämään näitä kokemuksia itse (Bennett 2001, 4). Tällaisia spontaaneja ja aktiivisesti itse haettuja lumon kokemuksia voidaan kokea myös levykeräilyssä levyjen äärellä. Levykeräilijä ja levyt ovat tutkimuksessani vuorovaikutuksessa keskenään. Nämä vuorovaikutukset ja kohtaamiset levyjen kanssa voidaan kokea ihmeellisinä, poikkeuksellisina sekä lumoavina.

Lumo yllättää, ihastuttaa ja kauhistuttaa. Se voi myös saada aikaan kokemuksen ajan pysähtymisestä tai kuljettaa toiseen aikaan tai paikkaan, joka kertookin kokemuksen yllätyksellisyydestä ja poikkeuksellisuudessa jokapäiväisessä elämässä (Bennett 2001, 111, 127). Arki on yleensä tasaista ja muuttumatonta, jonka jokin erityinen kohtaaminen voi saada tuntumaan poikkeavalta ja lumoavalta. Ollakseen lumoon rinnastettava kokemus, täytyy siihen liittyvän kohtaamisen olla jotain tavanomaisesta poikkeavaa. Tämä ei tarkoita, että kohtaamisen pitäisi olla yliluonnollinen tai arkitodellisuuden ylittävä. Myös pienet arkiset asia saavat aikaan lumoa ja lumoutumista (Bennett 2001, 131). Olennaista on ihmisen henkilökohtainen suhde lumon kohteeseen ja kuinka erityiseksi ihminen tämän kohteen tuntee. Levykeräilijällä onkin tiivis suhde kokoelmaansa ja sen yksittäisiin levyarteisiin, ja tämä suhteen erityisyys ja syvyys mahdollistaa lumon kokemuksia.

Bennett keskittyy teoksessaan erityisesti arkipäiväiseen ja jokapäiväiseen lumoon, jota voikin tulla kohdanneeksi hyvin monenlaisissa paikoissa ja tilanteissa. Lumoa voivat saada aikaan niin luonto, kulttuuri, teknologia kuin myös ihmisten valmistavat erilaiset esineet (Bennett 2011, 171–172). Levyt ovat siinä mielessä kiinnostava esine, sillä ne liittyvät samaan aikaan useampaan Bennettin mainitsemaan kategoriaan. Ne ovat ihmisten valmistamia esineitä, jotka kuitenkin toimivat porttina kulttuuriin ja musiikkiin. Niiden voidaan myös ajatella olevan teknologiaan liittyviä esineitä, niiden tarkoituksenmukaisen käytön vaatiessa erilaisia teknisiä laitteita ja varusteita. Se, mikä levyistä tekee erityisen keräilijälle on henkilökohtaista, ja jokaisella ihmisellä on omat lumoa aikaansaavat tekijät.

Suomessa lumoa ja lumoutumista on tutkinut erityisesti Terhi Utriainen, jonka näkemyksiä niin ikään tulen hyödyntämään analyysini pohjana. Teoksessaan *Enkeleitä työpöydällä - arjen ja lumon etnografiaa* (2017) Utriainen tutkii suomalaisten naisten enkeliuskoa etnografisin menetelmin eletyn uskonnon sekä lumon näkökulmasta. Utriainen määrittelee teoksessaan lumon Jane Bennettiä mukaillen joksikin ihmeelliseksi ja yllättäväksi (Utriainen 2017, 17). Lumolla on voima tuoda merkityksellisyyttä elämään ja rikastuttaa arkea. Lumo voi tulla ilmi erilaisten kohtaamisten ja suhteiden myötä ja se voidaan tehdä näkyväksi erilaisilla toiminnoilla. Ihmiset eivät vain lumoudu sattumanvaraisesti ja spontaanisti, vaan voivat pyrkiä aktiivisesti lisäämään itse näitä lumon kokemuksia elämäänsä lumon kohteiden kanssa. (Utriainen 2017, 17–19, 254.) Tätä tietynlaista aktiivisuutta Utriainen lähestyy toimijuuden käsitteellä. Mielestäni näkökulma soveltuu hyvin myös levyjen tarkasteluun. Keräilijät eivät vain käytä levyjään ja saa niillä asioita aikaan. Keräilijät toimivat yhdessä levyjensä kanssa ja välillä levyt voivat saada asioita aikaan kuin itsestään.

Utriainen on käsitellyt lumoa myös rituaalien näkökulmasta. Rituaalit ovat yksi tapa päästä lumoon käsiksi ja aktiivisesti luoda paikkoja lumon kokemiselle arjen keskelle. Rituaalit ja niissä koetut kokemukset voivat olla melko maltillisia ja arkisia, mutta niiden perimmäisenä tarkoituksena on saada edes jokin pieni asia tai oikeanlainen hetki aikaiseksi. (Utriainen 2016, 51.) Juuri tällaisia pieniä ja päällisin puolin arkisia toimintoja ja käytäntöjä myös levykeräilijöiden elämässä on. Olennaista lumossa ja sen rituaaleissa on sen tietynlainen prosessimaisuus. Mikään ei ole pysyvästi lumottua tai pysy sellaisena ainiaan. Asioita voidaan lumota aktiivisesti ja asiat voivat tulla lumotuiksi, jopa kuin itsestään (Utriainen 2017, 175). Näitä eri lumon vaiheita olen omassa analyysissänikin tuonut esiin. Missä vaiheessa levy saa osakseen lumoa ja missä vaiheessa se kenties loppuu? Esimerkiksi lumon hiipumista käsitellen luvussa 4.4.2.

Lumosta on myös teoretisoanut uskontotieteilijä David Morgan, painottaen erityisesti taidetta ja taiteen eri muotoja lumon aikaansaajina sekä lumon aineellisuutta. Joidenkin esineiden äärellä ihminen voi kokea tiettyyn esineeseen sisältyvän jotain erityistä (Elkins & Morgan 2009, 16). Lumon kokemus syntyy nimenomaan ihmisen omasta kohtaamisesta esineen kanssa ja tämän kohtaamisen aikaansaamista tunteista (Elkins & Morgan 2009, 14). Aineellisten esineiden äärellä koetussa lumossa on kyse siitä, että jokin aineellinen ja eloton esine muuttuu aktiiviseksi toimijaksi. Lumo saa esineen muuttumaan ihmisenkaltaiseksi. Tällainen lumottu, lumoava tai lumoutuva esine saa ihmisessä aikaan esimerkiksi tunteita ja elämyksiä toimiessaan yhdessä vuorovaikutuksessa ihmisten kanssa. Esineessä on jotain aineetonta ja jopa elollista muistuttavaa mukana, joka antaa sille mahdollisuuden saada asioita aikaan yhdessä muiden toimijoiden kanssa. (Morgan 2020, 256–258, 272.) Monia Morganin esittämiä havaintoja voidaan mielestäni soveltaa levykeräilyyn. Levyjen voidaan ajatella olevan Morganin kuvailemia lumoavia samaan aikaan aineettomia ja aineellisia merkityksiä kantavia esineitä.

4 Analyysiluvut

4.1 Levyjen käsinkosketeltavuus

4.1.1 Musiikki esineenä

Levyt ovat aineellisia esineitä, minkä takia niistä tulee tarkastella myös niiden aineellisia ominaisuuksia. Aineellisuus ja esineellisyys mahdollistavat esimerkiksi levyjen aistimisen, säilyttämisen, kunnossapidon sekä levyjen käyttämisen eri tavoin. Juuri levyjen esineellisyys monessa mielessä on edellytys ylipäänsä keräilylle ja on tärkeä osa levyharrastusta.

Tarkastelen tässä luvussa levyjä niiden esineellisyyden näkökulmasta keräily- ja käyttöesineenä sekä levyjen esineellisyyden aikaansaamaa lumoa.

Levyjen esineellisyys on yksi konkreettinen lumoa aikaansaava tekijä levykeräilyssä. Esineellisyys on jo itsessään kiinnostavaa ja lumoa aiheuttavaa, saaden myös monenlaisia tunteita aikaan (Roivainen 2016, 90). Lumossa on pohjimmiltaan kyse jostain yllättävästä, erityisestä tai poikkeuksellisesta kohtaamisesta, joka saa aikaan monenlaisia tunteita ihmetyksestä kauhistukseen (Bennett 2001, 4–5, 131, 159–160). Tällaisia tunteita voi ilmentyä, kun saa kiinnostavan esineen käsiinsä ja sitä voi ajan kanssa tarkastella. Ja levy onkin esineenä monipuolinen kokonaisuus. ”Levystä tulee silloin tärkeä, kun sen saa käsiinsä ja siinä on itse levy ja kansitaide, useimmiten levyn mukana tulee liite jossa on kappaleiden sanoitukset.” (TKU/O/23/35). Vastauksessa voidaan huomata, kuinka juuri levyn aineellisuus on edellytys levyn tärkeäksi muodostumisessa. Aineellisuus on olennainen osa levykeräilyä, ja monelle välttämätön osa esinesuhteen muodostumista. On tärkeää, että musiikki on olemassa nimenomaan esineenä, kuten seuraava vastaaja asian ilmaisee:

En ole koskaan oppinut kuluttamaan musiikkia stream-palveluista. Siksi en edes omista esim. Spotify-tiliä. Olen aloittanut musiikkiharrastuksen silloin, kun ei ollut suoratoistoa. Enkä koe, että pystyisin koskaan siirtymään suoratoiston asiakkaaksi. Ehkä olen vanhanaikainen, mutta yksinkertaisesti haluan niin tärkeän asian kuin musiikki olevan myös käsinkosketeltavaa. Etenkin vinyylin kansitaide pienine yksityiskohtineen. (TKU/O/23/20)

Juuri tämä levyjen esineellisyys voidaankin nähdä yhtenä keskeisenä lumoa aikaansaavana ominaisuutena. Esimerkiksi tämä tekijä erottaakin fyysisen musiikkilevyn sen digitaalisista vastineistaan. Aineellisen albumin voi ottaa käsiinsä ja tämä tekee kyseisestä esineestä todellisen ja erityislaatuisen. Vastaaja 22 kuvailee levyjen fyysisyyden tärkeyttä itselleen levykeräilyssä monipuolisesti. Esineellisyys ja sen tuomat mahdollisuudet erottavat levyt

olennaisella tavalla suoratoistopalveluista, ja levyn kuuntelusta tuleekin eri aisteja hyödyntävä ja aktivoivat kokonaisvaltainen prosessi. Tämä tekeekin musiikin kuuntelusta erityisemmän kokemuksen, johon liittyy paljon pieniä yksityiskohtia. Fyysisen levyn kuunteluun uppoaakin enemmän aikaa ja vaivaa, ja siihen liittyy monipuolista pientä puuhastelua kuuntelukokemuksen onnistumiseksi.

Levyn fyysisyys -ja nimenomaan vinyyli LP:n fyysisyys on miellyttävää. Levyn kuuntelu on kokonaisvaltainen prosessi, joka alkaa kuuntelun suunnittelusta, jatkuu levyn etsinnällä hyllystä, kotelosta poistamiseen ja levyn soimaan laittamiseen (neulan nostamisessa levyn ensimmäiselle raidalle on suorastaan jotain maagista), kansien tutkailuun, LP:n 2-puolen kääntämiseen, levyn takaisin koteloon ja paikkaansa laittamiseen. En voisi kuvitellakaan kuuntelevani musiikkia vain suoratoistopalveluista. (TKU/O/23/22)

Musiikin kuuntelun aineellisuus voidaan nähdä jonain yllättävänä tai odottamattomana tekijänä suoratoistopalveluiden ja digitaalisen musiikin täyttäneessä maailmassa. Tässä ajassa musiikki ja albumit nimenomaan fyysisessä olomuodossa ovatkin jotain poikkeuksellista ja harvinaisempaa. Levyjä ei tulekaan jatkuvasti vastaan, vaan niiden luokse on usein itse aktiivisesti hakeuduttava – joko kivijalkakauppaan astelemalla tai internetin välityksellä. Tämä saavutettavuuden vaikeus ja ylimääräinen vaivannäkö levyjen hankkimiseen voidaan myös nähdä yhtenä levyjen lumoa aikaansaavana tekijänä. Ylimääräinen työ ja panostus usein lisäävät asioiden koettua merkitystä (Bhatti ja muut 2009, 67–68). Seuraavassa vastauksessa vastaaja 13 kuvailee yhden tärkeimmän levyn merkitystä itselleen. Levyn tärkeyden ja erityisyyden tuntuun liittyy vahvasti sen hankinnan tietynlainen vaikeus ja haaste.

Vaikea valita yhtä levyä, mutta ehkä Guess Who ja Staccatos yhtyeiden split-albumi Wild Pair (1968) tulee mieleen. Levy ei ole valtaisan harvinainen, se julkaistiin aikoinaan vain Kanadassa ja sitä ei myyty kaupoissa, vaan sen sai ainoastaan lähettämällä tietyn määrän Coca-cola pullon korkinalusia tai jotain vastaavaa. Oman kappaleeni sain aikana ennen internettiä kanadalaisen tuttavani avustuksella. Guess Who on yksi suosikkibändejäni ja pelkästään ko. levyn julkaisutapa oli aikoinaan erikoinen ja lisäksi sen hankintaan liittyi oma vaivansa, jota ei oikeastaan enää internet-aikakaudella voi kokea. (TKU/O/23/13.)

Esineellisyys herättää erilaisia tunteita ja kokemuksia, jotka tekevät esineestä ihmiselle todellisen. Tämä taas vaikuttaa esineiden merkityksellisyyden luomiseen. Tiettyjen esineiden kohdalla nämä sanoin vaikeasti kuvailtavat ominaisuudet saattavat olla kaikkein keskeisimpiä niiden tärkeyttä selittäviä tekijöitä. (Howes 2009, 162–163, 169.) Esineellisyyden huomioiminen on tärkeää esineitä tutkittaessa, sillä se antaa konkreettista ja muuten saavuttamattomissa olevaa tietoa esineen kanssa toimimisesta ja sen merkityksistä (Nylund Skog 2013, 105–106). Levy esineenä tarjoaa jo itsessään

monipuolisia kokemuksia, joiden kokeminen ilman fyysistä esinettä ei olisi mahdollista. Esineellisyyden tarkastelu erikseen on välttämätöntä koko levykeräilyn lumoavuuden ymmärrettäväksi tekemisessä.

4.1.2 Levyjen moniaistillisuus

Jatkan levyjen tarkastelua keskittymällä yksityiskohtaisemmin nimenomaan aisteihin. Levyjen mahdollistamat aistikokemukset ja levyjen aistittavuus nähtiin tärkeänä yksittäisenä levyjen ominaisuutena. Esineiden aistillisuus ja aistittavuus on myös yksi keskeinen niiden lumoa aikaansaava tekijä (Roivainen 2016, 190). Musiikkilevyistä puhuttaessa on mielestäni luonnollista käsitellä ensimmäisenä niiden suunniteltuun käyttötarkoitukseen läheisesti liittyvää musiikkia ja ääntä. Äänen aineellisuus voi olla hieman epämääräinen käsite, ja ääni voidaan helposti tulkita aineettomana. Mitä se tietystä mielessä onkin: ääntä ei varsinaisesti voida pidellä käsissä. Levyn kautta on mahdollista pidellä käsissä sitä välinettä, joka synnyttää äänen, mutta syntyäkseen se tarvitsee erillisen laitteiston. Tästä huolimatta ääni voidaan tulkita myös aineellisena. Ääni onkin riippuvainen monesta fyysisestä ja aineellisesta elementistä ja myös äänen kuuntelupaikka vaikuttaa sen kuulemiseen (Weiner 2015, 217). Ääntä ja sen aineellisuutta tutkiessa voidaankin kiinnittää huomiota esimerkiksi äänen kestoon, sävyyn ja voimakkuuteen (Weiner 2015, 220).

Nämä monenlaiset levyn ääneen liittyvät ominaisuudet, erityisesti sävy ja voimakkuus, olivatkin monella keräilijällä syy juuri tietyn formaatin keräilyyn. Osa vastaajista vannoi jonkun tietyn formaatin ylivoimaiseen äänenlaatuun, ja osan mielestä fyysiset tallenteet yleisestikin tarjoavat laadukkaamman kuuntelukokemuksen. Tämä perustui esimerkiksi koettuun äänen monisävyisyyteen, voimakkuuteen ja selkeyteen. Levyn täytyy yksinkertaisesti kuulostaa omaan korvaan hyvältä. Äänenlaatu ja se miltä levy kuulostaa on monelle painavin syy tietyn formaatin suosimiseen ja ylipäänsä fyysisten levyjen kuunteluun sekä laajemmin keräilyyn. Esimerkiksi seuraavassa vastauksessa huomataan pohdintaa eri formaattien äänenlaadusta ja äänen merkityksestä omalle levyharrastukselle.

Joidenkin levyjen äänimaailma on vain uskomattoman hieno. Ja huomaan, että tietyt levyt palaavat muita useammin lautaselle pyörimään. Digitaalisista äänilähteistä kuunneltuina eivät mitkään albumit kuulosta miltään, eivätkä varsinkaan tunnu miltään. Sen huomaa vain joko levyiltä tai kaseteilta kuunneltuina. [--] Olen tehnyt (paljonkin) nk. A-B vertailuja eri suoratoistopalvelujen kera, verraten niitä levyihin ja jopa c-kasetteihin. Ja mitä niistä on seurannut, on äänenlaadun ero aivan käsittämätön. Sitä ei voi selittää, se

vain täytyy jokaisen itse kokea, miten paljon huonommalta digitaalisesta lähteestä soitettu ääni kuulostaa...eikä resonoi kehossa ollenkaan. (TKU/O/23/32.)

Erilaiset esineet voivat saada aikaan voimakkaitakin aistikokemuksia, ja nämä aistikokemukset puolestaan voivat herätellä erilaisia kehollisia tuntemuksia ja kokemuksia ihmisessä (Frykman & Povrzanovic Frykman 2016, 13–14). Tällaisesta esineiden aikaansaamista kehollisista tuntemuksista myös edellinen vastaaja 32 kirjoitti. Vastaajalle on tärkeää, että aistittu ääni kuulostaa hyvältä ja myös tuntuu koko kehossa. Musiikin tunteminen koko kehossa voi olla yksi syy, miksi levyltä tuleva ääni kuulostaa vastaajan mielestä paremmalta. Keholliset tuntemukset ovat vastaajan mielestä mahdollista vain fyysisissä äänitteissä. Digitaalinen ääni ei tunnu vain erilaiselta, vaan se ei tunnu ylipäänsä miltään. Vastaajalle tämä kehon avulla kuultu ja kehossa tuntuva ääni on tärkeä osa levykeräilyä ja musiikinkuuntelua. Pienilläkin yksityiskohdilla äänenlaadussa ja ominaispiirteissä voi olla paljon merkitystä siinä, kuinka ääni koetaan.

Myös seuraavassa vastaajan 52 kokemuksessa voidaan havaita ajatuksia äänen aineellisuuteen, kuten äänen sävyyn ja äänenvoimakkuuteen, liittyen. Vastauksesta käy ilmi kuinka tärkeää levyn äänenlaatu ja siihen liittyvät yksityiskohdat ovat koko levykeräilylle. Pienilläkin äänen aineellisuuteen liittyvillä ominaisuuksilla voi olla suuri merkitys, muuttaen koko kuuntelukokemusta ja suhtautumista levyyn sekä sen aikaan saamaan tunteeseen. Tietyn vuoden painos kuulostaa perustavanlaatuisesti eriltä kuin joku toinen. Samatkin kansitaiteet omaavat levyt voivatkin osoittautua täysin eri esineiksi päästessään levysoittimeen pyörimään. Ei olekaan yhdentekevää, mikä painos omasta levyhyllystä oikein löytyy, kun musiikin äänenlaatu ja se miltä levy kuulostaa on keskeisimpiä kriteerejä omaa musiikkikokoelmaa kerryttäessä.

Rock musiikin painokset onkin sitten varsin kihara juttu, koska painoksia on paljon ja eri vuosilta. Jotkut vanha levyt on kyllä masteroitu niin tukkoon, kun ne julkaistaan uudelleen, että dynamiikka on täysin hävinnyt ja se on kyllä uusien painoksien ongelma. Tietysti on 80- luvun puolenvälin levyjä joihin ei pitäisi edes koskea, koska soundit ovat todella hiljaisia. Levyt on vain ajettu LP- levyltä suoraan CD-formaattiin ja tulos on surkea. Tätäkin laatua myydään kaupoissa paljon. Sitten kuuntelijoita on hämätty erilaisilla levyn kansilla. Minulla on Fleetwood Mac yhtyeeltä kaksi kokoelma levyä, joissa samanlaiset kannet, mutta eri biisit levyllä. Sitten omistan kolme Emerson Lake & Palmerin Brain Salad Surgery levyä ja kaikissa on eri masterointi ja jokainen kuulostaa erilaiselta. (TKU/O/23/52.)

Tietynlaisen äänen tärkeys näkyi myös siinä, että suurin osa vastaajista ei lähtökohtaisesti halunnut kokoelmaansa mukaan vaurioituneita levyjä. Ainakaan he eivät niitä

tarkoituksellisesti hankkineet, vaikka hyllyyn joitain vaurioituneita kappaleita välillä vahingossa eksyi. Äänen tulisikin olla mahdollisimman kirkas, hyvälaatuinen ja uudenveroinen. Levyjen ei haluta sisältävän ylimääräisiä häiriöääniä tai muita kuuntelukokemusta haittaavia ominaisuuksia. Tästä löytyi kuitenkin myös poikkeuksia ja epätäydellisyydelle oltiin suotuisempia tiettyjen formaattien kohdalla. Vinyylin rahina ja kohina tulkittiin välillä jopa hyväksi ja formaattiin kuuluvaksi asiaksi. Epätäydellisyyden näin koettiin lisäävän tunnelmaa ja kuunteluhetken ainutlaatuisuutta. Ainutlaatuisuuden kokemus onkin yksi keskeinen fyysisien levyjen vetovoimatekijä (Woodward 2015, 18). Tämän voidaan nähdä lisäävän yksittäisen levyn lumoa, eihän kenenkään muun levy rahise juuri samalla tavalla kuin oma. Näin kirjoittaa vastaaja 41:

Levyn fyysisyys on todella tärkeä, mutta varsinaisesti musiikin kuuntelun tuomaan tunteeseen esineellä ei mielestäni ole väliä. Visuaalisesti on miellyttävää katsella levylautasella pyörivää vinyyliä ja joskus napsut tai rahinatkin lisäävät fiilistä. Pelkästään suoratoistot eivät riitä itselleni musiikin kuuntelijana. (TKU/O/23/41.)

Kuuleminen ja kuuloaisti eivät ole pelkästään kehollisia ja fyysisiä tuntemuksia, vaan niihin liittyy vahvasti myös yksilöitä ympäröivä kulttuurinen ja yhteiskunnallinen maisema (Weiner 2015, 217). Tämä voidaan huomata myös levykeräilijöiden suhtautumisessa tiettyjen levyformaattien oikeanlaisempana ja autenttisempana koettuun ääneen. Monelle keräilijälle mieluisin ääni lähtee niistä formaateista, joiden tahdissa he ovat itse viettäneet nuoruutensa ja kasvaneet aikuisiksi. Tähän ääneen on totuttu ja se tuntuu osittain tämän takia oikealta. Tietty ääni on voitu oppia kuulemaan ja aistimaan, jonka jälkeen myöhemmin kuultuja ääniä verrataan tähän ensimmäiseen aistikokemukseen. Aistit tulkitaankin aina perinteiden, jaettujen historioiden, tottumusten ja yhteisöllisten kokemusten kautta (Weiner 2015, 217). Jokainen yksilö kokee kuullun äänen eri tavalla osittain näiden kulttuurillisten ja ympäristön vaikutusten myötä. Nämä huomiot voivatkin omalta osaltaan selittää keräilijöiden mieltymyksiä tiettyjen formaattien äänenlaatua kohtaan.

Levyjä aistittiin myös muilla aisteilla. Ehkä hieman yllättäen, muutama vastaaja yhdisti levyihin tuoksua. Mainintojen vähyyden perusteella voisi päätellä, ettei tämä puoli välttämättä levyjen kohdalla ole keskeisimpiä esineessä arvostettavia ominaisuuksia. Joillain tietyllä levyllä tai laajemmin tietyllä levyformaatilla saattoi kuitenkin olla tunnistettava ominaisuus. Myös painoväriin tietty tuoksu tunnistettiin muutaman vastaajan toimesta ja koettiin osaksi levyjä niiden tärkeänä fyysisenä ominaisuutena. Tietty tuoksu voidaan yhdistää nimenomaan johonkin tiettyyn levyyn ja toimia esimerkiksi aikakauden

muistuttajana. Eri aikakauden levyjä voidaan tämän ansiosta erottaa toisistaan myös niiden hajujen perusteella. Tuoksuista mainitsevat esimerkiksi vastaajat 47 ja 50. Tiedä sitten, onko nimenomaan Beatlesin levyihin uutettu jotain erityistä tuoksua:

Beatlesin Valkoinen tupla vuoden -68 ranskalaisena painoksena, Ostin sen nettiantikvariaatista noin 20-vuotiaana. Minulla oli aiemmin ollut se lainassa LP-levynä ja siitä äänitin sen kasetille. Sitten minulla oli CD, mutta oli erityistä saada siitä vanha LP-painos. Muistan miltä se tuoksui sen saatuani ja oli hieno soittaa painosta, jota tiesi soitetun heti ilmestymisvuonna. (TKU/O/23/47.)

Yksi Beatles levyistäni on kuin uusi, vaikka se on 55 vuotta vanha. Kansi, sisäpussi, liitteet, levy, kaikki ovat kuin uusia. [--] Levyn tuoksu ja tuntuma ovat luonnollisesti aivan erit mitä uusissa nykyaikaisissa levyissä. (TKU/O/23/50.)

Hajuaistin merkitystä jonkun tietyn esineen tai esinekategorian kanssa toimimisessa ei voidakaan sivuuttaa. Esineisiin liittyvät hajut voivat muiden aistien tavoin herätellä ihmisessä muistoja elämän kokemuksista ja tärkeistä hetkistä sekä nostaa pintaan erilaisia tunteita (Habkirk & Chang 2017, 158). Levyjen ominaistuoksu voikin esimerkiksi muistuttaa jostain tietystä ajasta: ”Painoväriin tuoksu voi viedä minut aikamatkalle kymmenien vuosien taakse” (TKU/O/23/45). Levyjen kohdalla tärkeintä ei kuitenkaan näyttäisi olevan tämä tietty nimenomainen haju, sillä tätä ei alettu sen yksityiskohtaisemmin avaamaan tai selittämään. Sellainen varmasti monella tuoksujen maininneilla kuitenkin oli mielessä. Olennaisempaa näyttäisikin olevan, että levy ylipäänsä *tuoksuu*. Tämä ulottuvuus puuttuu esimerkiksi digitaalisista musiikinkuuntelun muodoista, johon monet vastaajat kokemuksiaan aika ajoin vertasivat.

Pysäyttävä, yksityiskohtainen ja ihmeellinen kansitaide. Näköaistilla havaitut levyn tarkkaan suunnitellut yksityiskohdat ja levyjen tunnistettavat piirteet saivat paljon mainintoja keräilijöiden vastauksissa. Tärkeimpiä levyjä kuvaillessaan monet vastaajat pysähtyivät kuvailemaan valitsemiensa levyjen kansitaidetta pitkästi ja yksityiskohtaisesti. Kansia kuvailtiin esimerkiksi niiden värien, niiden herättämien tunteiden ja kuvien sisältöjen perusteella. Ylipäänsä levyn näkeminen ja niiden katselu koettiin tärkeäksi osaksi fyysisten levyjen viehätystä. Kansitaiteiden ihastelu kuuluu monella keräilijällä musiikin kuunteluun ja levyjen keräilyyn erottamattomalla tavalla. Varsinaisten levykansien lisäksi levyt kokonaisuutena sisälsivät muutakin nähtävää ja katseltavaa. Joidenkin levyjen ja levyboksien mukana tulleet julisteet ja muut mahdolliset kuva- sekä tekstiliitteet saivat myös mainintoja, kuuluen osaksi levyjen visuaalista kokonaisuutta. Seuraavassa lainauksessa vastaaja 49 kuvailee tärkeintä levyään myös visuaalisuuteen viitaten:

Iron Maiden - Somewhere in Time vuodelta 1986. Kyseessä levy, jonka sain alun perin joululahjaksi CD:nä ollessani teini-ikäinen, ja josta sittemmin tuli ko. orkesterin suosikkilevyäni. Kansitaide oli jotenkin mukaansatempaisevaa: futuristinen ja täynnä yksityiskohtia. Keräilyharrastuksen edetessä olen päätenyt ostamaan levystä useamman version: alkuperäisen vinyylitulkausun, vinyylin uusintatulkausun, sekä muutaman eri CD-painoksen. [--] Fyysinen levy on taideteos jonka yksittäiset kappaleet muodostavat kokonaisuutena artistin vision siitä, miten hän taidetta esittää. Siihen liittyy myös kansitaide, joka fyysisessä levyssä on aina isompi kuin joku digitaalinen avatar. (TKU/O/23/49.)

Levyn visuaalisuus ei kuitenkaan ollut yhtä tärkeää kaikille keräilijöille, ja eri formaattien keräilijöiden välillä oli eroja kansitaiteeseen suhtautumisessa. Muutama ihminen mainitsi omistavansa jopa kannettomia levyjä, jolloin tärkeimpänä sisältönä olikin vain ja ainoastaan esineen avulla saavutettavaksi tuleva ja kuunneltava musiikki. Visuaalisuutta erityisesti arvostaneet vastaajat olivatkin pääosin vinyylikeräilijöitä, johtuen varmaan pitkälti vinyylikeräilyisistä koosta suhteessa muihin formaatteihin, jolloin kansitaide pääsee eri tavalla oikeuksiinsa. Cd-levyjä ja C-kasetteja keränneet korostivat enemmän muiden levyjen aineellisia piirteitä, kuten äänenlaatua ja kokoa. Kansilla kuitenkin oli merkitystä suurelle osalle vastaajista. Tästä kansitaiteen sekä muiden levyjen visuaaliseen kokonaisuuteen liittyvien yksityiskohtien tärkeydestä kirjoittaa esimerkiksi seuraava vinyylilevykeräilijä:

Pyrin hankkimaan levyäni erittäin hyväkuntoisina ja tässä tarkoitan varsinaisen äänilevyn lisäksi myös kansia, liitteitä yms. jotka ovat tässä formaatissa lähestulkoon yhtä tärkeitä kuin itse musiikki. Levyn ei välttämättä tarvitse olla ensipainos mutta yleensä tämä toki on plussaa. Erilaisia erikoisuuksia tai hassuja levyjä tulee toisinaan poimittua mikäli tulee sopivasti vastaan. Vaikkapa pelkän kansikuvan perusteella on tullut ostettua useita levyjä! [--] Kuunnelllessani levyä usein ihastelen samalla kansitaiteita, tutkin liitteitä, lueskelen lyriikoita jne. Fyysisuus on olennainen osa levyä. Kuten sanottua, minulle kansitaiteet ovat lähes yhtä tärkeitä kuin itse musiikki ja tämä ei pääse oikein etuisuuksiinsa CD-formaatissa, striimauspalveluista nyt puhumattakaan. Spotify-kuuntelijat eivät pääse nauttimaan vaikkapa Hipgnosis-artistikollektiivin huikkeista töistä vinyyliaharrastajien lailla. (TKU/O/23/17.)

Materiaalisen kulttuurin sekä uskonnon tutkimuksessa näköaistiin liittyy tiiviisti käsitys visuaalisuudesta ja visuaalisesta kulttuurista. Visuaalisuus ja se miltä jokin asia näyttää konkretisoi erityisenä tai pyhänä pidettyjä asioita (Bergholm & Hämäläinen 2020, 234–235). Pyhä tulee ihmiselle nähtäväksi ja näkyväksi, edustaen visuaalisuudellaan kuitenkin samalla jotain esinettä suurempaa (Bergholm & Hämäläinen 2020, 234–235). Visuaalisuus ja visuaalinen ilme ovat tärkeitä, mutta puhtaan ulkoisen olemuksen ja esteettisyyden lisäksi niillä on toinenkin tehtävä. Mielestäni tätä näkemystä on mahdollista soveltaa myös maalliseen levykeräilyyn. Kansitaiteita arvostetaan ja ihastellaan monien keräilijöiden

kohdalla tietenkin usein myös ihan sellaisenaan. Nehän ovat kuin pieniä taideteoksia. Levyt kansitaiteineen kaikkineen edustavat keräilijöille usein jotain muutakin. Kansitaide ja visuaalinen ilme voidaan nähdä koko levykeräilyn visuaalisena ilmentymänä.

Visuaalisuus on pitkään dominoinut materiaalisen kulttuurin tutkimuksessa, jopa hieman muiden aistien kustannuksella (Witmore 2006, 268). Esineiden kokonaisvaltaiseen ymmärtämiseen tarvitaan kuitenkin muidenkin aistien huomioimista. Näköaistilla voidaan saada hyvä peruskuva esineestä ja sen ominaisuuksista, mutta vasta muiden aistien huomioiminen tekee esineestä todellisen, yksilöllisen sekä toiminnallisen kokonaisuuden (Witmore 2006, 271). Levy voi näyttää hyvälaatuiselta ja ehjältä, mutta vasta kuuntelussa paljastuvatkin silmältä piilossa olleet pienen pienet naarmut. Levyjen, kuten minkä tahansa muunkin materiaalisen esineen katsomiseen liittyy tiiviisti muita aistimuksia suoran näköhavainnon lisäksi.

Aisteilla on siis keskeinen merkitys levyjen kanssa toimiessa ja levykeräilyssä. Mahdollisuus levyjen aistimiseen ja niiden moniaistillisuus onkin myös yksi osa levyjen lumoa. Esineiden aistiminen ja esineiden aikaan saamat aistikokemukset voivat saada aikaan lumoa ja lumoutumisen kokemuksia (Lahiri 2011, 866). Näin näyttäisi olevan myös levyjen kohdalla. Levy tulee todelliseksi ja tuntuu ihmeelliseltä, aistikokemusten myötä. Lumon lisäksi levyjen moniaistisuus on merkittävää niiden avulla saavutettavaksi tulevien aineettomien merkitysten takia. Aisteilla on usein merkittävä tehtävä kokemusten, muistojen ja tarinoiden aktivoitumisessa. Aistimukset ja näköhavainnot esineistä saavat muistoja aktivoitumaan ja muodostumaan (King, 2010, 57). Levyjen kohdalla tämä tapahtuu erityisesti kuuloaistin avulla. Myös levyn näkeminen kansikuvineen ja muine fyysisine ominaisuuksineen sai monen vastaajan ajatukset kääntymään johonkin tiettyyn muistoon tai aikakauteen. Näistä muistoihin ja nostalgiaan liittyvistä huomioista lisää luvuissa 4.2 ja 4.4.

4.1.3 Levyt keräilyesineinä ja pinnan yksityiskohdat

Sen lisäksi, että levyt ovat esineitä, ovat ne keräilijöille vielä erityisesti keräilyesineitä. Levyjen keräiltävyyteen liittyykin olennaisesti niiden aineelliset ominaisuudet. Joillakin keräilijöillä oli näkemyksiä esimerkiksi levyihin käytetyistä materiaaleista ja niiden aikaan saamasta tunnusta: ”Levy on alkuperäinen USA painos, mikä tuntuu hienolta koska vanhat jenkkipainosten pahvit ovat nykyisiä levynkansia ohuempia, kiiltokuvamaisempia ja enemmän sarjatuotantomaisia” (TKU/O/23/22). Esineiden materiaaleillakin on vaikutusta

sille, miten esine tulkitaan ja miten siihen suhtaudutaan. Esineen valmistus ja siihen käytetyt materiaalit kantavat mukanaan myös merkityksiä (Morgan 2017, 16). Se, mistä ja miten esine on valmistettu, näkyy lopputuotteessa. Materiaalit luovat esineelle erilaisia mahdollisuuksia ja rajoituksia, miten ja missä sitä voidaan käyttää. Materiaalit ja valmistusprosessi usein saavat ihmisissä aikaan jonkun vaikutelman. (Morgan 2017, 16–24.) Myös vastaajan 22 vastauksessa nämä levyn kansien materiaaleihin liittyvät seikat tulivat esille. Vastaaja yhdistää tietynnäköisen ja tuntuksen kannen tiettyyn aikakauteen. Hän pitää vanhempien kansien aikaan saamasta kiiltokuvamaisemmasta ja sarjatuotantomaisemmasta vaikutelmasta.

Levyjen kansiin ja levyjen aineelliseen kokonaisuuteen liittyy myös niiden sisältämä muu informaatio. Kannet voivat parhaimmillaan sisältää sellaista tietoa, joka muuten olisi joko vaikeasti löydettävissä tai kokonaan saavuttamattomissa. Vastaaja 52 kuvailee hänelle levyjen fyysisyyden tuomaa tärkeää asiaa, nimittäin tietoja levyn julkaisusta ja levyllä soittavista muusikoista. Myös muutama muukin vastaaja oli korostanut tätä levyjen sisältämien tietojen merkitystä keräilylle ja koko kuuntelukokemukselle. Levyn valmistuksesta, tuotannosta ja kaikista levyn tekoon vaikuttaneista ihmisistä halutaan tietää mahdollisimman paljon ja yksityiskohtaisesti. Tietyn esineen valmistusprosessin sekä tekijöiden panostuksen ja henkilöllisyyden tietäminen voivat lisätä esineen koettua arvoa ja mahdollistaa uusien merkitysten muodostuksen (Morgan 2017, 16–22). Tämä pätee myös levyjen kohdalla.

Musiikin fyysisyys tuo sellaisia asioita kuuntelijalle, kuin musiikin esittäjät. [--] Levyjen fyysisyys tuo kuuntelijalle tiedoksi musiikin tekijät kuten soittajat, tuottajat, kannen luojat ja mahdollisesti soittajan instrumentit. Itse olen ostanut useita levyjä tuottajan tai jonkun soittajan perusteella. Näistä soittajista hyvä esimerkki on kitaristi Dean Parks, joka ei ole tehnyt yhtään omaa levyä, mutta hänen nimensä on kirjattu lähes 3000 levyn kansipahveihin. Suoratoisto tyypit eivät vois sellaista tietää. (TKU/O/23/52.)

Levyjen aineellisuuteen ja aineellisuuden lumoon liittyy myös jokaisen painoksen ainutlaatuisuuden viehätys. Jokainen painos on aina ainutlaatuinen, sisältäen aina tietyn rajatun määrän yksittäisiä levyjä, joka lisää fyysisten levyjen keräilyn lumoa (Woodward 2015, 11). Yksittäinen painos on aina sidottu painoajansa, josta jääkin myös aina aineellinen todiste kyseisen levyn yksilöimään. Tiettyä painosta ei voida kopioida samanlaisena jälkikäteen, vaan tämän jälkeen kyseessä on jo seuraava painos, ja ihan eri esine. Muutamat vastaajat pyrkivätkin tavoitteellisesti keräämään jonkin tietyn levyn kaikki eri painokset hyllynsä, tai tietyn artistin kaikki mahdolliset levyt uusintapainoksineen ja eri maiden versioineen. Kaikille ei riitäkään, että hyllystä löytyy artistin levyjä. Levyjen pitää

olla juuri *tiettyjä* kyseisen artistin levyjä. Esineellisyys ja aineellisuus mahdollistaa tällaisten samanlaisten, mutta kuitenkin eri levyjen omistamisen moneen kertaan. Esimerkiksi juuri *tiettyjen* levyjen keräilystä kertoo vastaaja 42.

Metallica: Ride the Lightning, Suomi painos, b-puolella virheellisesti kirjoitettu levyn nimi Ride with the Lightning ja A3 kappale for whom the bells toll. Rakkaus Metallicaan saapui tämän levyn myötä. Metallica levyjä on noin 350kpl kaiken kaikkiaan kerättynä. Metallica levyjä kerään periaatteella kaikki käy. Levyjen kunnot ei sinällään ole merkityksellisiä, ostan aina parempi kuntoisen ja myyn huonomman jos tuuri käy. Esimerkkinä: Master of Puppets -levyä on 27 kappaletta hyllyssä eri maista, aikakausilta jne. [--] Bootleg levyissä on 15kpl painoksia ja todella haluttuja keikkatalenteita esim. Cliff Burtonin viimeinen keikka Ruotsissa ennen onnettomuutta, jossa hän menehtyi. (TKU/O/23/42.)

Levyjen keräiltävyyteen ja niiden lumoon liittyvät pienet aineelliset yksityiskohdat olivatkin monelle yksi keskeisimpiä keräilyyn liittyvistä viehätyksistä. Nämä aineelliset yksityiskohdat olivatkin monelle juuri niitä asioita, jotka vaikuttivat tietyn levyn koettuun erityisyyteen ja tärkeyteen. Myös vastaaja 50 kuvailee tarkasti yhden hänen merkittävimmän levyn tarinaa, erityisesti keskittyen levyn aineellisiin ominaisuuksiin ja sen sisältämiin yksityiskohtiin. Aineelliset yksityiskohdat ja pienet merkinnät mahdollistivat levyn alkuperän selvittämisen ja levyn yksilöimisen. Selvitystyön jälkeen keräilijän käsissä ollut levy ei ollut vain yksi Beatlesin levy, vaan juuri tietyssä paikassa ja ajassa teetetty Beatlesin levy.

Beatles - Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band, suomipainos 1967. Ajatukseni oli pelastaa kirpputoreilta ja nettikirppiksiltä kaikkien 13 julkaistun Beatles albumin UK ensipainokset. Keräilyn edetessä kirpputorilla tuli vastaan tämä levy, jota ensin luulin ruotsipainokseksi (levy-yhtiö EMI:llä oli tuolloin ruotsissa levytehdas). Ostin levyn, mutta kotona levyä tarkastellessani se ei vastannut internetin kuvia ruotsipainoksesta. Etiketit ja levyn matriisimerkinnät olivat samat kuin ruotsissa ja kannet samat kuin UK ja ruotsi, mutta levyn prässijälki (yksilöllinen prässikoneen jälki levyn etiketin sisäreunassa) oli eri. Muutaman tunnin nettisurffailun jälkeen löysin ulkomaiselta sivulta tiedon, että suomessa on prässätty kahta Beatles levyä, hyvin pienet määrät. Painospaikka ei ole tiedossa, mutta EMI on siis teettänyt ne jollain suomalaisella levypuristamolla vuoden 1967-68 välissä. Levy on harvinainen ja säilyy levyhyllyssäni (ja toisinaan pyörii soittimessani) sen historiallisen arvonsa vuoksi. (TKU/O/23/50.)

Vaikkakin kulumisen ja levyjen virheiden syntyminen pyritäänkin monen keräilijän kohdalla estämään, mahdollisesti epätäydellisyyksiä ei kuitenkaan aina nähty vain ja ainoastaan negatiivisena asiana. Esineen käytön jälkiin ja kulumiseen suhtauduttiin eri tavoin, vaikkakin monet näkivät levyjen säilymisen uuden veroisina suurena ansiona. Joidenkin levyjen tapauksissa virheet voitiin kuitenkin antaa anteeksi. Esimerkiksi erityisen harvinaisissa levyissä kelpuutettiin mukaan myös kuuntelukelvottomia yksilöitä, kunhan levy oli tarpeeksi

erityinen tai vaikeasti saatavilla. Tällainen tarpeeksi erityinen levy voi olla esimerkiksi jossain tietyssä paikassa painettu tai vain muutamia kappaleita painettu alkuperäispainos. Mitä vanhempi levy oli kyseessä, sitä väljemmät kuntokriteerit näyttivät olevan. Jotkut levyt kelpasivat jopa ilman kansia, kun kyseessä oli ennennäkemätön harvinaisuus tai ainutlaatuinen kappale. Vastaja 47 kertoo yhden tärkeän levynsä valikoitumiseen liittyvää tarinaa, jossa pieni levyn sisältämä virhe voitiin antaa levyn yleisen tyylikkyyden takia anteeksi.

Wigwamin Hard'n'horny, joka on alun perin vuodelta 1969 ja minulla on 70-luvun alun Love-painos. Ostin sen hämeenlinnalaisesta antikvariaatista lukioikäisenä. Siellä oli niitä kaksi. Toinen oli vähän uudempi painos ja kunnoltaan virheetön. Toinen oli vähän vanhempi, mutta siinä on pieni naarmu toisella puolella. Ostin silti sen, koska vanhempi oli jotenkin tyylikkäämpi, tosin valitsin niiden kahden välillä kauan ennen kuin osasin päättää. Kansi on hyvin hieno. Levy maksoi silloin 150 markkaa, joka tuntui silloin paljolta, mutta nyt siitä saisi maksaa paljon enemmän. (TKU/O/23/47.)

Levyn yksittäinen virhe saattoikin lopulta vaikuttaa jonkun tietyn levyn erityiseen tärkeyteen. Juuri nämä pienet ja ulkopuoliselle jopa mitättömiltä tuntuvat yksityiskohdat esineissä ja niiden aineellisessa muodossa usein tekevätkin juuri siitä esineestä tärkeän ja erityislaatuisen. Käytöstä jäävät jäljet eivät ulkopuoliselle sano juuri mitään, mutta itse esineen omistajalle tai hänen läheisilleen yksityiskohdat auttavat esineen tunnistamisessa (Attfield 2000, 130–131). Käytön jäljet voivatkin olla merkityksellisiä niille, jotka muistavat ja tietävät mistä jäljet ovat tulleet. Esineiden aineellisia ominaisuuksia voidaan myös muuttaa ihmisten toiminnalla, jolloin esine saa uusia merkityksiä nimenomaan sen aineellisten ominaisuuksien muutosten ansiosta. (Attfield 2000, 131.) Pienistä ja ehkä mitättömiltä kuulostavista levyn yksityiskohdista kertoo esimerkiksi seuraava vastaja, joka löysi harvinaisen Beatlesin promosinglen nettikirpputorilta ja päätti selvittää löytönsä alkuperää:

Promoja painettiin koko maailmaan vain joitakin satoja, arviolta 200kpl, joten on sanomattakin selvää, että kyseessä on erittäin harvinainen levy. Ehkä tämä on lähetetty suomeen radioasemalle, mene ja tiedä miten on tänne päätynyt. Etiketissä on käsin kirjoitettu "Räty". Kiinnostaisi tietää kuka tai mikä tuo "Räty" on. Levy ei ole kovin hyväkuntoinen, joten sen rahallinen arvo on kaukana huippuhinnoista, jotka ovat tuhansia euroja. Lisäksi levyssä oli vanhan ajan seinämaalaa, jonka irrottaminen vahingoittamatta levyä oli haasteellista, mutta sen onnistuessa palkitsevaa. Tärkeintä kuitenkin on, että löysin levyn Suomen Turusta ja se soi! (TKU/O/23/50.)

Edellä kuvattujen kaltaiset pienet yksityiskohdat nähtiin tietyissä tilanteissa lisäävän levyjen merkitystä ja arvoa yksittäiselle keräilijälle henkilökohtaisella tasolla. Ulkopuolisten silmin ne

voitaisiin myös tulkita virheiksi ja epätäydellisyyksiksi, vähentäen levyjen rahallista arvoa. Olennaista onkin se, että pienellä yksityiskohdalla voi olla tärkeä merkitys itselle, mutta ei välttämättä muille. Vastauksien joukosta löytyi myös sellaisia mainintoja ”virheistä” ja alkuperäistä levyä muokanneista yksityiskohdista, joilla sekä henkilökohtaisen merkityksen lisäksi voitaisiin nähdä olevan levyn rahallista arvoa lisääviä ominaisuuksia. Muutamalla keräilijällä tärkeimpään levyyn liittyi kyseisen levyn artistin nimikirjoitus, joka yleisesti keräilijöiden keskuudessa nähdään positiivisena yksityiskohtana. Vastajaan 22 levyssä oleva nimikirjoitus on yksi osatekijä levyn merkityksellisyydessä.

Musiikin lisäksi levystä tekee minulle erityisen merkittävän myös se, että sain levyn kanteen Dougien nimmarin hänen konsertoidessaan 1990 luvun lopulla Helsingissä. Omistuskirjoituksessa lukee, että "Best Wishes to a Real fan, Doug Sahn". en voi sanoa kuuntelevani sitä kovinkaan usein, mutta aina silloin tällöin, ehkäpä 2-3 vuoden välein se löytää tiensä levylautaselleni kuulostaen joka kerta yhtä tuoreelta. (TKU/O/23/22.)

Levyihin kuulumattomien kirjoitusten aineelliset ja konkreettiset jäljet voitaisiin nähdä turmelevan levyn, jos kyseessä olisi kenen tahansa muun kuin artistin itsensä nimi- tai omistuskirjoitus. Nimikirjoitusten harvinaisuus ja ainutlaatuisuus usein lisääkin levyn merkitystä keräilijälle (Shuker 2010, 96–98). Nimikirjoituksin varustetut levyt ovat yksiä haluttuja levyjä monen keräilijän keskuudessa. Näiden lisäksi muidenkin niin sanottujen harvinaisuuksien tarkoituksellinen etsiminen on osalla vastaajista keskeinen osa harrastusta. Osaa keräilijöistä viehättääkin tämä levyharvinaisuuksien metsästys ja mahdollisimman erityisten levyjen haaliminen kokoelmaansa. Harvinaisuuksien etsiminen ja niiden löytyminen saavat aikaan lumoa niiden vastaan tulemisen epätodennäköisyyden takia (Woodward 2015, 11). Sellainen levy, jota ei milloinkaan odotakaan löytävänsä onnistuu yllättämään ja lumoamaan pidemmänkin linjan keräilijän.

4.1.4 Levyt käytettynä ja käyttöä aikaansaavina

Tässä alaluvussa käsittelen levyjä käyttöesineinä. Osana levyjen käyttöä tarkastelen myös kosketuksen merkitystä, sillä usein levyjen kanssa toimiminen edellyttää niihin koskettamista. Edellisissä luvuissa käsitellyt levyjen moniaistillisuus ja esineellisyys voidaan nähdä tietynlaisena edellytyksenä levyjen kanssa toimimiselle. Aistikokemus voi aktivoida halun tai tarpeen toimia jollain tietyllä tavalla ainakin keräilijöiden vastausten perusteella. Ihmiset eivät siis vain tee asioita esineillään ja käytä niitä, vaan esineet voivat myös itsessään saada ihmisen toimimaan ja tekemään asioita (Bowman 2017, 49). Monella esimerkiksi ensin levyn

kansitaiteen havainnointi ja lähempi tarkastelu aktivoi tarpeen alkaa kääntelemään ja hypistelemään levyä käsissään. Tämän jälkeen levy saattaa päätyä myös soittimeen tai vaihtoehtoisesti takaisin hyllyyn odottelemaan parempaa hetkeä.

Levyjen hypistely, hipelöinti, kääntely, pyörittely, ihan vain käsissä pitäminen ja koskeminen toistuivatkin vastauksissa moneen kertaan. Usealle keräilijälle tällainen levyjen koskeminen tuntui olevan keskeisessä osassa harrastusta ja sen viehätystä. Se, että levyn ja tiettyssä mielessä sen sisältävän musiikin voi todellisuudessa ottaa käsiin ja tunnustella sitä käsissä omassa tahdissa ja rauhassa on mahdollista vain fyysisten levyjen kanssa. Tämä koskettelu ja hypistely on käytännössä mahdollista milloin tahansa. Levyhyllyn plärräminen, järjestely ja läpikäynti kuvattiin myös tärkeäksi osaksi keräilyä. Levyjen keräilyyn ja niiden kanssa toimimiseen liittyy tarkoituksenmukaisempaa levyjen koskettelua, esimerkiksi uuden levyn oikealle hyllypaikalle asettamista. Mukaan mahtui myös päämäärätöntä levyjen käsissä pyörittelyä. Tällöin levy haluttiin vain yksinkertaisesti tuntea käsissä todellisena.

Kosketuksen ja esineen tuntemisen tärkeyttä ei voidakaan liiaksi korostaa. Kosketus ja täten suora kontakti esineen kanssa tekeekin esineestä ihmiselle todellisen (Mercier 2021, 129). Kosketuksella ihminen pääsee suoraan kontaktiin esineen ja sitä edustavien asioiden kanssa. Kosketus esineeseen voi saada aikaan autenttisuuden kokemuksen ja saa esineen täten tuntumaan aidommalta, oikeammalta. (Mercier 2021, 129–130.) Levykeräilyn tapauksessa levyn koskettaminen ja käsissä pitäminen antaa materiaallisen muodon niin levyn sisältämälle musiikille, kuin myös siihen liittyvien henkilökohtaisille merkityksille. Levyjen koko tekee myös mahdolliseksi esineen pitelyn kokonaisuutena ja kerrallaan käsissä. Suoran ihokosketus kautta ihminen kokee esineen intiimimmäksi ja kosketus voi tuoda nykyhetken tuntemuksia myös esimerkiksi menneestä ajasta (Harries 2017, 113–115). Käsittelen näitä menneen ajan kokemuksia luvussa 4.4.

Esineen kosketeltavuudesta suomalaisessa esinetutkimuksessa on kirjoittanut esimerkiksi Ilmari Vesterinen (2001). Esineen kosketeltavuus on todiste esineen olemassaolosta, ja onkin yksi sen keskeisimpiä ominaisuuksia. Kosketeltavuuteen liittyy vahvasti mahdollisuus pitää esinettä lähellä. Ne esineet, joita voidaan pitää fyysisesti kaikkein lähimpänä itseä ja joita voidaan todella koskea sekä käyttää opitaan tuntemaan kaikkein parhaiten. Esineistä tulee konkreettisen käytön ja tuntemaan oppimisen jälkeen lämpimämpiä. Lämpimät esineet ovat ihmiselle niitä kaikkein tärkeimpiä ja tutuimpia. Vastaavasti kylmät esineet ovat etäisiä,

mitäänsanomattomia eikä niiden tila kiinnosta ihmistä. (Vesterinen 2001, 16, 20–22.) Esineen lämpö ja esineen tärkeys muotoutuvat kosketuksessa ja konkreettisessa toiminnassa.

Vesterisen näkemys esineen lämmöstä vertautuu mielestäni toimivasti lumon käsitteen kanssa. Mitä enemmän esineen kanssa voidaan viettää aikaa ja toimia, sitä enemmän se aikaan saa lumoa, ja lumo koetaan syvempänä. Keräilijän ja levyjen suhde muotoutuu, tiivistyy ja syvenee esineen käytön ja fyysisen läheisyyden myötä. Monelle vastaajalle olikin tärkeää säilyttää levyjä lähietäisyydellä ja päästä viettämään aikaa levyjensä kanssa päivittäin. Tällaisten tärkeiden esineiden äärellä ja lähellä oleminen voikin jo itsessään mahdollistaa lumon kokemuksen (Bhatti ja muut 2009, 72). Tuntuu ihmeellisestä, että näiden esineiden kanssa todella voi toimia ja tehdä asioita. Erilaiset rutiinit ja usein toistuvat tavat aineellisen maailman kanssa voivat myös olla lumoa aikaansaavia asioita (Bhatti ja muut 2009, 72). Esimerkiksi levyjen käsissä pyörittely ja levyjen läpikäyminen ilman mitään suurempaa tavoitetta voi tuttuuden ja tekemisen luoman turvallisuuden avulla tuntua lumoaavalta. Levyjen plärräminen ja niiden ihastelu lumoa rutiinin ja tottumuksen kautta.

Kosketuksen lisäksi levyt mahdollistavat monenlaista muutakin toimintaa. Tietenkin kaikkein keskeisin levyjen käytön muoto on musiikin kuuntelu. Levyjä kuunnellaan erilaisissa tilanteissa ja eri aikoina. Osa vastaajista kuuntelee levyjä päivittäin ja osalla levyt pääsevät kuunteluun vain tiettyinä päivinä, kuten viikonloppuisin. Kuuntelulle tarkoitettu aika on tarkoitettu vain levyjen kuuntelulle ja on monelle päivän tai jopa koko viikon kohokohta. Levyhyllyn äärelle meneminen, kokoelman katselu, tilanteeseen sopivan levyn valikoiminen, sen käsissä ihmettely, oheisliitteiden silmäily, kansien tietojen lueskelu ja levysoittimeen asettaminen ovat kaikki tärkeä osa kuuntelukokemusta. Levyjen kuuntelu ja niiden kanssa ajan viettäminen edustaa monelle omaa aikaa ja on tilaisuus rentoutua. Levyt voivat olla pakoa arjesta ja juhlatunnelman hakua kiireisen arjen keskelle: ”Vinyylilevyn kuuntelu on kunnianosoitus artistia kohtaan, pieni juhlahetki arjen keskellä. Suoratoisto vie helpvoudellaan juhluuden pois, joten en vaihtaisi ikinä suoratoistoihin.” (TKU/O/23/42.)

Lumolla on voima tuoda merkityksellisyyttä elämään ja rikastuttaa arkea. Lumo ei ole vain sattumanvaraista ja spontaania, vaan lumon äärelle voidaan myös itse hakeutua ja näin pyrkiä aktiivisesti lisäämään lumon kokemuksia elämässä. (Utriainen 2017, 17–19, 254.). Erityisesti levyjen kuunteluun liittyvässä toiminnassa on mahdollista havaita tällaista itsestä lähtevää aktiivista hakeutumista lumoa mahdollistavien esineiden ja asioiden äärelle. Vaikka monet musiikin kokemiseen ja kuunteluun liittyvät lumon kokemukset näyttivät syntyvän

spontaanisti – kuten itselle täysin vieraan artistin tai genren löytämisen kautta, levykeräilyn yhteydessä on kuitenkin mahdollista havaita myös aktiivista pyrkimystä lumon kokemisen lisäämiseksi. Moni toi vastauksessaan esille, kuinka joku tietty levy tai tietyn artistin levyt on vain ”pakko” kuunnella säännöllisin väliajoin. Kyseisten levyjen ääreen halutaan palata säännöllisesti, koska niiden aikaansaamaan lumon tunteeseen voidaan luottaa ja se halutaan kokea uudestaan ja uudestaan.

Kun osa vastaajista puuhastelee levyjensä kanssa vähän väliä mitä moninaisin tavoin, osa vastaajista kokee levyjen kanssa toimimisen lähes pöyristyttävänä ajatuksena. Hyödyntäen esimerkiksi Vesterisen (2001) teoretisointia lämpimistä ja kylmistä esineistä, esine jota ei juuri käytetä tai käsitellä vaikuttaisi hänen ajatustensa mukaan kylmältä. Levyjä käyttämättömien keräilijöiden vastausten perusteella heidän suhteensa esineisiinsä on kuitenkin kaikkea muuta kuin kylmä. Esimerkiksi tästä levyjen kuuntelemattomuudesta kertoo vastaaja 33.

Soitan LP-levyjä erittäin harvoin (ehkä pari kertaa vuodessa). Harrastukseen kuuluu kansitaide, sanoitukset, artistien historia, kulttuurihistoria, matkailu, sosiaalisuus, elävä musiikki, ... Levykokoelma on musiikkiharrastuksen konkreettinen ilmentymä. ...ja musiikki on aina ytimessä. [--] Minua kummastuttaa kun jotkut ihmettelevät sitä, että levyjä ei kuuntele. Moottoripyörää tai venettä voidaan hieroa koko talvi ja käyttää 2-3 kertaa kesässä. Levyharrastusta voi verrata myös postimerkkeilyyn tai numismatiikkaan ... tai taiteen keräilyyn (TKU/O/23/33.)

Tässä kohtaa materiaalisen kulttuurin tutkimuksessakin paljon käytetty jako käyttö- ja taideesineisiin tulee hyödylliseksi. Jotkut esineet saavat arvonsa niiden käyttöominaisuuksien ja hyödyllisyyden pohjalta, kun taas jotkut esineet ovat arvokkaita niihin liitettyjen merkitysten ja merkitsevyyden ansiosta (Knappett 2005, 117). Näyttäisikin siltä, että vastaajalle 33 levyt ovatkin ennen kaikkea rakkaan harrastuksen ”konkreettinen ilmentymä”, jotka saavat arvonsa muun kuin niiden suoran käyttöarvonsa kautta. Vastaajalle riittää, että levyt ylipäänsä ovat olemassa, omistuksessa ja esillä. Koska vastaaja suhtautuu levyihinsä eri tavalla, kuin niiden käyttöarvoa alleviivaavat keräilijät, levyt eivät vaadikaan häneltä yhtä paljon fyysistä kosketusta ja läheisyyttä tuntuakseen lämpimiltä ja lumoavilta. Vaikka levyt on ensisijaisesti suunniteltu käytettäväksi musiikin kuuntelua varten, niitä voidaan käyttää muillakin tavoilla. Esineiden lopulliset käyttötarkoitukset voivat erota niiden tarkoitetuista käyttötarkoituksista (Attfield 2000, 88–89, 155). Näin voi tapahtua myös esimerkiksi levykeräilyn yhteydessä.

Levyjen aineellisuuden lumoa voidaan myös lähestyä esineiden toimijuuden näkökulmasta. Materiaalisen kulttuurin ja uskonnon tutkimuksessa esineiden omaa toimijuus on melko yleisesti tunnustettu lähestymistapa. Pyhistä esineistä teoretisoinut David Morgan näkee pyhien esineiden olevan samanaikaisesti sekä subjekteja, että objekteja (Morgan 2010, 73). Ihmiset käyttävät pyhiä esineitä, mutta esineet myös vaikuttavat ihmisiin olemassaolollaan. Esineiden vaikutus ihmisiin saa ihmiset tekemään asioita. Pyhillä esineillä voidaan nähdä olevat esineen sen hetkisestä käyttäjästä irrallinen elämä ja historia, jotka omalta osaltaan korostaa niiden omaa subjektuutta. (Morgan 2010, 70–73.) Vaikka levykeräily ei olekaan uskontoon suoraan rinnastettava ilmiö, eikä levyt pyhiä esineitä, on tämä näkökulma mielestäni sovellettavissa levykeräilyyn. Se, että levyt kuin itsessään voivat saada keräilijän toimimaan, antaa levyille jotain erityistä voimaa, jota voisi kutsua myös lumoksi.

Levyt ovat käyttöesineitä monessakin mielessä. Keräilijä käyttää niitä erilaisin tavoin, kuunnellen, järjestellen ja ihaille. Keräilijä voi myös vaihtoehtoisesti rajoittaa levyjensä käyttöä erityislaatuisuuden ja lumon vaalimiseksi. Levyt eivät ole vain keräilijöiden armoilla, vaan ne voivat saada itsekin erilaisia asioita keräilijässä aikaan. Näitä olivat esimerkiksi erilaiset tunteet, mielikuvat sekä myös tarve alkaa käyttämään levyä jollain tavalla. Esineet ja niihin liittyvä esineiden lumo jo itsessään kutsuu ihmistä katsomaan ja käyttämään niitä (Roivainen 2017, 266). Jotkut vastaajat kuvasivat sitä, kuinka joko jotain tiettyä levyä tai levyjä on päästävä kuuntelemaan säännöllisin väliajoin. Levyjen lumo vetää keräilijää puoleensa, eikä tälle välttämättä löydy mitään tarkempaa selitystä. Niiden ympäröimänä halutaan olla ja niiden lumo kokea.

4.1.5 Levyjen säilyttäminen ja huolto

Levyt voivat tuoda keräilijän elämään myös haasteita ja harmaita hiuksia. Levyt vaativat jonkin verran huoltoa ja kunnossapitoa pysyäkseen hyväkuntoisina ja säilyäkseen mahdollisimman pitkään. Monella keräilijällä tämä olikin tavoitteena. Yksi keskeinen aineellisen esineen ominaisuus on sen väistämätön kuluvuus, jota yleensä pyritäänkin välttämään erilaisin keinoin (Vesterinen 2001, 16). Lopulta kaikki ihmisen valmistavat esineet materiaaleista ja koosta huolimatta kuluvat, menevät rikki tai muuttuvat ajan saatossa. Tämä rikkimenemisen tai kulumisen potentiaali on jatkuvasti läsnä ehjienkin ja vielä uudenvertoisten esineiden kanssa toimittaessa. (Carroll & Parkhurst & Jeevendrampillai 2020, 18.) Levyt eivät olekaan poikkeavuuksia esineiden maailmassa tässä suhteessa. Niiden

kuluminen on välttämätöntä, mutta silti sitä pelätään ja kulumista pyritään pitkittämään mahdollisimman pitkään.

Levyjen kulumista pyrittiin estämään monenlaisin keinoin, jotkut vastaajat hieman enemmän kuin toiset. Levyjen säilyttäminen hyllyssä, kaapissa tai muussa erillisessä paikassa on usein ensiaskel onnistuneeseen säilytysratkaisuun. Suurin osa vastaajista säilytti levyjään levyjen säilytykseen varatussa levyhyllyssä. Tärkeää näyttäisi olevan levyjen erottaminen jollain tavalla muista esineistä ja esinekategorioista. Tämä onnistuikin levyhyllyssä helposti: kaikki levyt asetetaan samaan paikkaan muiden levyjen joukkoon, eikä mukaan laiteta muita esineitä kaunista värisuoraa turmelemaan. Levyt tulee pitää edes jonkinlaisessa hallitussa järjestyksessä, ei sikin sokin ympäri asuntoa.

Vastauksissa oli selvää yksimielisyyttä paikoista, joissa levyjä ei missään nimessä haluttu säilyttää. Kosteat, isoille lämpötilanvaihteluille altistavat, auringon porotuksen alla olevat, pimeät ja vaikeasti saavutettavat tilat eivät kuulostaneet houkuttavilta. Suurimpana vaikuttajana näytti olevan levyjen aineellisten ominaisuuksien suojeleminen. Aina säilytysratkaisut eivät kuitenkaan olleet kaikilla ihanteellisia, ja välillä jouduttiin tekemään itselle epämieluisiakin valintoja. Moni vastaaja harmittelikin joutuvansa säilyttämään osan levyistään pahvilaatikossa, varastossa tai muuten katseilta piilossa. Usein tämä johtui nimenomaan tilanpuutteesta, jolloin levyjen lumoava aineellisuus kääntyi keräilijää vastaan. Välillä säilytysratkaisuissa jouduttiin ottamaan muitakin ihmisiä huomioon. Useamman ihmisen taloudessa säilytystilaa tulee käyttää muuhunkin kuin levykokoelman säilyttämiseen, jolloin osa levyistä voidaan joutua viemään varaston nurkkaan vastoin omaa tahtoa. Esimerkiksi tästä levyjen säilyttämiseen liittyvistä ratkaisuista kerrotaan seuraavasti:

Suurin osa on ihan niille varatussa hyllyssä, mutta osa on joutunut laatikkoon tilanpuutteen takia. CD-levyjä minulla on sen verran, että pidän niitä aakkosjärjestyksessä. LP-levyt ovat enemmän sikin sokin, mutta niitä on huomattavasti vähemmän kuin CD:tä. Levyt ovat totta kai erillään muista esineistä koska levyhylly edustaa minulle jonkinlaista henkilökohtaista kirjastoa. Tämän takia minua hermostuttaa ja jopa ärsyttää se, että osa levyistä on laatikossa, koska mielestäni kokonaisuus kärsii tästä syystä. (TKU/O/23/49.)

Pelkkä kaappi tai hylly ei usein kuitenkaan riitä suojaamaan levyjä. Tämän lisäksi lähes kaikki kunnan säilymistä painottaneet vastaajat säilyttivät levyjään levypusseissa, muovitaskuissa tai koteloissa. Osa myös vaihtoi näitä muovitaskuja parempiin, jos ne eivät enää täyttäneet omia vaatimuksia tai vanhat muovit olivat ehtineet kulua. Osa pyyhki levyistä pölyjä säännöllisesti, osa vain suursiivouksen yhteydessä. Kansia entisöitiin ja korjailtiin

tarpeen mukaan ja vinyylilevyjä puhdistettiin levyharjalla ennen soittimeen laittoa. Osalla oli oma levypesuri tätä levyn puhdistustyötä varten. Seuraava vastaus kokoaa monen muunkin keräilijän jakamia huoltorutiineja yhteen:

Pyrin käsittelemään levyjä siten että ne säilyvät hyvässä kunnossa. Vanhat käytettyinä ostamani levyt pyrin pesemään levypesurilla. Pesun jälkeen vaihdan levyille ”puhtaat kalsarit” eli uuden kunnollisen laadukkaan sisäpussin. Alkuperäisen sisäpussin säilytän kansien sisällä riippumatta siitä onko se painettu taikka esimerkiksi ihan blankko valkoinen perus pussi. Käytettyjen levyjen kannet pyrin puhdistamaan siihen sopivilla puhdistusliinoilla. Kaikissa vinyylilevyissäni on myös muoviset suojapussit kansien turvana. Kenties turhaan mutta onpahan varmuuden vuoksi. Minun käsittelyssäni ne luultavasti pysyisivät hyvässä kunnossa ilmankin. (TKU/O/23/17.)

Eräs mielenkiintoinen huomio levyn säilymiseen liittyy niiden käsittelyyn. Osalla keräilijöistä oli asetettuna jonkinlaisia rajoja levyjen käytölle. Rajoja asettamalla voidaan varjella omaa yksityisyyttä sekä itselle tärkeitä asioita ja esineitä (Garvey 2005, 158). Levykeräilyn yhteydessä oman rakkaan harrastuksen ja tärkeiden esineiden suojelua voidaan kontrolloida esimerkiksi määrittelemällä kuka omiin levyihin saa koskea. Jotkut vastaajat eivät antaisi kenenkään koskea levyihinsä missään olosuhteissa. Tähän usein liittyy pelko levyjen vaurioitumisesta tai muusta asiattomasta käsittelystä. Esineiden pitäminen etäällä ja niiden rajaaminen kosketuksen ulkopuolelle voi myös lisätä niiden vetovoimaa ja kiinnostavuutta, joka voi olla myös tarkoituksellinen valinta (Lipman, 2019, 93). Tällaiset esineet ovat usein jotain erityisiä, joiden statusta halutaan suojella koskemattomuudella (Lipman, 2019, 93). Rajojen asettaminen voi siis myös lisätä levyjen koettua lumoa, koska vähemmän vuorovaikutusta esineen kanssa lisää satunnaisten vuorovaikutusten koettua tärkeyttä.

Suurin osa vastaajista antoi muidenkin ihmisten koskea omiin levyihin, mutta tietyin ehdoin. Levyihin saivat koskea vain tietyt ihmiset ja ehkä jopa tietyissä tilanteissa. Ne ihmiset, joiden käsiin levyt voitiin laskea olivat läheisiä ystäviä, perheenjäseniä tai muita levykeräilijöitä. Jos levyjen tuomaa ilosanomaa haluttiin jakaa muidenkin kanssa, oli levyjen koskettamiselle annettava lupa. Tavat koskea ja käsitellä levyjä olivat myös esillä aineistossa. Levyn pintaa pyrittiin koskemaan mahdollisimman vähän ja silloinkin herkästi puhtain käsin, ottaen varovaisesti kiinni vain levyn reunoista. Joillakin keräilijöillä näytti olevan pelko siitä, että levyt menevät muiden käsittelyssä pilalle. Lian siirtyminen levyn pinnoille tai mahdollisten naarmujen pelko olivat todellisia. Monet myös kokivat, etteivät muut keräilymaailman ulkopuoliset voisi ymmärtää esineiden tärkeyttä, eivätkä täten osaisi käsitellä niitä niiden ansaitsemalla tavalla. Esimerkiksi tästä kirjoitetaan seuraavasti:

Annan vinyylilevyjä harrastavien ystäväni koskea levyihin jos vietämme iltaa. Kumppani joka ei harrasta levyjä, saa koskea levyihini kun olen varma että hän on sisäistänyt harrastukseni: jotkut levyt ovat arvokkaampia kuin toiset ja yksikin iso naarmu voi "pilata" levyn jos kyseessä on esim. ambient- tai progelevy. Levyjäni käsitellään käytännössä silkkihansikkain (TKU/O/23/43.)

Tarkkaa ja omistautunutta kunnossapitoa ei koettu kaikkien vastaajien keskuudessa yhtä tärkeänä. Osa vastaajista antoi levyjen vain olla, eivätkä juuri tehneet mitään erityistä niiden eteen. He luottivat levyjen säilyvän itsekseen niin kuin niiden on tarkoitus. Esineiden mahdollisiin kulumisiin ja virheisiin suhtaudutaankin eri tavoin, riippuen siitä, millainen virhe tai vaurio oli kyseessä. Luonnolliseen ja käytön yhteydessä esineen kulumiseen voidaan suhtautua suotuisammin kuin äkilliseen ja yllättävään vaurioitumiseen (Carroll & Parkhurst & Jeevendrampillai 2020, 16). Tämä siitä huolimatta, vaikka äkillinen vaurio olisi suhteessa pienempi kuin iän myötä tapahtuva kulumisen. Niillä keräilijöillä, jotka eivät pyrkineet kaikin mahdollisin tavoin estämään levyjensä kulumista ja luonnollista ikääntymistä, näyttäisikin olevan tällainen suhde levyjen vioittumiseen. Kuitenkaan valtaosassa vastauksissa esineen ikääntymistä ja luontaista kulumista ei siedetty juuri ollenkaan.

Suurimmalle osalle oli selvää, miksi levyjä huolletaan. Huolto ja oikeanmukainen säilyttäminen pitävät levyn kunnossa ja ehjänä. Levy ei menetä äänenlaatuaan, joka tietenkin levyjen kuunteluarvoa painottaville keräilijöille on ensisijaisen tärkeää. Levyjen huollon nähtiin suojelevan myös sen kuunteluun vaadittavaa soitinta. Äänenlaadun suojaamisen lisäksi levyn visuaalista ilmettä haluttiin pitää yllä ja kannet uudenveroisina. Alkuperäistä olemusta haluttiin suojella, ja levyn toivottiin kuulostavan ja näyttävän samalta vuosikymmenienkin päästä. Huoltoon ja säilyttämiseen liittyikin selvä katse tulevaan. Moni kuvasi levyjen huoltamista jopa jonkinlaisena velvollisuutena, niissä kiinni olevan rahallisen arvon ja tunnesiteen takia. Levyjen pakollisia kunnossapitoon, järjestelyyn ja säilyttämiseen liittyviä toimia ei varsinaisesti pidetty haittana tai rasitteena. Suurella osalla kokemus oli jopa päinvastainen. Ylimääräinen vaivannäkö ja levyihin uponnut aika nähtiin olennaisena osana levyharrastusta, kiinnostavana lisänä ja kivana pikku puuhasteluna.

Levyjen huolto, asianmukainen käsittely ja kunnossapito ovat tiiviisti yhteydessä levyjen lumoon. Levyjen tarkan huolenpidon ja asianmukaisen säilyttämisen voidaan nähdä olevan keino ylläpitää levyjen lumoa ja erityisyyttä. Jos levyn alkuperäinen kunto vuosikymmeniä sitten oli saanut aikaan lumon kokemuksen, sen fyysisen olemuksen mahdollisimman samanlaisena pitäminen voi olla keino säilyttää tämä linkki lumon äärelle tulevaisuudessakin. Kunnossapitoa voidaan siis tehdä varmistaakseen lumon säilyminen. Levyjen huoltoon ja

asianmukaiseen säilytykseen uppoava aika ja vaiva myös itsessään lisäävät levyjen koettua lumoa ja henkilökohtaista tärkeyttä. Työn ja vaivan avulla on mahdollista saada asioista mieleisiään, ja nämä uhraukset voivat lisätä niiden koettua merkitystä (Bhatti ja muut 2009, 67–68). Erityisen tärkeiden esineiden parissa vietetäänkin usein enemmän aikaa ja niiden kunnossapitoon panostetaan enemmän kuin muihin esineisiin (Miller, Gall & Corbeil 2011, 265). Levykeräilijä voi omilla valinnoillaan vaikuttaa siihen, millaisena ja millaisessa kunnossa oman levykokoelman haluaa säilyttää. Oman näköinen levyjen säilyttäminen ja tämän eteen tehdyt uhraukset voivat lisätä levyjen lumoa.

Toisaalta, kuten edellisistä kappaleista voidaan huomata, rutiininomainen ja päällisin puolin arkipäiväinen tekeminen ja esineen kanssa toiminta voi jo itsessään olla lumoa aikaansaavaa. Levyjen huoltamista ja säilytykseen liittyviä tehtäviä voidaan tehdä niin yksityiskohtaisesti, tarkasti ja aikaa vievästi kuin keräilijä itse haluaa. Hyvässä kunnossa levyjen säilyttäminen vaatii ylimääräistä vaivaa ja panostusta, mutta se voi myös olla syy ja keino viettää aikaa tärkeiden esineiden kanssa ja olla niiden ympäröimänä. Nämä pienet toimet voidaan nähdä osana levykeräilyä, jotka tukevat laajempaa kokonaisuutta ja keräilyharrastusta. Pienissä arkisissa toiminnoissa voidaan olla läsnä jonkun suuremman ja itselle tärkeän kanssa, jolloin toiminta saa isomman merkityksen. Pienen toiminnon tai rituaalin kiinnittäminen osaksi laajempaa kokonaisuutta saa aikaan lumoa (Utriainen 2016, 51). Levyjä ei aina putsata tai pestä vain välttämättömästä tarpeesta. Se voi välillä toimia koko keräilyä ylläpitävänä toimintana ja tämä voi saada arkisenkin asian äärellä aikaan lumoa.

4.2 Muistetut ja muistavat levyt

Levyt merkitsevät keräilijöille muutakin kuin vain hienoja ja kiinnostavaa esinettä, vaikka sellaisiakin ne toki ehdottomasti ovat. Niillä on kuitenkin myös monenlaisia aineettomia merkityksiä, joita ei voida tavoittaa vain esinettä katselemalla tai sitä tunnustelemalla. Nämä aineettomat merkitykset tekevät esineestä muutakin kuin vain käyttöesineen, tehden siitä samalla lumoavan ja lumoa aikaansaavan (Morgan 2020, 257–258). Levyn avulla voidaan olla vuorovaikutuksessa sellaisten asioiden kanssa, joita ei muuten tulisi kohdanneeksi, saaden aikaan yllätyksen ja ihmetyksen tunteita (Bennett 2001, 5, 159–160). Esineiden omistaminen kertoo usein paljon niiden omistajastaan. Ihmiset myös aktiivisesti kertovat itsestään esineiden avulla. Yksi tyypillinen esineille annettu merkitys liittyy muistoihin. Materiaalisen kulttuurin tutkimuksessa esineiden nähdään kantavan mukanaan muistoja ja muistojen nähdään kiinnittyvän esineisiin. (Lavolette 2013, 13–14.) Tämä näkyi myös omassa

aineistossani vahvasti. Seuraavaksi käsitellenkin näitä aineistossa ilmenneitä levyihin liitettyjä muistoja.

Levyihin liittyy muistoja ja niiden avulla myös muistetaan asioita. Muistin ja muistamisen väline voi olla käytännössä mikä tahansa asia, jonka avulla muistetaan ja välitetään muistoja (Savolainen 2022, 210). Myös levy voi olla muistin väline, tietynlainen linkki keräilijän elämänhistoriaan ja jo elettyyn elämään. Muistot, joihin liittyy jokin konkreettinen esine, ovat helpommin muistettavissa ja ihmisten mielissä, verrattuna sellaisiin muistoihin, joihin ei liity esinettä (King 2010, 4). Myös esineiden olemus vaikuttaa siihen, miten ja mitä esineestä muistetaan (Savolainen 2022, 210). Moni vastaaja kuvasi aktiivisesti käyttävänsä levyjään muistojen saavuttamiseksi. Tiettyjen levyjen sanottiin aina muistuttavan heitä jostain, ja juuri tämän muiston tavoittamiseksi he kuuntelivat levyä säännöllisesti. Pitääkseen linkkiä menneeseen ja siinä olevaan muistoon vahvasti elossa ja tuodakseen elämäänsä tarkoituksellisesti lumoa.

4.2.1 Ensimmäiset ja ikimuistoisimmat levymuistot

Erityisesti muistojen merkitys tuli esille kysymyksen kohdalla, jossa vastaajia pyydettiin kuvailemaan omia tärkeitä levyjään. Monella ensimmäinen koskaan hankittu levy koettiin itselle kaikkein tärkeimmäksi. Keräilijä saattoi muistaa tarkalleen vuoden, jolloin levy ostettiin, levyn silloisen hinnan, ostopaikan sekä miltä levyn kuuntelu ensimmäisen kerran tuntui. Ensimmäisen levyn löytämiseen, ostamiseen ja itse kuuntelemiseen saattoi kuulua myös vahvaa autonomisuuden tunnetta: ”Se oli jotain minkä löysin itse, mikä kuulosti hyvältä silloin ja vieläkin.” (TKU/O/23/21.) Se, että levyn sai hankittua ja ostettua nimenomaan omilla rahoilla ja täysin oman mielen mukaan oli tärkeää muiston muovautumiselle. Oma päätös ja hankinta erosivat aikaisemmista kokemuksista ja vastaan tulleista levyistä.

Esimerkiksi ensimmäisestä levystä ja ensimmäiseen levyn ostohetkeen liittyvästä muistosta kertoo vastaaja 17. Vastauksessa tulee mielenkiintoisella tavalla ilmi myös levyn aineellisuuden merkitys niin levyn koetulle tärkeydelle kuin siihen liittyvälle muistolle. Esineet ovatkin konkreettista jälkeä menneestä, joiden avulla on mahdollista liikkua sekä menneen, että tulevan välillä (Savolainen 2022, 200). Levy on samaan aikaan kiinni sekä lapsuudessa, mutta sen läsnäolo ja vaikutus nykyaikaan voidaan silti myös havaita. Muiston perusteella voidaan tehdä päätelmiä siitä, millaisia aineellisia ominaisuuksia vastaaja levyissään arvostaa: levyn pysyminen uudenveroisena on ihmeellistä ja levyjen herkkä

käsittely kuuluu asiaan. Vastaaja kokee tietynlaista ylpeyttä nuorta itseään kohtaan, kun hän on jo aikanaan osannut käsitellä levyä hänen nykystandardiensa mukaisella tavalla.

Kokoelmassani on useampia itselleni tärkeitä ja merkityksellisiä levyjä. Mutta valitaan tällä kertaa nyt vaikkapa se ihan ensimmäinen oma vinyylilevyäni. Olin toki isoveljieni levyjä päässyt jo hypistelemään ja kuuntelemaan jo aiemmin, mutta ensimmäinen oma levy on jäänyt mieleen. Isäni osti sen minulle paikallisesta sekatavarakaupasta jossa jo tuolloin oli pieni levyosasto. Olin tuolloin ekaluokkalainen. Kyseistä levyä tuli kuunneltua aikoinaan kymmeniä ellei jopa satoja kertoja mutta hämmästyttävää kyllä, levy ja kannet ovat edelleen erinomaisessa kunnossa. Ilmeisesti olen osannut käsitellä tärkeää esinettä jo tuolloin asiaankuuluvalla hartaudella. Suurta rahallista arvoa kyseisellä levyllä ei tänä päivänä ole mutta tunnearvo on näin lähes neljäkymmentä vuotta myöhemmin lähes mittaamaton. (TKU/O/23/17.)

Kyllä se ensimmäinen on aina ensimmäinen. Levy oli tuolloisen suosikkiyhtyeeni TV:stäkin tuttu levy jota varmasti Suomessakin myytiin paljon. Mutta se oli kuitenkin eka ihan ikioma. Siihen liittyy tärkeitä muistoja kuinka laitoin levyn pyörimään kotimme Saloran stereoista ja nauhoitin siitä kopioita myös kavereilleni. Eihän levyn musiikki kenties mitään suurta taidetta ole mutta edelleen tänä päivänä tuo hymyn huulille kun kuulen sen sisältämiä kappaleita jossain. Ja etenkin jos laitan tuon kyseisen levyn itse soimaan. Tämä on tehtävä vähintään kerran vuodessa. Siitä tulee hieno aikamatka omaan lapsuuteen. Voisi myös ajatella että siitä se ajatus sitten lähti - musiikin kuuntelusta ja levyjen keräilystä on tullut itselleni se kenties kaikkein rakkain harrastus. (TKU/O/23/17.)

Vastauksella tulee keskeisellä tavalla ilmi ensimmäisen levyn tärkeys ja erityisyys kokoelmassa sen henkilökohtaisen ainutlaatuisuuden myötä. Vaikka levyt isoveljen myötä olivat vastaajalle esineinä yleisesti jo tuttuja, vasta ensimmäinen oma levy tuntui oikeasti erityiseltä. Se kuului vain ja ainoastaan itselle. Oma levyä sai kuunnella niin paljon kuin suinkin halusi, jopa satoja kertoja, ja levyn ilosalomaa voitiin jakaa myös läheisille kavereille. Levy ei välttämättä musiikillisen sisältönsä puolesta enää kolahda, ja vastaaja myöntää, ettei levyn sisältämä musiikki nykyään tunnu mitenkään kummoiselta. Levyn aineettomat ominaisuudet, tässä tapauksessa siihen vahvasti kiinnittyneet muistot, ajavatkin aineellisten ominaisuuksien edelle, saaden enemmän painoarvoa levyn merkityksellisenä kokemisessa.

Vastaaja 17 myös mainitsee, ettei hänen erityinen levynsä ole yleisesti tunnustettu keräilyharvinaisuus, vaan omana aikanaan varsin suosittu ja varmaankin helposti saatavilla ollut levy. Esineen ei tarvitsekaan olla uniikki tai todellinen keräilyharvinaisuus saadakseen yksittäisten ihmisten elämässä suuren symbolisen merkityksen (Bata 2008, 57). Oma rakas muisto riitti tavanomaisen ja aikanaan tuhansien muidenkin ihmisten omistuksessa olleen levyn tuntumaan erityiseltä. Kyseisen levyn hankinnalla oli vastaajalle suora linkki ylipäänsä koko levykeräilyn ja levyharrastuksen syntymiseen. Nykyhetken tärkeä harrastus voidaankin

linkittää tähän yhteen menneisyyden muistoon ja levykokemukseen, lisäten levyn merkityksellisyyttä. Eri ajanjaksojen ja paikkojen yhteen tuleminen saa aikaan lumoavia kokemuksia (Burnett & Merchant 2018, 66).

Muistot ensimmäisistä levyistä liittyvätkin vahvasti lumon kokemukseen. Lumon kokemus on yhdistelmä ihmeellisyyttä ja tietynlaista epävarmuutta tai vaaran tuntua (Bennett 2001, 127). Lumoon liittyvät erilaiset kohtaamiset sekä näiden kohtaamisten yllätyksellisyys ja poikkeuksellisuus (Ks. Utriainen 2017 & Bennett 2001) ovat kaikki läsnä monen keräilijän ensimmäisissä levymuistoissa. Ensimmäisen levyn hankinta ja kuuntelu voidaan nähdä yhdenlaisena kohtaamisena. Levyt kohdataan ensimmäistä kertaa niin esinekategoriana, kuin myös levyjen mahdollistamat ja aikaansaamat kokemukset koetaan ensimmäistä kertaa. Ensimmäinen levy saa aikaan erityisen voimakkaan tunteen ja kokemuksen, koska levyt ovat tässä vaiheessa vielä tuntemattomia. Tämän takia odotukset voivat olla vähäisemmät, ja levyjen aikaansaama tunne yllättää uutuudellaan ja ihmeellisyydellään. Ensimmäisen levyn yhteydessä koettu lumon tunne onkin usein spontaani. Ainutlaatuinen kohtaaminen ja levyyn liittyvät muistot ovat niin voimakkaita, että ne muistetaan edelleen vuosikymmenien päästä, kuten esimerkiksi vastaaja 48 muistelee.

Se ensimmäinen oma levy on varmasti jokaiselle rakas. Pitkän päivän päätteeksi oli taianomaista laittaa levy soimaan ja heittäytyä heinien sekaan kuuntelemaan. Sanoista ei ymmärtänyt kuin sanan sieltä, toisen täältä mutta ei haitannut. Ainahan tämä on erityinen ollut ym perustein. On vieläkin tallessa, joskin vain hyllyssä. Toinen painos on jo menossa. (TKU/O/23/48.)

Ensimmäinen levy avaakin usein portin uudenlaiseen maailmaan ja toimii monelle innoituksena koko levykeräilyn aloittamiselle. Tällainen ensimmäisestä levystä syntynyt kiinnostus on havaittavissa usean keräilijän vastauksessa. Ensimmäisen levyn saamaa ihmeellistä tunnetta, ainutlaatuista kokemusta ja lumoa pyritään jahtaamaan seuraavienkin levyhankintojen myötä. Ei olekaan sattumaa, että monella keräilijällä kokoelma koostui pääasiassa nuoruusajan hankinnoista ja niiden uusintapainoksista. Moni keräilijä oli vuosien saatossa saattanut luopua lukuisista levyistään, mutta ensimmäinen levy usein haluttiin säilyttää sitkeästi hyllyssä vuodesta toiseen. Tämä siitäkin huolimatta, vaikka musiikkimaku olisikin muuttunut nuoruusajoilta eikä nuoruusajan musiikki enää samalla tavalla iskisikään.

Ensimmäisestä levystä saatettiin myös hankkia uusia versioita ja samakin levy saatettiin hankkia eri formaateissa. Esimerkiksi yksi vastaaja mainitsi ensimmäisen ostamansa fyysisen musiikkitalenteen olleen aikanaan kasetti, mutta joka hänen vuosien jälkeen oli vain ”pakko”

ostaa itselleen uudelleen, tällä kertaa vinyylinä. Saman levyn hankkiminen myöhemmin eri formaatissa voi olla keino pyrkiä päästä kokemaan ensimmäisen levyhankinnan aikaansaamaa tunnetta ja lumoa uudelleen. Ensimmäisten levyjen aikaansaaman tunteen tavoittelu joko laajemmin levykeräilyn tai yksittäisen levyn uudelleenhankinnan kautta voidaan nähdä aktiivisena pyrkimyksenä lumon aikaansaamiseksi. Kun ensimmäisten levyhankintojen ja kuuntelukokemusten kohdalla kokemus levyn lumosta perustui spontaaniudelle, on tämä myöhempi lumon ”uudelleen tavoittelu” tarkoituksellista. Lumo voikin olla spontaania ja yllätykseen perustuvaa, mutta yhtä lailla sitä voidaan pyrkiä aktiivisesti lisäämään ja löytämään elämässä (Utriainen 2017, 245).

Levykokoelma on itselleni kuin päiväkirja, elämän mittainen matka, jonka kohokohdat ovat musiikin ohella muistot. On levyjä, jotka on hankittu nuorena kaveripiiriin kesken jokaiselle. On levyjä, joita on hankittu koska musiikki yhdistyi johonkin tilanteeseen. Eniten on kuitenkin levyjä, jotka on hankittu yksinkertaisesti siksi, että ne sisältää hyvää musiikkia. Ja matka jatkuu edelleen, yhä edelleen löydän uutta ja uudenlaista musiikkia. Nautittavaksi ja hyllyyn.
(TKU/O/23/20)

Monet vastaajista kuvasivat laajemminkin koko kokoelmaan liittyviä, eikä vain yksittäisiin levyihin liittyviä muistoja. Kokoelma voikin toimia ikään kuin muistojen kollaasina. Kun musiikki on elämän keskeisimpiä intohimoja ja mielenkiinnonkohteita, heijastuu koko oma elämä ja siihen liittyvät muistot kokoelmaan (Miller 2008, 278). Vastaaja 20 pitää selvästi levykokoelmaansa tällaisena muistojenkollaasina. Yksittäiset levyt ovat kokoelmassakin totta kai tärkeitä, ilman niitä kokoelmaa ei olisikaan. Kuitenkin vasta kokonaisuutena ne saavat täyden ja lopullisen merkityksensä elämän muistojen kantajana. Eri levyt muistuttavat eri asioista, jotkut liittyvät tiettyihin ihmisiin, jotkut tiettyyn aikaan, toiset tapahtumiin ja jotkut erityisiin kuuntelukokemuksiin ja itse musiikkiin. Keräilylle ei myöskään näy loppua, vaan muistojen ja kokemusten keräily jatkunee vielä pitkään.

Kaikki kolme poikaani ovat syntyneet tämän (CD) levyn soidessa. Synnärille ei kuulemma saanut viedä lp-soitinta. Enkä saanut puraista napanuoraa poikki. Soitin samaa (LP) levyä ystäväni hautajaisissa, koska hän oli harrastelijamusikko ja ihaili bändin rumpalia, sekä tätä kyseistä levyä. Toivottavasti soi myös omissa kuoppajaisissa. Musiikki on tärkein. Bändi, artisti tai tulkitsija LP-muodossa. Ehkä C-kasettinakin. Genret menee ja tulee. Muistan hankkimani levyt oman ikäni ja elämäntilanteiden kautta, on ollut heavy-, musta metalli-, rockabillyä-, country-, industrial-, humppa-, kuolonkorina-, surffi-, suomirock-kausi ja paljon muita. Yhdistävä tekijä on tunne. Onhan tää humalluttavaa. Jotkut sanovat jopa sairaudeksi. Toiset ajaa autoilla kilpaa, pelaavat tietokoneilla, bodaavat tai virkkaavat. Mä kerään musiikkia. Tunteita ja muistoja. (TKU/O/23/38.)

Myös vastaaja 38 korostaa yksittäisen levyn tärkeyden lisäksi koko kokoelmansa merkityksellisyyttä. Vastauksessa kiteytyvät monet tämän alaluvun huomiot. Elämän tärkeimmät levyt soivat niin oman lapsen syntyessä kuin ystävien hautajaisissa, ollen mukana monissa elämäntilanteissa ja elämän käännekohdissa. Vastauksessa tulee hyvin esille mikä levykeräilyssä montaa keräilijää innostaa. Levyt eivät ole vain hyvää musiikkia sisältäviä fyysisiä esineitä. Ne ovat myös keino säilöä muistoja ja toimia muistamisen välineinä. Levyjen avulla muistetaan elämänvaiheita ja elämää. Vuosikymmeniä kestänyt keräily jatkuu, vaikka musiikkimaku välillä muuttuukin, ja levykokoelmasta tulee vähitellen läpileikkaus omasta elämästä. Keräilijät keräilevätkin levyjen lisäksi lumoavia muistoja kantavia esineitä.

4.2.2 Muistoja levykaupoista

Monella liittyi vahvoja ja yksityiskohtaisia muistoja levyjen hankintaprossiin ja hankintapaikkoihin. Tällaisiin hankintoihin liittyi usein jotain yllättävää ja poikkeuksellista esimerkiksi levykaupassa asioimisen yhteydessä. Tällaisen poikkeavan kokemuksen ja löytöprosessin muiston erityisyys tuli lopulta osaksi koko levyä, vaikuttaen sen koettuun erityisyyteen ja lumoon. Mitään tavallista poikkeavaa ei kuitenkaan vaadittu muiston erityisyyden kokemukselle. Varsinainen levy saattoi löytyä tavanomaiselta levykauppareissulta tai nettikirpputoria selaillessa, mutta löydöksen itsessään ollessaan uniikki, koko matka levyn löytymiseen saakka tuntui muistoissa erityiseltä. Erään ainutlaatuisen levyostoksen oli tehnyt esimerkiksi vastaaja 46. Hän kuuli eräänä päivänä tärkeimmän levyn sattumalta levykaupan kaiuttimista ja tämä johti keskusteluun kauppiaan kanssa. Musiikissa oli heti jotain erityistä, eikä vastaavanlaista levyhankintaa ole tapahtunut sen koommin.

Se miten levy päättyi minulle on kohdallani poikkeuksellista. Lienee ollut vuosi 1978, eli tämän levyn ilmestymisvuosi, jolloin marssin Kuopiossa elokuvateatteri Kuvakukon vastapäätä vanhassa puutalossa sijainneeseen Ladyland -levykauppaan. Astuessani sisään siellä sattumalta soi kappale "Once Upon a Time in the West". Kysyin myyjältä mikä levy toi on ja hän vastasi että Dire Straitsin Comminique. Ostin levyn saman tien muutaman sekunnin kuuntelun perusteella. Näin Dire Straits -bändi iski minuun kerta linttuulla. Myöhemmin hankin kaikki Dire Straitsin levyt. (TKU/O/23/46.)

Levykaupat ja fyysinen paikan päällä toteutuva ostotapahtuma olivat monelle muullekin vastaajalle keskiössä yksittäisissä muistoissa sekä tärkeässä osassa koko levyharrastuksen lumoa. Vaikka monet vastaajista hankkivatkin levyjään myös internetin välityksellä, kivijalkojen ainutlaatuisuus tulee vahvasti esiin. Rakkaiden levyjen ostopaikat muistetaan ja

levyihin on kiinnittynyt muistoja tietyistä levykaupoista ja -kauppiaista. Lumoon ja sen kokemiseen usein kuuluu jonkinlainen epävarmuuden elementti, joka voi toisaalta myös saada aikaan mielenkiinnon, kiehtovuuden ja lumon kokemuksen vahvistumisen (Mikkola 2022, 14). Epävarmuus onkin vahvasti läsnä levykaupoilla, jossa vastaan voi tulla käytännössä mitä vain. Koskaan ei tiedä mitä löytää, vai löytääkö mitään. Monien vastaajien tärkeimmän levyn löytämiseen liittyikin tällainen odottamaton kohtaaminen, kun loputtomien levyhyllyjen seasta yhtäkkiä vastaan tulikin jotain ainutlaatuista. Levykauppojen kohdalla tulee konkreettisesti esille levykeräilyn kokonaisvaltaisuus. Tätä kokonaisvaltaisuutta ja lumoavien löytöjen tekemisen iloa kuvailee myös seuraava vastaaja 33.

Tunnistan addiktion löytöjen tekemiseen... sellaista "miesten shoppailua". Shoppailun kohokohta on uusien levykauppojen löytäminen, kauppiaiden kanssa juttelu, löytöjen tekeminen ja sitten viikonloppuiltana mennä viinilasillisen kanssa sinne kellariin järjestelemään hankinnat paikoilleen (kuratointi). 30 vuoden ajan pidin levyvihkoa eli kirjasin jokaisen hankinnan nimikkeeseen, ostopaikan ja -ajan sekä hinnan. Upea data, josta olen tehnyt parikin tilastotieteen harjoitusta (ml. seminaariesitys). Lopetin levyvihkon kun kirjasin kokoelmani Discogsiin. (TKU/O/23/33.)

Myös vastaaja 28 kertoo omasta tärkeimmän levyn löytämishetkestään, jossa joensuulainen antiikkiliike oli keskeinen tapahtumapaikka. Levy on poikkeuksellinen monessakin mielessä muuhun aineistoon peilattuna, sillä vastaaja oli löytänyt levyn tehneen bändin vasta muutamia kuukausia sitten. Lähes kaikilla muilla keräilijöillä aineistossani tärkein levy tavalla tai toisella liittyi omaan nuoruuteen, ja levyt olivat olleet jo pitkään elämässä mukana. Vastaajan 28 tärkein levy oli kuitenkin vastaamisen aikaan ehtinyt olla hyllyssä vasta muutamia päiviä:

Budgie: Budgie. released 1971. Maailman ensimmäinen metallibändi, basisti/laulaja Burke Shelley kuoli tammikuussa 2022. Kolmen miehen bändi, jolla mestariteoksia. Löysin bändin vasta puolitoista vuotta sitten! Miten ihmeessä saatoinkin kulkea näin laput korvilla. vannoutunut proge kun olen tai luulin olevani. Löysin bändin Ruotsista Traderasta ostamani TEAC A-3340S kelanauhurin nauhoilta. Ihan totaalinen knock out tämä bändi. Ostin Budgien levyt ja CD:t lähes kaikki mitä oli kaupan. Miksi tämä levy, joka on ollut hyllyssäni vasta 6 vrk? Levy on orkkis MCA MAPS 4959 release vuodelta 1971, hyväkuntoinen. Ajoin viime perjantaina Joensuuhun ja pysähdyin 5 tuen varrella antiikkiliikkeeseen. Lattialla oli muutama levylaatikko ja aloin pläräämään..Katri Helena ja muutaman Euron K-Telliä tuttua TVstä.. Joku vaisto oli kun vaan plärsin ja WOW!! Esiin tuli Budgie, tätä voi verrata samaan kuin meteoriitti tippuu päähäsi! 45 EUR hintalappu paljasti kyllä myyjän tietämyksen erikoisuudesta mutta so what. Levy on huikea ja tunnearvoa, ohitti nyt kaikki 70- luvun klassikot. (TKU/O/23/28.)

Vastauksessa ilmenee monia lumoon liitettäviä asioita. Levyn löytämiseen liittyy ensinnäkin erityinen kohtaaminen. Levyn sisältämä musiikki oli vastaajalle poikkeuksellista ja ennenkuulumatonta. Musiikki iski heti ensikuuntelulta, tuntuen joltain uudelta ja ihmeelliseltä, vaikka levyn edustama genre pitikin olla jo täysin läpikoluttua. Joensuulaisessa antiikkikaupassa pursuileva levylaatikko kutsui vastaajaa lähemmäs, josta erityinen levy löytyikin. Vastauksessa on mahdollista myös tavoittaa konkreettisesti sitä tunnetta, minkä lumo saa aikaan. Lumo on jotain yllättävää, eikä siihen voi koskaan täysin ennalta valmistautua (Bennett 2001, 169). Se voi tulla vastaan melkein missä vain täysin odottamatta. Levykauppaan tai antiikkiliikkeeseen astuva levykeräilijä tietää, että laatikoista voi löytyä jotain erityistä ja ihmeellistä. Löytöön ei kuitenkaan voi koskaan täysin valmistautua etukäteen, ja vastaan voi tulla melkein mitä vain. Juuri tämä odottamattomuus valmistautumattomuus lisää levyjen lumoa.

4.2.3 Kohtaamisia ja tärkeitä ihmisiä

Levymuistoihin liittyi kohtaamisia ihmisten kanssa ja muistoja tärkeistä ihmisistä. Levyjä voitiin kuunnella ja lainata porukassa esimerkiksi ystävien ja perheen kesken, ja nämä yhteiset kuunteluhetket ja niissä mukana olleet ihmiset kiinnittyivät myös ihmisten tärkeimpiin levyihin. Jotkut levyt saatettiinkin aina yhdistää tiettyyn ihmiseen, usein omien elämäntilanteiden myötä. Sydänsurut ja ensirakkaudet saatettiinkin muistaa tietyillä levyillä.

George Harrison - All Things Must Pass 3LP Box, UK 1970. Tämän levyn löysin myös nettikirppikseltä ja sovin myyjän kanssa treffit Leppävaaran juna-asemalle, jossa pysähdyin junamatkallani Helsinkiin. Myyjä oli elämäniloinen Sirpa, joka oli hankkinut levyn Helsingissä sijaitsevasta Tunnelin Levystä sen ilmestymisvuonna 1970. Juttelimme pitkän tovin asemalla sekä levystä, että 70-luvun Suomesta. Levyn boksiin kuuluu suuri juliste, jossa George Harrison seisoo tummansävyisessä kuvassa talonsa portaikossa. Juliste oli koskematon ja siihen Sirpa kertoi syyn: He eivät siskonsa kanssa saaneet laittaa sellaista esille, joten siihen ei koskettu ollenkaan. Myös levyt olivat kuin uusia ja siihen oli syynä Sirpan arvostus arvokasta hankintaa kohtaan. (TKU/O/23/50.)

Vastaaja 50 kuvailee kohtaamistaan levyä myyneen Sirpan kanssa. Tämä kohtaaminen on selvästi keskeinen muisto kyseisestä levystä ja sen hankintaprosessista, koska nämä tiedot ovat ainoita, joita levystä jaetaan. Kohtaamisen myötä vastaaja kuulee levyn alkuperän ja levyn tarinan. Kohtaaminen antaa myös selityksiä levyn aineelliselle muodolle. Sirpa ei saanut laittaa levyn mukana tullutta julistetta esille kotonaan, joka selittää julisteen hyvälaatuisena säilymisen. Sirpan arvostus levyä kohtaan näkyy myös levyn pinnalla, siirtyen häntä seuraavalle omistajalle.

Levyjen hankinnassa ja niihin liittyvien ihmisten kohtaamisissa on monenlaista lumoa. Yksi lumon kokemukseen vahvasti liittyvä ja lumoa aikaansaava tekijä on kohtaamisen ainutlaatuisuus ja uniikkisuus. Esineiden kohdalla ainutlaatuisuus tulee koetuksi erityisesti esineen hankitaan liittyvien muiden ihmisten kohtaamisissa (Cutcher 2008, 374). Ennen internettiä ja verkkokauppoja, levyt tavalla tai toisella tulivat ihmisten haltuun muiden ihmisten välityksellä, tehden jokaisesta levyn matkasta itselle ainutlaatuisen. Ei olekaan sattumaa, että kertoessaan tärkeimmistä levyistään, muistivat monet erittäin tarkasti ostopaikan ja levyn hankintaan tavalla tai toisella liittyneet ihmiset. Juuri nämä tekijät tekevät yksittäisestä levystä erityisen tärkeän ja saavat levyn tuntumaan henkilökohtaiselta ja lumovalta. Huomionarvoista on näiden ainutlaatuisten kohtaamisten arkipäiväisyys. Lumoon ei vaadikaan mitään arkitodellisuuden ylittävää kohtaamista, riittää että kyseinen kohtaaminen koetaan itse erityisenä (Bennett 2001, 131).

Useammalla vastaajalla levyihin kiinnittyi muistoja keikoista tai konserteista, usein kyseisten levyjen julkaisemilta artisteilta tai bändeiltä. Keikalle on menty esimerkiksi tärkeän kaveriporukan kanssa ja nämä muistot livemusiikista ja siellä mukana olleista ihmisistä ovat nyt vahvasti kiinnittyneinä tiettyihin levyihin. Tällaisessa tapauksessa varsinainen fyysinen levy saatettiin ostaa keikkapaikalta, mutta ei aina. Levy harvemmin edes oli konkreettisesti mukana keikalla ja saattoi odotella keräilijää kotona levyhyllyssä. Tietyissä mielessä levy kuitenkin oli keikalla läsnä sen sisältämän musiikin kautta, mutta ei kuitenkaan konkreettisenä ja käsissä pideltävänä esineenä. Tästä huolimatta nämä toisessa paikassa, jopa toisessa maassa, koetut hetket ja luodut muistot matkaavat ihmisten mukana kotiin, kiinnittyen ja lumoten levyhyllyssä odottelevan levyn.

Suosikkiartistin soololevy, jota odotin julkaistavaksi kuukausia, ennen kuin se viimein ilmestyi. Tapasin artistin puoli vuotta levyn ilmestymisen jälkeen, pääsin kertomaan hänelle, miten paljon levystä pidän ja miten paljon arvostan häntä artistina. Sain myös nimmarit levyyn ja valokuvan muistoksi. Olen tavannut artistin muutaman kerran tämän jälkeenkin mutta tuo ensitapaaminen tulee aina mieleen levyä kuunnellessa. (TKU/O/23/31.)

Muutamalle vastaajalle tärkeimpään levyyn liittyi muistoja henkilökohtaisesta kohtaamisesta kyseisen levyn tehneiden muusikoiden kanssa. Esimerkiksi tällaisesta kohtaamisesta kertoo vastaaja 31. Vaikka vastaaja ei kohdannutkaan suosikkiartistiaan juuri levyn ilmestymisen ja oletettavasti levyn itselleen hankkimisen yhteydessä, tämä kohtaaminen kuitenkin tulee aina levyä kuunnellessa ensimmäisenä mieleen. Kohtaamisesta jäi myös konkreettinen materiaallinen jälki, vastaajan saadessa suosikkiartistinsa nimikirjoituksen levynkanteen

muistoksi sekä valokuvan artistilta. Ihminen itse, ihmisen kokema erityinen kohtaaminen sekä siihen liittyvä aineellisuus luovat yhdessä voimakkaita lumon kokemuksia (Utriainen 2017, 230). Muistoon artistin kohtamisesta liittyikin vastaajan 31 tapauksessa nämä kaikki osatekijät. Nimikirjoitus voidaan nähdä levyn lumoavana aineellisena yksityiskohtana ja todisteena tapahtuneesta, joka yhdistyy muutenkin jo valmiiksi erityiseen kohtamiseen.

Ensimmäinen levyäni, Elviksen Love Songs-kokoelma. Kannessa Elviksen kuva, turkoosi/vaaleansininen tausta. Äitini osti sen minulle, kun oli 15-vuotias. Pidän (pidän) Elviksestä, hän oli löytänyt levyn torikirppikseltä ja halusi sen ostaa minulle, vaikkei minulla vinyylisoitinta ollutkaan. Levy on ensimmäinen vinyylilevyäni. Ja se on äidin minulle ostama. (TKU/O/23/51.)

Myös se, miten esine omaan omistukseen on päätyneet on olennainen asia huomioida, kun puhutaan levyihin liittyvistä muistoista. Monella vastaajalla tärkeimpien levyjen taustalla olikin tarina siitä, kuinka he ovat saaneet kyseisen levyn joltain heille tärkeältä ihmiseltä. Vastaaja 51 kertoo äitinsä hänelle ostamasta Elviksen levystä. Levy oli hänen ensimmäisensä, ja edellisten kappaleiden perusteella jo tämä lisää sen erityisyyttä levykeräilijän silmissä. Tämän lisäksi levy oli myös hänen äitinsä hankkima, jota hän korosti levyn tärkeydestä kertoessaan. Itselle tärkeän ja läheisen ihmisen kosketus levyyn myös vaikuttaa sen koettuun lumoavuuteen. Lahjaksi annettu levy ei ole vain esine, vaan se on kyseisen ihmissuhteen konkreettinen ilmentymä (Morgan 2020, 268). Symboloidessaan jotain muuta kuin esinettä itseään, esine saa aikaan lumoa.

Yksi levyjen saama tehtävä voikin olla lahjana toimiminen ihmissuhteiden välillä. Esineiden antaminen lahjaksi ja tämän yleisyys tuli näkyvästi esille aineistossa. Lahjoilla ja toisen ihmisen antamalla esineillä on monia merkityksiä ihmisten välisissä suhteissa (Money 2007, 361). Lahjat muistuttavat niiden antamista henkilöistä ja suhteesta tähän henkilöön. Lahjan säilyttäminen ja sen arvossa pitäminen voivat toimia keinona ylläpitää ihmissuhteita. Lahjaksi annetussa esineessä voidaan kokea olevan suora linkki sen antajaan. Lahjanantajasta on voinut jopa jäädä konkreettinen jälki esineeseen. Näin esineestä tulee lahjanantajaa ja suhdetta häneen symboloivat esine. (Money 2007, 367–371.) Lahjaksi annettu levy voikin olla edellä kuvatusta syystä erityinen keräilijälle. Yhteys läheiseen ihmiseen, tekee levystä muutakin kuin musiikin kuuntelun välineen ja näin myös lumoavan.

Muutama vastaaja mainitsi levyn tärkeyden ainakin osittain liittyvän levyn aikaisempaan omistajaan. Tärkein levy saattoikin olla alun perin oman vanhemman tai muun läheisen levy, joka oli myöhemmin kulkeutunut omiin käsiin. Esineen aikaisempi omistaja vaikuttaakin

esineen kokemiseen ja siihen muodostuvaan suhteeseen (King 2010, 23). Sellaisen esineen koskettaminen, sen aineellisten ominaisuuksien yksityiskohtainen tarkastelu ja omissa käsissä pyörittäminen, jota toinen ihminen tai jota itse on koskettanut aikaisemmin auttaa muistamisessa ja tekee muistosta todellisempia (Harries 2017, 126). Myös levykeräilyn kohdalla tämä tuli näkyväksi, ja muiden ihmisten esineiden säilyttäminen koettiin tärkeäksi.

Isältäni peräisin oleva levy, jonka hän oli hankkinut aikoinaan uutena. Ei minun ostamani, vaan se oli lapsuudenkodissa "aina". [--] Saadut levyt muistuttavat antajasta ja sekä itse hankitut että saadut siitä elämäntilanteesta ja aikakaudesta, jolloin saatu tai ostettu tai kuunneltu (TKU/O/23/47.)

Alun perin jonkun toisen ihmisen levy voi symboloida tätä ihmistä ja ihmissuhdetta, kuten lahjaksi annettujen levyjen kohdalla myös huomataan. Tämän lisäksi toiselta saatu esine voidaan yhdistää esimerkiksi lapsuuden tapahtumiin, tuoden lapsuuden muistot ja hetket elävästi nykyisyyteen (Frykman 2014, 156). Vastaaja 47 yhdistääkin alun perin isänsä omistuksessa olleen levyn lapsuuden kotiinsa. Hän myös myöhemmin jatkaa, kuinka muilta saaneet levyt ovat tärkeitä, koska niillä on voima muistuttaa kyseisestä ihmisestä ja silloin valloillaan olleesta elämäntilanteesta. Levyihin siis liittyy paljon muistoja erilaisista kohtaamisista muiden kanssa. Nämä ihmiset saattavat olla satunnaisia levymyyjiä, jotka tavataan vain kerran tai jokapäiväisessä vuorovaikutuksessa olevia perheenjäseniä. Levyjen avulla näitä ihmisiä muistetaan ja levyjen yhteydet muihin ihmisiin saa aikaan levyjen lumoa.

4.2.4 Muistavat levyt

Keräilijöillä on muistoja levyistään ja levyt muistuttavat elämän erilaisista kohtaamisista, elämäntilanteista ja kokemuksista. Levyillä voidaan nähdä kuitenkin olevan myös niiden sen hetkisistä omistajista riippumattomia omia muistojaan. Materiaalisen kulttuurin ja uskonnon tutkimuksessa tämä näkökulma esineiden sosiaalisista elämisestä ja esineiden omista elämäkertoista onkin keskeinen. Esineet eivät ole olemassa vain ihmisten merkityksenantoa varten tai merkityksenannon ansiosta (Carroll ja muut 2021, 7). Ihmiset antavat esineilleen erilaisia merkityksiä eri elämiensä vaiheissa. Esineiden tarinat ja elämäkerrat eivät kuitenkaan katoa mihinkään esineiden liikkuesssa paikasta toiseen ja omistajalta seuraavalle. Esineen aikaisemmat vaiheet ja niihin liittyvät tiedot varastoituvat ja tallentuvat aina esineeseen. (Skog 2013, 106.) Esineet ovat kuitenkin siinä mielessä riippuvaisia ihmisistä, sillä ilman ihmisten aktiivista työtä muistojen parissa ja niiden jakamista, esineisiin liittyvät tarinat jäävät varjoon (Savolainen 2022, 200).

Näkökulma esineiden omista elämistä ja elämäkertoista voidaan havaita selvästi myös omassa aineistossani. Levyjen elämäkerrat ja ylipäänsä levyjen tarinat ovat omalta osaltaan keskeisiä levyjen lumoa selittäviä tekijöitä. Esineeseen vahvasti liittyvä historia: miksi esine on tehty, missä sitä on käytetty ja mitä se symboloi tai on joskus symboloinut vaikuttaa ratkaisevasti esineen aikaan saamaan lumon kokemukseen (Morgan 2020, 262). Esineiden historioiden merkitystä esineiden lumolle voidaan nähdä myös omassa aineistossani, Jotkut vastaajat suoraan kertoivat, kuinka jonkun tietyn levyn historiallinen arvo on suurimpia tekijöitä levyjen erityisyyden kokemukselle. Levy voi edustaa ja symbolisoida jotain tiettyä aikaa tai vaikka jonkun artistin uran tiettyä vaihetta. ”Kaikki mainitut levyt ovat minulle tärkeitä niiden historiallisen arvon sekä sen vuoksi, että liittyvät Suomeen.” (TKU/O/23/50.)

Kun levy vaihtaa omistajaa, ei sen aikaisemmat vaiheet ja historia pyyhkiydy siitä pois. Kertoessaan tärkeimmistä levyistään, monella vastaajalla olikin selvästi tiedossa levyn alkuperä. Ystävän tai perheenjäsenen aikaisemmin omistama levy oli todella tarkassa muistissa, ja juuri tämä levyn aikaisempi elämä ennen itselle päätymistä vaikuttikin levyn koettuun erityisyyteen. Levyn tunnearvoa ja muistojen merkitystä saattoi lisätä tieto oman vanhemman myös pidelleen levyä käsissä ja kuunnelleen sitä vuosia sitten. Esineen aikaisempi vaihe läheisen ihmisen omistuksessa saakin levyn tuntumaan lumovalta.

Samanlaisillekaan esineille ei koskaan muodostu identtistä elämäkertaa. Esineet päätyvät eri paikkoihin ja eri ihmisten omistukseen, minkä lisäksi niitä saatetaan käyttää eri tavalla (Drazin 2021, 63). Tämä voidaan nähdä myös levykokoelmien kohdalla ja keräilijöiden suhteessa omiin levyihinsä. Samatkaan levyt eivät koskaan tunnu samalta. Kysyttäessä siitä, miltä tärkeimpien levyjen tai koko kokoelman menettäminen tuntuisi, suurin osa vastaajista toi esille juuri oman kokoelman levyjen ainutlaatuisuuden. Tämä näkyi esimerkiksi vastauksissa, joissa keräilijät epäilivät aloittavansa keräilyään uudestaan. Kokoelman levyjen uudelleen hankinta niiden menetyksen jälkeen ei tuntuisi enää samalta. Tämän voidaan nähdä selittyvän jokaisen yksittäisen levyn ainutlaatuisesta elämäkerrasta, joka todella tekee jokaisesta levystä ainutlaatuisen. Tätä sanoittaa myös vastaaja 47.

Koko kokoelman menettäminen olisi iso juttu, koska ne ovat päivittäisessä käytössä ja minulle monin tavoin tärkeitä sekä sisällöltään että esineinä. Ovat harrastus, ja olleet sitä ihan pienestä asti (noin 5- vuotiaasta, ja nyt olen kohta 40). Yksittäisenkin tärkeimmän levyn menettäminen harmittaisi, koska samakin levy uudelleen hankittuna olisi eri esine, ja jotenkin eri juttu. Toisaalta minulla on levyjä niin paljon, että tärkeinkään yksittäinen levy ei mahdollisimman paljon hetkauttaisi, jos kaikki muut jäävät. (TKU/O/23/47.)

Kaikkien levyjen aikaisemmista elämistä ei tiedetä, eikä niitä nähdä kiinnostavina tai muistamisen arvoisina. Levyjen aikaisemmillä vaiheilla saattoi tästä tietämättömyydestä huolimatta olla väliä. Aikaisemman elämän erityisyys saattoi tulla esiin, vaikka keräilijä ei olisikaan ollut tietoinen levyn elämästä tai sen aikaisemmasta omistajasta ennen hänen käsiinsä pääymistä. Muutama vastaaja sanoikin välillä pohtivansa käytettynä ostettujen levyjen aikaisempia omistajia ja vaiheita. Ylipäänsä tietoisuus siitä, että levyn on täytynyt olla jollakin ennen itselle pääymistä, saattoi riittää levyn erityisyyden ja lumon kokemiseen. Arvoituksellisuus ja tietämättömyys saattaakin tiettyjen esineiden kohdalla mahdollistaa tai voimistaa lumon kokemusta (Holloway 2010, 630). Levyn rajalliset tiedot ja niiden pinnalla olevat pienet johtolangat voivatkin pistää mielikuvituksen laukkaamaan.

Levykeräilijöiden kokoelmista löytyi myös tunnettujen ihmisten omistuksessa olleita levyjä. ”Tavallisen” ihmisen omistama esine ei tunnu useinkaan yhtä kiinnostavalta, kuin jonkun julkisuuden henkilön esine (Vesterinen 2001, 34). Tunnetun ihmisen aikanaan omistaman tai koskettaman esineen avulla puolestaan voidaan kokea pääsevänsä osaksi kyseisen henkilön elämää (Vesterinen 2001, 34). Levykeräilyssä tällainen levyn elämäkerran kiinnostavaksi tekemä henkilö usein on levyn tehneet muusikot tai muusikoiden lähipiiriin kuuluvat ihmiset. Levyn vaihtaessa omistajaa sen vanha tarina ja siihen liittyvät muistot säilyvät, vaikka keräilijän omistuksessa levy tuleeikin merkitsemään taas jotain uutta.

Jonkinlainen suora ja henkilökohtainen linkki muusikkoon itseensä tekee kuitenkin yksittäisestä levystä keräilijälle ainutlaatuisen, persoonallisen, massasta erottuvan ja ennen kaikkea lumoavan (Sonnichsen 2017, 242). Levy ei ole enää vain levy, vaan levy, jolla on suora kytkös artistiin itseensä. Kun esineen tiedetään koskettaneen tiettyä henkilöä tai ollen muuten suorassa linkissä tietyn henkilön kanssa, saa se ihmisessä aikaan lumoa (Morgan 2020, 268–269). Levyn välityksellä keräilijä pääsee käsiksi itselleen tärkeään henkilöön ja tämä esineen mahdollistama kohtaaminen koetaan lumoavana (Bennett 2001, 5, 159–160). Koska levy on tässä vaiheessa poikkeuksellinen ja ainutlaatuinen kappale, jo pelkästään sen äärelle pääseminen ja kyseisen levyn näkeminen voidaan kokea lumoavana.

Ronnie Dio and the Prophets - Bad Man In Town / Jezebel 7" koekaiverrus:
Vuonna 1962 Ronnie James Dio harkitsi julkaisevansa tämän 7" singlen, mutta jostain syystä levy jätettiin julkaisematta. Siitä tehtiin kuitenkin yksi koekaiverrus, joka päättyi haltuuni erään Ronnien vanhan ystävän kautta kymmenen vuotta sitten. Hän sai kyseisen koekaiverruksen tuolloin vuonna 1962 Ronnielta ja halusi ennen kuolemaansa sen (ja useamman muun Dio-harvinaisuuden) päätyvän jollekulle, joka osaa arvostaa sitä. (TKU/O/23/16.)

Esimerkiksi vastaaja 16 on saanut yhden hänelle henkilökohtaisesti tärkeän Ronnie James Dion levyn käsiinsä aikaisemman omistajan toiveen ja päätöksen vuoksi. Edellinen omistaja oli tuntenut Dion henkilökohtaisesti ja saanut levyn suoraan artistilta itseltään. Vastauksessa konkreettisesti huomataan, kuinka levyllä on nykyisestä omistajasta riippumattomia ja häneen liittymättömiä historioita ja elämän käännekohtia. Levyn aikaisempi historia ja sen kulkeutuminen keräilijän haltuun aina artistilta itseltään on keskeinen selitys levyn koetulle merkityksellisyydelle. Levyn koko elämäkertä tähän asti ja siihen liittyvä suora yhteys artistiin voidaan nähdä luvonneen käsissä olevan levyn.

Yksi Beatles levyistäni on kuin uusi, vaikka se on 55 vuotta vanha. Kansi, sisäpussi, liitteet, levy, kaikki ovat kuin uusia. On kiehtovaa tarkastella sellaista ja miettiä samalla mistä kaupasta se on ostettu, montako muuttoa se on kulkenut mukana ja miksi sitä ei ole kuunneltu, kuin vain muutaman kerran. Levyn tuoksu ja tuntuma ovat luonnollisesti aivan erit mitä uusissa nykyaikaisissa levyissä. Sitä levyä ei myöskään voi tehdä enää koskaan uudelleen. Se on ensipainos, jonka valmistamiseen käytetyt laitteet, ammattitaito sekä master nauhat ovat joko hävinneet, kuolleet tai ainakin vähintään laadultaan heikentyneet. Se kuulostaa maagiselta, koska se on se "ensimmäinen" (TKU/O/23/50.)

Levyn aikaisemmista vaiheista on saattanut myös jäädä silmin havaittavia ja käsin kosketeltavia aineellisia jälkiä. Esimerkiksi levyn kansiin aikaisempien omistajien kirjoittamat merkinnät, naarmut, kulumat, korjaukset ja entisöinnit ovat jälkiä edellisiltä omistajilta. Levyn sen hetkisellem omistajalle tällaiset jäljet usein jäivät arvoituksiksi, eikä niiden synnystä ole tietoa. Tämä korostaa levyjen tietynlaista omaa toimijuutta ja itsenäisyyttä omistajistaan, levyn kantaessaan mukanaan tietoa omasta elämästään ja aikaisemmasta elinkaaren vaiheestaan, jättäen kuitenkin keräilijän epätietoisuuteen. Levyjen kohdalla minimaalinen määrä jälkiä edellisestä levyn vaiheesta saattoi olla myös kiinnostava todistus levyn elämästä. Vuosikymmeniä vanhan levyn säilyminen lähes uudenveroisena ja kuuntelukelpoisena kertoo sekin jotain levyn aikaisemman omistajan suhteesta levyyn ja levyn kohteluun. Esimerkiksi levyn hyvästä säilymisestä kertoi vastaaja 50.

Levyihin liittyy siis monenlaisia muistoja: muistoja ensimmäisestä levyhankinnasta, muistoja nuoruuden rakkaudesta ja muistoja ainutlaatuisista levykauppareissuista ja kuuntelukokemuksista. Myös levy itsessään kantaa muistoja mukanaan ja muistaa. Yhdessä nämä vaikuttavat levyjen koettuun merkityksellisyyteen ja lumoavuuteen. Muistot lumoavat spontaanisti ja niiden aikaan saamaa lumoa voidaan pyrkiä myös aktiivisesti tavoittelemaan. Esineisiin kiinnittyvät muistot eivät aina olekaan aktiivisesti mielessä, vaan niihin voi päästä

käsiksi, kun niitä enemmän tai vähemmän tarkoituksellisesti pyritään palauttamaan mieleen (Bata 2008, 52).

Esineet muistuttavat menneestä ajasta, lapsuudesta ja nuoruudesta sekä eri paikoista, ja näin tehdessään luovat linkin menneisyyden ja nykyisyyden välille (Marschall 2019, 253). Tämä linkki menneen ja nykyisyyden, ehkä jopa tulevaisuuden välillä mahdollistaa kokemuksen minuuden jatkuvuudesta ja identiteetin pysyvyydestä. Esineet muistuttavat ihmisiä omista juuristaan, elämänvaiheistaan ja siitä kuka olen ollut ja kuka olen nyt. (Marschall 2019, 253–254.) Näin näyttäisi tapahtuvan monen levykeräilijän kohdalla, sillä levyihin liittyi vahvoja muistoja menneistä elämäntapahtumista ja levyharrastuksesta. Levyihin kiinnittyneet muistot tulevatkin usein osaksi minua ja käsitystä omasta itsestä. Jatkan tästä minuuden ja identiteetin pohdinnasta levyjen avulla seuraavassa luvussa.

4.3 Omat levyt ja keräilijäidentiteetti

4.3.1 Levyt osana identiteettiä

Tässä luvussa tuon esiin levyjen merkitystä oman identiteetin muodostuksessa ja ilmentämisessä. Moni vastaaja oli sanoittanut suhdettaan levyihin jollain tavalla samalla identiteettiään pohtien. Monet kuvailivat vastauksissaan, kuinka jotkut tietyt levyt, kokoelma ja levykeräily ovat ”osa minua” ja ”se oma juttu”.

Kylmällä vintillä tai muuten vaan jossain muussa kodin paikassa mikä ei ole niille erityisesti pyhitetty. Tämä siksi, että pidän siitä, että levyni muodostaa ikään kuin kokonaisuuden, eli oman henkilökohtaisen kirjastoni. Tämä kirjasto kuvaa jollain tapaa persoonaani ja on tavallaan osa minun identiteettiäni. Kun katson levyhyllyä tulee fiilis, että se tietyllä tapaa edustaa minua, se on "minä". [--] Levyt eivät edusta minulle pelkkää materiaalia, eivät ole pelkkiä esineitä. Levyt ovat rakkain harrastukseni ja osa minua. (TKU/O/23/49.)

Vastaajan 49 ajatuksissa voidaan nähdä, kuinka levyt ovat vähitellen muuttuneet koko omaa elämää ja persoonaa symboloiviksi esineiksi. Vastauksessa tuleekin ilmi levyjen ja identiteetin yhteys monella tasolla. Levyjen merkitystä omalle identiteetille myös sanoitetaan ja vastaajalle levykokoelma toimii oman minuuden konkreettisena ilmentymänä, edustaen itselle tärkeimpiä asioita. Levykokoelma on myös laajemmin rakkaan harrastuksen konkreettinen muoto. Levyt eivät olekaan vastaajalle vain aineellisia esineitä, kuten hän myös itse sanoittaa, vaan niillä on erityisen tärkeä rooli oman minuuden pohtimisen välineenä sekä oman persoonan ja identiteetin symboleina. Persoonaa ja identiteettiä symboloivan tehtävän lisäksi levyillä oli vieläkin syvempi merkitys minuudelle. Vastaaja kuvailee, kuinka levyt

tietyissä mielessä ”ovat minä” ja kuinka ne muodostavat henkilökohtaisen kirjaston, joka kuvaa ”minua”.

Erityisesti pohdintaa levyjen ja identiteetin kytkökseen liittyen ilmeni kysymyksen kohdalla, jossa vastaajia pyydettiin kuvailemaan miltä yhden tärkeimmän levyn tai jopa koko levykokoelman menettäminen tuntuisi. Tässä kohdassa vastauksissa nousi huoli jostain muunkin, kuin vain esineen menettämisestä. Monet vastaajat kuvailivatkin, kuinka levyjen häviäminen tai tuhoutuminen olisi ilmeisen taloudellisen menetyksen lisäksi menetys jostain suuremmasta. Esimerkiksi vastaaja 20 ja 37 tulevat kuvanneeksi levyjen ja keräilyyn merkitystä omalle identiteetilleen ja minuudelleen seuraavalla tavalla:

Tärkeimmän levyni menettämisen voi aika pienellä vaivalla paikata hankkimalla uuden kopion. Koko kokoelma ei taida olla korvattavissa muuten kuin sähköisenä. Kokoelman menettäminen olisi todella raskas isku, kyseessä on kuitenkin elämän mittainen harrastus. Levykokoelma on musiikin ohella oma kasvutarinani. Miten nuoruuden suppeakatseisuudesta on kehitytty arvostamaan musiikin maailmaa lähes rajattomasti. Levyihin ja musiikkiin liittyy paljon aikakausiin sidonnaisia muistoja. (TKU/O/23/20)

Yksi levy on melkein "korvattavissa" ellei kyse ole harvinaisuuksista. Koko kokoelman menettäminen olisi menetys identiteetistä. Se kuinka paljon aikaa olen käyttänyt aikaa musiikin kuunteluun ja levyjä etsiessäni netistä ja eri myyntipaikoista olisi menetys korvaamaton. Vaikka saisi kyseisen rahasumman jolla voisi lähteä ostamaan netistä samoja levyjä. Ei kaikkia levyjä voisi millään löytää yhdestä tai useastakaan paikasta. (TKU/O/23/37.)

Vastauksista voidaan päätellä jotain levyjen merkityksestä keräilijöiden identiteetille. Tällaiset huomioidut ovatkin linjassa muun esineisiin ja identiteettiin liittyvän aiemman tutkimuksen kanssa. Mistä tahansa esineestä, niin massatuotetuista levyistä kuin mittatilaustöinä valmistetuista yksilöllisistä huonekaluista voi tulla osa ihmisen identiteettiä ja minuutta (Szarvas 2008, 162). Tähän vaaditaan kuitenkin esineen ”yksilöitymistä”. Tämä tarkoittaa sitä, että arkinenkin massatuotettu esine voi tulla osaksi omaa identiteettiä, kun esine saadaan omaan omistukseen ja kun esine täyttää ihmisen juuri sille määrittämän tehtävän. Tässä prosessissa massatuotettukin esine muuttuu henkilökohtaiseksi, ja usein esineeseen myös tietoisesti tai tiedostaen liitetään erilaisia arvoja ja henkilökohtaisia merkityksiä. (Szarvas 2008, 162–163.) Satunnaisesta esineestä tulee yksilöityessään ”minun” esine.

Sekä vastaaja 20 ja 37 tuovat esille levykeräilyn kokonaisvaltaisuuden ja vaikutuksen omaan elämään. Levykokoelman keräämiseen on mennyt koko elämä ja oman elämän eri käänteissä

levyt ovat aina pysyneet mukana. Myös levyjen hankintaan käytetty selvitystyö ja perehtyminen levyihin tällä tavalla korostaa niiden erityisyyttä. Aikaa on käytetty niin levyjen kuunteluun kuin säilytykseenkin, sekä niiden valintaan ja hankintaprosessiin. Keräilyyn voikin paneutua monella eri tasolla, ja levyissä on kiinni paljon osia omasta itsestä ja käytetystä ajasta. Vastaajien levyt eivät olekaan vain mitä tahansa levyjä, vaan levyjä, jotka nimenomaan idustavat minuutta ja itseä. Kun intohimoisesti ja tosissaan levyihin suhtautuva keräilijä menettää tärkeimmän levynsä tai koko kokoelman, hän menettää henkilökohtaisesti tärkeän esineen lisäksi myös paloja itsestään.

Se, että jotkin esineet tuntuvat omalta ja osalta omaa identiteettiä liittyvä vahvasti myös esineiden elämäkertoihin. Esineen ainutlaatuinen matka eri paikoissa ja tilanteissa voi kertoa esineen ja omistajan välisestä suhteesta sekä tämän suhteen merkityksestä omistajan omalle identiteetille (Drazin 2021, 70–73). Jokaisella kokoelman levyllä on oma elämäkertansa. Ne on hankittu tai saatu eri paikoista, niihin on liitetty matkan varrella erilaisia merkityksiä ja niitä on käytetty eri tilanteissa. Nämä levyjen elämäkerrat ovat levykeräilijän aikaan saamia, ja vain hänen levyillään on kyseisenlaiset tarinat ja elämät. Tietyissä mielessä keräilijä on itse ollut luomassa esineiden elämäkertoja, jolloin esineet ovat kietoutuneet laajemmin osaksi myös omaa elämää ja minuutta. ”Levyjen menettäminen tuntuisi oman identiteetin osittaiselta menettämiseltä samalla tavalla kuin rakkaimpien muidenkin esineiden ja tavaroiden menettäminen” (TKU/O/23/41).

Ensimmäinen mieleen tuleva levy on Albert Kingin "I'll Play The Blues For You". Se on tärkeä koska se lienee ensimmäinen ostamani blueslevy. Luultavasti Kingiä tai levyä keuhuttiin Soundissa, jota luin nuorena kuin raamattua - ja ennen suoratoistoa uuden musiikin löytäminen saattoi olla haastavaa. Sokkona (kuurona) ostaminen taas johti usein pettymyksiin. Ostin sen Kane Recordsista Turusta - se oli paikka jossa kävin aina kun voin (kun oli rahaa), lukioikäisestä aikuiseksi, ja josta saattoi löytää levyjä joita ei perusvalikoimista löytynyt. Ja se on kestänyt aikaa - sen 70-luvun alun soulbluessoundi on parasta mitä tiedän, paljolti tämän levyn vuoksi. Kolahdus jonka kesällä 1984 koin, on vieläkin kuhmu musiikkimaussani (TKU/O/23/21.)

Monella vastaajalla tärkeimmäksi mainitut levyt olivat erityisiä heidän musiikillisen ja musiikinkuuntelijan identiteetin muodostuksen takia. Jotkut levyt muistetaan, koska niillä oli aikanaan suuri vaikutus oman musiikkimaun muovautumiseen. Tärkein levy saattoi olla käännekohta, jonka avulla löydettiin ensimmäistä kertaa se ”oma” musiikki. Jotain uutta, ennenkuulumatonta ja kiinnostavaa. Näin kävi esimerkiksi vastaajalle 21. Hän tutustui ensimmäisen kerran kunnolla bluesiin mainitsemansa tärkeimmän levyn myötä. Levy löytyi

levykaupasta, josta tiedettiin välillä löytyvän harvinaisuuksia ja valtavirrasta poikkeavaa musiikkia. Ensimmäinen kosketus bluesiin teki ison vaikutuksen, jonka vastaaja tunnistaa edelleenkin olevan läsnä omassa elämässään ja musiikkimaussaan. Samanlaisesta kokemuksesta kertoo myös seuraava vastaaja 20.

Olin tuolloin 17-vuotias ja vahvasti rockabilly buumissa elänyt jo useita vuosia. Tämä levy avasi maailman aivan uuteen musiikkimaailmaan jolla on ollut vahva vaikutus ns. root-musiikin eri genreihin. Levy on ollut minulle erityinen heti sen saatuani koska sen sisältämämusiikki poikkesi täysin siihen asti kuuntelemastani musiikista. Levy ohjasi musiikkimieltymysteni kehitystä erittäin voimakkaasti teini-iän lopulla ja nuorena aikuisena. (TKU/O/23/20)

Levyjen merkitys identiteetille tulee myös esiin levyihin turvautumisessa erilaisissa elämäntilanteissa. Levyjä saatettiin ottaa konkreettisesti mukaan elämänvalintoihin. ”Levy voi kuvata elämän tilannetta ja auttaa miettimään ratkaisua joilla pääsee kohti tavoitetta.” (TKU/O/23/35). Tällöin levyjen nähtiin olevan niin tärkeä osa elämää, että niihin voitiin konkreettisesti turvautua elämän suuntaa pohtiessa ja niistä voitiin saada apua valintoihin. Tällainen esineelle annettu voima päätöksenteossa kertoo myös esineen lumosta. Lumo saa elottomat esineet vaikuttamaan ja saamaan aikaan asioita (Morgan 2020, 257). Esineet voivatkin vaikuttaa elämänvalintoihin ja siihen, miten elämän eri kokemukset koetaan ja käsitellään (Hill 2007, 80). Levyihin turvautuminen antaa niille aktiivisen tehtävän toimia jonain muunakin, kuin välineenä musiikin kuunteluun. Keräilijästä tuntuu, että levy oikeasti voi auttaa elämänvalinnoissa.

Levyjen merkitys omalle identiteetille onkin vahvasti kytköksissä levyjen lumoon. Michael Haldrupin artikkelissa (2017) käsitellään matkamuistojen merkitystä ihmisten arjessa sekä matkamuistojen lumovoimaa. Artikkelin näkökulmia on mielestäni mahdollista soveltaa myös levyihin, sillä molemmissa tapauksissa alkujaan arkipäiväiset ja massatuotetut esineet yksilöityvät ja saavat sitten lumoavia ominaisuuksia yksittäisten ihmisten elämissä. Esineet voivat saada aikaan lumon kokemuksia, koska niihin liitetään jotain suurempia esineestä itsestään irrallisia merkityksiä (Haldrup 2017, 53). Toimiessaan identiteetin symbolina ja minuuden muistuttajana esine saa erityistä voimaa, joka voi saada aikaan lumoa (Haldrup 2017, 53). David Morgania mukaillen esine, joka toimii jonkin muun kuin puhtaan käyttöarvonsa avulla ja saa ihmisissä aikaan erilaisia asioita, on lumoava (Morgan 2020, 257–258). Kun levyt koetaan erottamattomaksi osaksi omaa itseä ja keinona ilmaista omaa identiteettiään, saavat ne tällä tehtävällään aikaan lumon kokemuksia.

Levyt ovat monelle keräilijälle tärkeä osa omaa identiteettiä. Levyillä etsitään omaa paikkaa, niihin voidaan turvautua erilaisissa elämäntilanteissa. Niiden avulla voidaan löytää uusia puolia itsestä ja ne voivat konkreettisesti ilmentää musiikin merkityksellisyyttä itselle. Ne muistuttavat itselle tärkeistä asioista, ja ne voidaan kokea jopa täysin erottamattomaksi osaksi omasta minuudesta. Levyjen tärkeys identiteetille korostuu siinä vaiheessa, kun keräilijöitä kehoitetaan kuvittelemaan, miltä levyjen menettäminen voisi tuntua. Mikä tahansa levy ei keräilijällekään muutu osaksi omaa identiteettiä, vaikkakin tämä mahdollisuus kaikilla levyillä on. Levyt tulevat omiksi, kun niille keräilijän toimesta annetaan tämä merkitys ja kun levyt liitetään osaksi omaan elämään ja elämäntarinaa. Näin levy yksilöityy ja voi tulla keräilijän elämää ja identiteettiä symboloiva lumoava esine.

4.3.2 Yksityisyys ja omistettavuus

Levyjen tärkeydestä ja merkityksestä omalle identiteetille kertoo osaltaan levykokoelman yksityisyys. Kokoelmaa ei välttämättä aina haluttu jakaa edes läheisimpien ihmisten kanssa. Kokoelma onkin nimenomaan jotain henkilön omaa ja keräily henkilökohtainen tapa toteuttaa omia intohimojaan (Tacchi 2002, 39). Itselle tärkeät ja rakkaat esineet saatetaankin pitää ulkopuolisten katseilta piilossa niitä suojellakseen ja varjellakseen (King 2010, 32, 67). Osa keräilijöistä kyllä jakoi harrastustaan mielellään perheen ja läheisten ystävien kanssa, mutta saattoi pitää esimerkiksi kokoelman täyden laajuuden piilossa. Arvostelua tai keräilyharrastuksen kyseenalaistamista ei ulkopuolisten suusta haluttu kuulla. Tämä korostaa sitä, että kokoelma ja keräily on ensisijaisesti itseä, ei ulkopuolisia varten. Samasta aiheesta kiinnostuneiden kanssa levykokoelman jakaminen tuntuu taas luonnollisemmalta ja turvallisemmalta.

Ostin Anttilasta noin vuonna 1989 Santanan tuplaälppäriin, joka sisältää levyt Santana Abraxas ja Santana. Opiskelin tuolloin Teakissa. Tätini oli tutustuttanut minut aiemmin teini-iässä -80 luvun puolivälissä Santanaan, J.J. Caleen ja David Bowieen. Kukaan nuoruuden ystäväistäni ei kuunnellut samaa musiikkia, mutta Teatterikorkeakoulussa tutustuin hippi/proge-ihmisiin pois lukien poikaystäväni, joka ei koskaan ymmärtänyt Santanan kuuntelemista. Levyn hankittuani kuuntelin sitä erityisesti riitatilanteissa ja ärsyitin tahallani poikaystäväni. En voinut ymmärtää hänen musiikkimakuaan, joka oli enimmäkseen Abbaa ja englantilaisia supermusikaaleja. Ostin David Bowien Changes Bowie CD:n 1991 Hongkongissa opiskellessani ja kuuntelin sitä miljoonakaupungin ruuhkissa korvalappustereoilla sulkeutuen täydellisesti omaan maailmaani ruuhkaisissa metroissa ja kaduilla keskellä vierasta kulttuurimaisemaa. (TKU/O/23/41.)

Santanana tuplalevy edusti minulle omaa tilaani ja identiteettiäni sekä myös yksityisyyttä. Levyä kuunnellessani olin erossa ympäristöstäni ja yksinäni, mutta

en yksinäisenä. Vastaava merkitys on ja on edelleen Bowien Changesbowie-kokoelmalla. (TKU/O/23/41.)

Yksityisyys tulee vastaan myös vastaajan 41 kokemuksissa. Vastaajalle hänen tärkein levynsä oli osoitus omasta tilasta ja mahdollisuus yksityisyyteen muun elämän hektisyyden ja kiireen keskellä. Tärkeintä levyä kuuntelemalla vastaaja sai tilaisuuden olla omassa rauhassa, jakaen tärkeän musiikin vai itsensä kanssa, saaden samalla unohdettua ympäröivän maailman. Musiikki oli myös tapa ilmaista itseään ja tuoda musiikkimakuaan esille samanhenkisten ihmisten seurassa. Levyillä voitiin myös pyrkiä tekemään eroa muihin ihmisiin, kuten vastaajan 41 tapauksessa hänen poikaystäväänsä. Yksityinen harrastus ja yksityiset esineet mahdollistivat oman tilan rajaamisen. Tämän lisäksi yksityisyys ja omat kiinnostuksenkohteet loivat vahvempaa kuvaa itsestä. Mukana kulkeutuva musiikki myös konkreettisesti piti palan itsestä matkassa mukana toisella puolella maapalloa.

Levyjen merkityksestä identiteetille, kertoo myös keräilijöiden suhtautuminen levyjen omistamiseen ja omistettavuuteen. Esineet, jotka koetaan omistettavan ovatkin usein keskeisiä, minuutta määriteltäessä (Woodward 2007, 145). Käsitys itsestä muovautuikin osittain myös ulkoisten esineiden kautta, ja ulkoiset esineet voivat tulla osaksi itseä. Niitä esineitä, joita pidetään tärkeänä osana identiteettiä, myös kohdellaan ja käsitellään tästä syystä arvostaen. (Woodward 2007, 145.) Monessa vastauksessa näkyikin selvästi tämä, kuinka juuri levyn omistamisen mahdollisuus oli tärkeää. ”Fyysinen omistaminen tuo tiettyä turvallisuuden tunnetta. Nukun yöni paremmin, kun tiedän omistavan jonkin tärkeän levyn.” (TKU/O/23/39.) Se, että vastaaja tietää omistavansa itselleen tärkeitä levyjä luo turvaa. Tietyt levyt ovat sen verran iso osa omaa elämää, että ilman niitä on vaikea olla.

”Kuuntelen, katselen, ihastelen... saan levyistä rauhan tunteen kun tiedän että omistan himoitsemiani albumeita.” (TKU/O/23/43.) Levyjen omistaminen ja kerääminen toi monelle turvallisuuden tunteen. Tärkeiden ja itselle merkityksellisten esineiden parissa on mahdollista kokea turvallisuutta, jatkuvuutta ja saada helpotusta arkeen, esineiden muistuttaessa omasta identiteetistä (Miller, Gall & Corbeil 2011, 264). Tämä turvallisuuden ja lohdun tunne voi aiheutua esimerkiksi esineen aineellisesta olemuksesta (Roivainen 2016, 299). Esineet usein myös edustavat ja symboloivat jotain suurempaa, ja niiden avulla päästään käsiksi näihin tärkeisiin lohtua aikaansaamiin merkityksiin (Miller, Gall & Corbeil 2011, 264–256). Kun levyt omistaa fyysisenä, omalle identiteetille tärkeät palaset voidaan pitää käsien ulottuvilla, niitä voidaan koskea, ja ne voidaan kaivaa esille milloin tahansa. Niistä voidaan hakea lohtua ja turvallisuutta silloin, kun kaivataan muistutusta omasta itsestä ja elämän suunnasta.

Omassa hyllyssä musa säilyy tallessa "ikuisesti" toisin kuin suoratoistopalveluissa. Kuka takaa ettei esim. jonkun tietyn artistin albumit katoa sieltä jossain vaiheessa? Nytkään kaikki artistit eivät ole edes antaneet lupaa laittaa musiikkiaan suoratoistopalveluihin. Kaikkea maailmassa tehtyä musiikkia suoratoistopalveluista ei edes löydä. Käytän Spotifyta musiikin "esikuunteluun". Jos kiinnostun jostain tuntemattomasta artistista/musiikista kuuntelen sitä Spotifysta ja jos se on hyvä hankin fyysisen tallenteen. (TKU/O/23/46.)

Levyjen omistettavuuteen liittyy olennaisesti niiden pysyvyys. Kun jokin levy tai laajemmin koko kokoelma on niin tärkeä osa itseä ja käsitystä itsestään, halutaan tämän tärkeän asian pysyvyys varmistaa. Itselle tärkeät levyt on hyvä omistaa aineellisena, jotta ne voidaan säilyttää ja pitää hyvässä kunnossa niin kauan kuin se itselle koetaan tarpeelliseksi. Näin tärkeiden levyjen kohtalo on omissa käsissä, eikä niitä voida viedä itseltä pois. Jos identiteetti nojautuu vahvasti musiikkiin, on tästä hyvä tehdä mahdollisimman varma, aineellisen kokoelman muodossa. Tästä myös vastaaja 46 kirjoittaa. Hän ei halua siirtyä suoratoistopalveluiden käyttäjäksi, koska niiden pysyvyyteen ei voida luottaa. Suoratoistopalveluissa ei ole myöskään mahdollista päästä käsiksi kaikkiin itselle tärkeisiin levyihin, sillä kaikki ei kyseisissä palveluissa löydy.

Levyjen merkitystä identiteetille voidaan siis katsoa myös levyjen yksityisyyden ja omistettavuuden avulla. Monelle keräilijälle levyt ovat se ”oma juttu”, joka saatetaan pitää ulkopuolisilta, joissain tapauksissa läheisimmiltä perheenjäseniltäkin piilossa. Yksityisyys ja ulkopuolisille rajojen asettaminen voi omalta osaltaan vaikuttaa levyjen kautta koetun lumon voimakkuuteen. Fyysisten levyjen omistaminen tekee levyjen äärelle pääsyn mahdolliseksi, milloin vain. Näin keräilijä voi täysin itse kontrolloida, millainen kokoelma on ja mitä siihen kuuluu. Omistaminen myös varmistaa, että tärkeät identiteetin osat ei yhtäkkiä katoa minnekään esimerkiksi sähkökatkoksen aikana. Fyysinen kokoelma pysyy itsellä milloin vain ja kokoelman omistaminen tuokin monelle keräilijälle turvallisuuden tunteen.

4.3.3 Levyhylly keräilijäidentiteetin ilmentäjänä

Levyhylly voidaan nähdä levykeräilijän identiteetin konkreettisena ilmentymänä ja levyhyllyyn kulminoituakin monia kysymyksiä identiteettiin liittyen. Levyhylly oli suurimmalle osalle vastaajista tärkeä paikka levyharrastuksen kannalta. Fyysisellä objektilla on mahdollista tuoda näkyvästi esille omaa persoonaansa ja identiteettiään, mikä ei vastaavalla tavalla onnistu esimerkiksi sähköisessä muodossa (Kajander 2020, 117; Craig 2011, 55). Levyjen fyysisyys tekeekin mahdolliseksi niiden toimimisen välineenä identiteetin rakentumiselle ja tämän ilmentämiselle. Esine on näkyvä ja tuntuva muistutus jonkin asian

tärkeydestä omassa elämästä, jota ilman sitä voi olla vaikea tuoda esille (Craig 2011, 55). Tämä levyharrastuksen ja siihen kietoutuvan identiteetin esille tuominen onnistuu hyvin esimerkiksi juuri levyhyllyn avulla.

Ei ole samantekevää missä keräilyn yhteen kokoava levyhylly tai -hyllyt sijaitsevat. Levyt halutaan pitää usein fyysisesti mahdollisimman lähellä, mieluusti kotona. Usein levyhylly on myös asetettu ”paalupaikalle” mieluusti levysoittimen ja muiden kuunteluun tarvittavien laitteistojen läheisyyteen. Näin hylly sekä siihen mahdollisesti liittyvä muu kokonaisuus korostavat sekä itselle, että muille oman identiteetin tärkeitä osia. Ainutlaatuiset ja tärkeiksi koetut esineet halutaan usein säilyttää fyysisesti mahdollisimman lähellä itseä niistä saatujen tunteiden ja vaikutusten saamiseksi (Hill 2007, 78). Kun levyt ovat käden ulottuvilla ja kodin keskiössä, niiden läsnäolon aistii jatkuvasti ja ne voivat muistuttaa itselle tärkeistä asioista. Ja onhan niiden kuunteluun ottaminen tällöin myös toki nopeampaa ja vaivattomampaa.

Kokoelman järjestely ja esille laittaminen on aina aktiivista valintaa, jolla halutaan viestittää sekä itselle, että muille jotain itsestä (Vechinski 2013, 22). Kokoelman ja kokoelman osien esille laittaminen onkin tyypillistä kaikenlaiselle keräilylle, johon keskeisesti liittyy käsitys omasta identiteetistä. Voidaan ajatella, että ihmisen omistamat ja arvostamat esineet ovat hänen identiteettinsä, ja konkreettinen keino nähdä tämä (Woodward 2007, 145). Levyjen järjestystä, säilytyspaikkaa, säilytystapaa ja määrää voidaan kontrolloida ja keräilijä saa tehdä aktiivisia valintoja tällä saralla. Kun levyt on itse saanut hankkia ja niiden elämästä voi itse päättää, ne tuntuvat läheisiltä ja ”minun” esineiltä. Levykaupasta, nettihuutokaupasta tai muuten kodin ulkopuolelta alkuun tulleet levyt tehdään omiksi, kun levyt käsitellään itse määrittämällä oikealla tavalla ja asetetaan itse mietitylle paikalleen. Näin levyhyllystä tuleekin esineiden kokonaisuus, josta vähitellen tulee osa minuutta.

Suurimmalla osalla vastaajista oli jonkinlainen tietty järjestys levyilleen levyhyllyssään. Osa oli miettinyt järjestystä enemmän kuin toiset, mutta käytännössä jokaisessa vastauksessa jonkinlainen järjestyksen kuvailua oli havaittavissa. Minkään levyn päätyminen levyhyllyyn ei olekaan sattumanvaraista ja levyjärjestyksestä voidaankin tehdä osittaisia päätelmiä siitä, mitä kyseinen keräilijä arvostaa kokoelmassaan. Kokoelman järjestely on aina aktiivista valintaa ja päätöksentekoa vaativaa, jolla voidaan viestiä toisille arvostamia asioita ja paloja itsestään (Vechinski 2013, 22; Kajander 2020, 136). Keräilijät saavat vapauden muodostaa omat kategoriansa kokoelmalleen ja esineiden järjestys kokoelmassa koetaan usein tästä syystä tärkeäksi (Herva ja muut 2016, 275).

Genrejen mukaan levyjään järjestelevä voi kokea musiikkikokoelmansa monipuolisuuden kaikkein tärkeimpänä, ja haluaa tuoda juuri tätä genretietoisuuttaan ja musiikkitietäjän identiteettiään erityisesti esille. Esittäjien mukaan levyt järjestelevää kokee nimenomaan tiettyjen esittäjien olevan erityisen tärkeitä omalle identiteetilleen. Mielenkiintoisia olivat myös erilliskokoelmat kaiken kattavien levykokoelmien sisällä, joista muutama vastaaja kertoi. Tällainen pienkokoelma esimerkiksi tietyn bändin levyihin keskittyen oli saatettu asettaa vielä muusta kokoelmasta erilleen. Jos levyhylly kokonaisuudessaan ilmentää keräilijäidentiteettiä ja minuutta laajemmin, voidaan näillä kokoelman sisällä olevilla erilliskokoelmilla korostaa identiteetille erityisen tärkeitä osia.

Monet keräilijät kokivatkin levyjen esillä olemisen ja esille laittamisen tärkeänä. Esillä ollessaan levyt voi nähdä jatkuvasti ja niitä on mahdollista ihaila muulloinkin kuin musiikin kuuntelun aikana. Joillakin oli levyjä myös kehystettynä ja seinälle ripustettuna. Vaikka monet vastaajat korostivatkin sitä, että levyt ovat näytillä ennen kaikkea itseään varten, usein kokoelmaan liittyy myös jonkinlainen halu näyttää kokoelmaa myös muille. Kokoelmaa ei varsinaisesti koota muita varten, eikä sen järjestys ole tarkoitettu ensisijaisesti ulkopuolisille (Vechinski 2013, 22). Esineiden esille laittamisessa on usein mukana kuitenkin sosiaalinen puolensa, eivätkä kotona esillä olevat esineet ole koskaan täysin yksityisiä (Haldrup 2017, 53). Kotona olevat esineet edustavatkin itselle tärkeitä asioita ja suhteita, ja niiden avulla voidaan käsitellä ja etsiä omaa paikkaa maailmassa (Haldrup 2017, 53). Levyt muistuttavatkin konkreettisesti olemassaolollaan keräilijälle niiden merkityksestä itselle ja minuudelle. ”Osa levyistä on ns. näytillä, eli kannet näkyvillä. Kyseessä on minulle tärkeitä levyjä, jotka edustavat minulle jotain erityistä.” (TKU/O/23/32.)

Usein kokoelmaan liittyvistä esineistä ollaankin valmiita keskustelemaan erityisesti samasta aiheista ja keräilystä kiinnostuneiden kanssa (Widrich 2013, 149). Jotkut pitivätkin levyjään esillä, ehkä juuri mahdollisten keskustelunavauksien toivossa ja olivat mielissään, kun joku kotona vierailevan ihmisen kiinnostuessa heidän kokoelmastaan. Omasta kokoelmasta ja harrastuksesta haluttiin tilaisuuden tulle kertoa ja jakaa lisää, ja fyysisesti esillä olevat levyt mahdollistivat nämä keskustelut ja identiteetin jakamisen. Omasta kokoelmasta ja musiikkikeräilystä ollaan ylpeitä, ja tämä puoli itsestä mieluusti tuodaan muillekin esille. Vastaajat 24 ja 55 kertovat levykokoelmiensa esille laitosta ja levyjen merkityksestä minuudelle näin:

Aakkosjärjestyksessä olohuoneessa hyvin näkyvästi esillä omassa hyllyssään äänentoiston kanssa. Tykkään esitellä levyjäni kun on vieraita ja kertoa levyistä nippelitietoa ja historiaa. [--] Pidän hyllyn skarpissa kunnossa ihan jo löytämisen kannalta. Lisäksi postailen samanhenkisten fb yhteisöön kuvia kokoelmasta. (TKU/O/23/24.)

Olohuoneessa ja makuuhuoneessa. Ovat esillä ja tosiaan, omassa hyllyssään jossa ei mitään muuta oikeastaan ole. Levyt on aina olleet "mun juttu" eikä ne muita perheenjäseniä edes kiinnosta, siksi ne on erillään. (TKU/O/23/55.)

Vastauksissa esiin nousseet havainnot levyjen esille laittamisesta ja järjestelystä ovatkin linjassa muun keräilyyn liittyvän tutkimuksen kanssa, ollen yksi keskeinen keräilijäidentiteetin ilmentämisen keino (ks. Ellis 2017 & Shuker 2010). Levyhylly konkreettisesti olemassaolollaan muistuttaa keräilijää itseään levyjensä tärkeydestä. Levyjen järjestyksellä ja esille laitolla voidaan vielä korostaa erikseen tiettyjä kokoelman ja identiteetin osia. Tämän lisäksi levyhyllyllä voidaan alleviivata levyjen ja musiikin merkitystä identiteetille niin itselle kuin myös muillekin. Kun musiikki on elämän keskipiste, ei olekaan ihme, että levyistä ja erityisesti levyjä täynnä olevista levyhyllyistä tulee tämän tärkeyden ja musiikinkuuntelijan identiteetin yksi keskeinen ilmaisumuoto.

4.4 Aikamatkalla menneeseen ja tulevaan

4.4.1 Nostalgian lumoa

Tässä luvussa käsittelen levyjen mahdollistamaa liikkumista menneen ja tulevaisuuden välillä sekä näihin liittyvää lumoa. Aloitan tarkastelun levyjen aikaansaamasta nostalgiaista. Suurella osalla vastaajista levykeräilyyn liittyy tavalla tai toisella nostalgiaa, eli positiivisesti värityntä menneisyyden kaipuuta (Korkiakangas 2001, 75). Levykeräilyssä koetut nostalgian tunteet ja kokemukset olivat vastauksissa pääosin melko arkipäiväisiä. Nostalgian kohteen ei tarvitsekaan olla mitään poikkeuksellista tai ennenkuulumatonta, sillä myös arkipäivän rutiinit ja tavanomaiset askareet voidaan kokea nostalgisina (Korkiakangas 2001, 75). Arkipäiväisyys tulikin monessa keräilijän vastauksessa selvästi ilmi positiivisessa valossa. Suurin osa vastaajista on elänyt nuoruutensa ja varhaisaikuisuutensa maailmassa, jossa fyysiset levyt olivat ihan tavallinen asia. Levyjä tuli jatkuvasti vastaan niin musiikkiliikkeissä, ihmisten kanssa seurustellessa kuin arkipäivän keskusteluissakin. Jos halusit kuunnella musiikkia, vaihtoehtoina oli radion kuuntelu, jossa todennäköisesti ei koskaan soitettu juuri itseä sillä hetkellä miellyttäneitä kappaleita, tai levyjen omistaminen.

On kiinnostavaa huomata, kuinka aikanaan erittäin arkipäiväinen esine vähitellen muuttuu arjen luksukseksi ja joksikin erityiseksi.

Levy muistuttaa minua sekä musiikkiharrastukseni että levykeräilyn alkuajoista. Kun laitan levyn soimaan, vievät ajatukset heti siihen aikaan, vielä näin 20 vuotta myöhemmin. Tämän nostalgisen lähestymistavan lisäksi levy on mielestäni musiikillisesti bändin parhaimmista ja se edustaa ehkä muutenkin laajemmin bändin kulta-aikaa. Levy on ollut erityinen alusta lähtien. (TKU/O/23/49.)

Moni vastaaja kuvasi, kuinka jollain tietyllä levyllä on kyky viedä heidät omaan nuoruuteen ja lapsuuteen. Jollain levyllä tämä kyky viedä menneeseen aikaan oli aina taattu. Vastaajan 49 tärkein levy vie hänet aina ensimmäiseen kuunteluhetkeen levyn kanssa. Tämän lisäksi nostalgia ulottuu myös laajemmin rakkaaseen musiikkiharrastukseen ja levykeräilyyn. Esineet voivat, ja usein toimivatkin, jonkun tärkeän ajan tai paikan symbolina (Bata 2008, 50). Näin ollen myös levyt voivat toimia jonkun tietyn ajan ja paikan symbolina, jolloin esinettä voidaan joko tietoisesti tai tiedostamatta käyttää välineenä näiden saavuttamiseksi.

Levyn sisältämä musiikki on tietysti se tärkein, levy on kuitenkin vain väline. Mutta niistä on tullut on tärkeitä koska ne vievät siihen aikakauteen ja fiilikseen minkä kuvittelen silloin vallinneen (ei siis faktaa). Joitain levyjä on jotka on vaikuttaneet niin paljon musiikkimakuun ja sitä kautta omaan identiteettiin että ne tärkeitä juuri siksi. Nämä ovat usein aika nuorena hankittuja. (TKU/O/23/55.)

Nostalgiaa voidaan tuntea myös sellaiseen aikaan ja tilanteeseen, jossa itse ei ole elänyt tai josta itsellä ei ole omaa kokemusta. Koetulla nostalgialla ei välttämättä olekaan suoraa linkkiä omaan henkilökohtaiseen elämään ja historiaan. Kun nostalgiaa tunnetaan johonkin aikaan tai paikkaan, josta ei ole omaa elettyä kokemusta, perustuu tämä kuvitelma johonkin mielessä laadittuun ideaaliin, sekoittuen ajasta opittuun tietoon (Fitzsimmons Frey & Schweitzer 2022, 222). Vastaaja 55 kuvaa tällaista nostalgista tunnetta, joka ei perustu hänen omiin henkilökohtaisiin kokemuksiinsa. Hän myös on tietoinen, että levystä muodostuva aikakauden tuntu ja tunnelma ovat kuviteltuja eivätkä tosia.

Levyt saavat aikaan nostalgiaa sekä niihin kiinnittyvien henkilökohtaisten merkitysten että levyjen edustaman aikakauden avulla. Ne muistuttavat sekä tietystä hetkestä omassa elämässä, sekä laajemmin aikaa, jolloin levy julkaistiin ja ehkä myös ensimmäisen kerran kuunneltiin. Nämä muistot ja henkilökohtaiset kokemukset tiettyyn aikakauteen linkittyneinä ovat myös joidenkin keräilyharrastuksen suurimpia innoittajia. Moni vastaaja sanoi tarkoituksellisesti keräävänsä pääsääntöisesti tai lähes ainoastaan nuoruuden mielimusiikkia hyllyynsä. Keräilyllä ja esineiden säilömisellä voidaan pyrkiä saavuttamaan mennyttä aikaa ja

tietyn ajan kaipuuta voidaan pyrkiä paikkaamaan keräilyllä (Kitson & McHugh 2015, 491). Keräily tuokin menneen ajan taas lähelle (Kitson & McHugh 2015, 492). Myös levykeräilijöiden vastauksissa tällainen menneisyyden säilyttäminen ja elossa pitäminen oli havaittavissa. Koska nostalgian keräilyyn liittyy kuitenkin menneen ajan mahdoton saavuttaminen, ei kokoelma tältä osin voi koskaan tulla täysin valmiiksi.

Nostalgiasa ei kuitenkaan aina ole kyse vain saavuttamattoman menneisyyden ihannoinnista ja sen kaipuusta. Nostalgian avulla pohditaan myös nykyhetkeä ja sitä, millainen tulevaisuuden pitäisi olla (González-Ruibal 2020, 188). Nostalgian tunne voi saada toivomaan, että nykyhetki ja tulevaisuus olisivatkin enemmän menneisyyden kaltaisia. Joillakin nostalgisoituneilla esineillä voidaankin pyrkiä käsittelemään nykyajan vauhdikasta kehitystä. Esineet ja materia ovat jatkuvassa muutoksessa ja esineitä vaihdetaan jatkuvasti uusiin. Maailmassa, jossa kaikki tuntuu muuttuvan ja kehittyvän, materiaaliset esineet voivat toimia tehokkaana välineenä pysyvyyden ja jatkuvuuden luomiseksi. (Korkiakangas 2001, 97; González-Ruibal 2020, 198–199.) Seuraavassa vastauksessa voidaankin huomata tällaista levyn kautta toiseen aikaan pakenemista ja fyysisten levyjen näkemistä vastareaktionä nykyajan hektisyydelle ja pysymättömyydelle.

Fyysinen levy on myös oma kapinani nykymaailmaa vastaan, jossa kaikki viihde muuttuu digitaaliseksi harmaaksi roskaksi. Fyysinen levy muistuttaa minua oman musiikkiharrastukseni alkuajoista, jolloin teininä oli varaa ostaa yksi levy per muutama kuukausi. Se tietysti tarkoitti sitä, että levyyn piti perehtyä kunnolla ja se kuunneltiin niin monta kertaa että se oikeasti tarttui mieleen. Näin sitä oppi arvostamaan, kuin piti tutkia joka näkökulmasta. Nykyaikainen Spotify-kulutus edustaa minulle "kaikki mulle heti ja nyt" kulttuuria, jossa musiikki muuttuu "fast fashion" tyyppiseksi kulutustuotteeksi jolla ei ole mitään merkitystä ja jota kuunnellaan biisi kerrallaan jostain soittolistalta. Fyysinen levy on artistin ajattelema ja suunnittelema kokonaisuus joka tulee kuunnella juuri sellaisenaan. Fyysinen levy on taideteos jonka yksittäiset kappaleet muodostavat kokonaisuutena artistin vision siitä, miten hän taidetta esittää. Jos levyistä pitää huolta, fyysinen levy myös säilyy sinulla kun olet sen kerran ostanut. (TKU/O/23/49.)

Vastaajalle 49 fyysiset levyt ja niiden keräily mustuttavat nuoruudesta ja levyt esineenä ovat nostalgisoituneet. Fyysinen levy on konkreettinen muistutus menneestä ja silloin vallinneesta elämäntavasta. Vanha mennyt aika ja sille tyypilliset musiikinkuuntelun välineet on suuren yleisön keskuudessa osin unohdettu ja korvattu uusilla vastaajan näkemyksen mukaan kertakäyttöisillä musiikin aineettomilla versioilla. Nykyiset suoratoistopalvelut eivät vaadi enää samanlaista vaivannäköä ja aikaa, kuin fyysiset levyt aikanaan tekivät. Juuri tällaiset levyjen aineellisuuteen liittyvät mahdollisuudet ja toisaalta rajoitukset kiehtovat keräilijää, ja

saavat aikaan esineen lumoa. Jatkaessaan levyjen hankintaa ja kuuntelua nimenomaan fyysisinä, voidaan linkkiä menneeseen pitää yllä, tekemällä samoja asioita kuin nuoruudessa. Pala menneestä tuodaan konkreettisesti nykyhetkeen.

Nostalgian tunteella ja kokemuksella onkin vahva yhteys lumon kokemukseen. Nostalgia voitaisiin nähdä olevan yksi lumoa aikaan saava tekijä. Nostalgiaan liittyy menneen ajan savuttamattomuus ja kaukaisuus, ja juuri tämä tietyn ajan fyysinen kaukaisuus mahdollistaa lumon kokemuksen (Kitson & McHugh 2015, 488). Menneen ja nykyajan kohtaaminen sekä niiden erityinen samanaikainen läsnäolo voi saada aikaan lumoa (Kitson & McHugh 2015, 489). Kun lumossa on pohjimmiltaan kyse jostain yllättävästä, ihmetystä aiheuttavasta, poikkeuksellisesta tai muuten erityisestä kohtaamisesta (Ks. Bennett 2001, Utriainen 2017), vaikuttaa nostalgian kohtaaminen levyjen yhteydessä juuri tällaiselta. Koska levyjä edustava aika todella on saavuttamattomissa, ei olekaan ihme, että nostalgian kokemus tuntuu yllättävältä ja lumoavalta. Vaikka menneeseen aikaan piti olla mahdotonta palata, jostain syystä nostalgian avulla tuntuu, kuin menneen todella pääsisi elämään ja kokemaan uudestaan. Tämä kokemus ja nostalgialla väritynyt menneisyys poikkeavat keskeisellä tavalla ihmisen tavallisesta arjesta, saaden aikaan lumoa.

Levyjen esineellisyydellä on tässä menneen ajan nostalgisoitumisessa ja lumoutumisessa keskeinen merkitys. Usein nimenomaan konkreettiset ja aineelliset esineet toimivatkin ensisijaisena linkkinä menneeseen ja näin myös lumon kokemukseen (Kitson & McHugh 2015, 490). Levyt esineenä ovat konkreettinen todiste jo eletystä ajasta, jotka kuitenkin pysyvyydellään ovat läsnä myös nykyajassa. Koettu nostalgia tuntuu samaan aikaan todella kaukaiselta, mutta tunne on esineen aineellisuuden myötä samanaikaisesti fyysisesti lähellä ja läsnä (Kitson & McHugh 2015, 489–490). Tämä samaan aikaan menetetyt menneisyyden kaukaisuus yhdistettynä nykyhetkessä fyysisesti käsissä pideltävään levyyn on erikoinen kokemus, ja otollinen lumolle.

Levyt ovatkin samaan aikaan sekä menneessä että nykyajassa, monessakin mielessä. Yksittäinen levykeräilijän nuoruudessa hankkima levy muistuttaa kyseistä levykeräilijää nimenomaan omasta henkilökohtaisesta historiastaan ja omasta koetusta menneisyydestä. Mutta yksittäisen levyn lisäksi joku tietty levyformaatti itsessään voi nostalgiallaan saada aikaan lumoa. Monella keräilijällä vastauksissa korostuikin, että he edelleenkin hankkivat uusia levyjä niissä formaateissa, joihin nuoruudessa totuttiin. Levyt ja niihin vahvasti liittyvä toiminta sisältää jo itsessään nostalgiaa ja lumoa.

4.4.2 Levyjen elämää keräilijän jälkeen

Menneiden haikailujen lisäksi vastaukset sisälsivät myös pohdintaa levyjen tulevaisuudesta. Jokaisella esineellä onkin joko vielä määrittelemätön tai määritelty tulevaisuus, joka vaikuttaa esineeseen suhtautumiseen ja käyttöön (Drazin 2021, 64). Tässä luvussa käsittelem näitä levyjen tulevaisuuksia. Enemmistössä vastauksissa näkyi, että erityisesti itselle kaikkein tärkeimpiä levyjä halutaan pitää mahdollisimman pitkään matkassa mukana. Usein levyjen tulevaisuus nähtiin pitkälti oman elämän mittaisena eikä levyjen jatkosijoituspaikkoja aina oltu mietitty. Keräilijät saattoivat vastauksissaan kuitenkin tuskailta vähitellen säilytystilan loppumisen kanssa. Säilytystilan hupeneminen tekee levyjen tulevaisuuden pohtimisen ajankohtaiseksi, kun kaikille levyille ei lopulta enää löydykään tilaa. Moni vastaaja sanoi tietävänsä, että jossain kohtaa kokoelman, jos ei nyt kokonaan hävittäminen, niin ainakin jonkin tasoinen karsiminen olisi edessä. Epäsuorasti levyjen kanssa kuljetun yhteisen matkan loppuminen siis tiedostettiin.

Kaikki keräilijät eivät halunneet säilyttää levyjään itsellään maailman tappiin saakka. Suurin osa keräilijöistä olikin joissain elämän vaiheessa luopunut joistain omista levyistään ja laittaneet levyjä kiertoon seuraaville omistajille. Joillakin vastaajilla tuli esiin myös tämän myynnin ja levyn kiertoon laittamisen viehätys. Siitä saatatettiin jopa pitää melkein yhtä paljon kuin varsinaisesta keräilystä. Osa vastaajista koki levyjen kiertoon laittamisen lohdullisena ja itselleen erityisen levyn antamisen seuraavalle omistajalle tärkeänä. ”Liikuttaviakin hetkiä koettu, kun vaikka joku nuori keräilijä saanut minulta harvinaisuuksia omaan hyllyynsä.” (TKU/O/23/11.) Vastaaja 32 taas kuvailee, kuinka luopumisen taustalla on ollut halu antaa jotain erityistä omille läheisilleen ja näin laittaa levy ja sen sisältämä lumo kiertoon sitä enemmän arvostavalle ihmiselle.

Olen luopunut toki useammastakin levystä. Antanut lapsilleni omaksi, kun ovat kovasti jostain levystä pitäneet. Olen antanut myös joululahjaksi sukulaisilleni joitain levyjä, jos olen kuullut, että joku olisi jotain levyä kovasti kaivannut. (TKU/O/23/32.)

Osa oli alkanut pohtimaan levyjen tulevaisuutta myös oman kuoleman jälkeen. Joillain keräilijöistä oli valmiiksi mietittynä, mihin levyt haluttaisiin sijoittaa ja asettaa. Muutamalla oli toive, että levyt päätyisivät perinnöksi omille lapsille. Levyjen nähtiin edustavan omaa elämää ja siihen liittyviä muistoja. Levyjen aineellisuus mahdollistaa niihin kiinnittyneiden muistojen antamisen eteenpäin: ”Kokoelma on minulla ja pysyy, ainakin vielä, tytär pitää huolen sitten mun jälkeen. Onhan siinä kun jaksaa kuunnella niitä, Isän elämä.”

(TKU/O/23/53.) Kysymykseen liittyy myös pohdintaa identiteetistä. Vastaja ei haluakaan antaa vain levyjä ja niihin liittyviä muistoja tärkeän ihmisen säilytykseen, vaan myös jättää osan itsestään läheiselleen. Kun identiteetti nähdään omistettujen ja arvostettujen esineiden avulla (Woodward 2007, 145), antaessaan rakkaat levyt eteenpäin, voidaan niiden mukana ajatella siirtyvän pala itsestä. Vastaja 53 näkee oman elämänsä ja osittain itsensä levyjen kautta, ja kokee levyjen voivan toimivan tämän elämän symbolina ja jatkumona.

Kaikille levyjen tulevaisuutta pohtineille vastaajille ei ollut tärkeää, että levyt päätyvät juuri jonkun tietyn ihmisen haltuun oman kuoleman jälkeen. Heille saattoi kuitenkin olla tärkeää, että levyt päätyvät *jonkun* käsiin. Jonkun, joka levyjä osaisi arvostaa ja pitää niistä huolta oman ajan loputtua. Muutamassa vastauksessa tuli myös näkyväksi se, kuinka jotkut vastaajat kokivat velvollisuudekseen pitää huolta omista levyistään ja säilyttää niitä laajemmin tulevia sukupolvia varten. He näkivät levyissä erityisesti niiden historiallisen arvon. Levyjen tulevaisuudella ja levyjen elämän jatkumisella olikin usein väliä, vaikka tarkempia suunnitelmia ei oltu laadittukaan.

Levyjen poisantoa ja niistä luopumista on mahdollista tarkastella levyjen lumon hiipumisena. Lumo ei ole staattista ja aina samanlaisena pysyvää, vaan sen perusominaisuuksiin kuuluu sen jatkuva vaihtelevuus ja ilmeneminen satunnaisissa tilanteissa (Mikkola 2019, 21–22; Utriainen 2017, 18). Jossain elämäntilanteissa lumon kokemus on voimakkaampaa kuin toisissa. Tämä koskee myös levyjä, jotka tietyissä elämänvaiheissa saavat erilaisia merkityksiä ja tunteita aikaan. Levyn lumon kokemuksessa tapahtuneet muutokset usein konkreettisesti pistivät levyn liikkeelle, esimerkiksi ullakolle pahvilaatikkoon tai ihan myyntiin saakka. Tähän suhtauduttiin hyvin vaihtelevasti ja levyjen jatkosijoittamiseen liittyi paljon erilaisia näkemyksiä ja syitä. Lumon hiipuminen selittyy niin levyjen aineellisuuteen kuin aineettomuuteenkin liittyvien ominaisuuksien muutoksilla.

Yleisin syy levyjen poisantamiseen ja kokoelmasta poistamiseen liittyi jollain tavalla niiden aineelliseen olemukseen. Jos levy oli rikki, naarmuuntunut tai muuten huonossa kunnossa, kyseinen kappale todennäköisesti haluttiin viedä kierrätyskeskukseen tai antaa muuten eteenpäin. Rikkinäistä levyä on ensinnäkin hankala, ellei jopa mahdotonta kuunnella, joka monella vastaajista oli ensisijainen levyjen käyttötarkoitus. Tämän lisäksi vaurioituneen tai loppuun kuluneen levyn aineellinen olemus on merkittävästi muuttunut sen alkuperäisestä olemuksesta ja rikkoutuessaan osa esineen lumosta katoaa. Tietystä miehestä kyseessä on eri esine, kuin hankintahetkellä. Ilmari Vesterinen (2001) ilmaisee tätä esineen kylmenemisellä.

Mennessään rikki esine menettää aiemmin sisältämänsä lämmön, ja samaan aikaan siitä tulee jotain väärällä tavalla poikkeavaa (Vesterinen 2001, 18, 37). Rikkinäinen levy ei myöskään sovi enää laajempaan kokoelmaan, joka pääsääntöisesti koostuu vain ehjistä levyistä. Rikkinäinen ja viallinen levy laskee siis koko kokoelman lumoarvoa, ja joutaa kiertoon.

Yksi yleinen syy pistää levyt eteenpäin oli myös tahattomien kaksoiskappaleiden eksyminen kokoelmaan. Hyllyssä ei ole paikkaa kahdelle täysin samalle levyille – ja kyllä, eri maiden ja vuosien painokset samasta albumista *ovat* eri levyjä. Lumon kokemukseen liittyvä ainutlaatuisuus onkin tässä tilanteessa avainasemassa. Kokoelman osien tulee olla jokainen yhteenkuuluvia, mutta kuitenkin ainutlaatuisia (Pöyhtäri 1996, 11–14). Joillekin luopumisen taustalla oli myös itse suosiman formaatin vaihtuminen vuosien aikana. Jossain vaiheessa toinen levyformaatti on ollut kiinnostavampi, mutta myöhemmin kiinnostus toiseen kasvaa suuremmaksi. Tällöin ”väärän” formaatin edustajista haluttiin päästä eroon, jotta tilaa olisi tällä kertaa enemmän kiinnostavammalle formaatille.

Erilaisia levyjen aineettomuuteen liittyviä syitä levyistä luopumiseen oli myös paljon, ja nämä aineettomat syyt olivatkin omassa aineistossani vahvasti esillä. Yleisimpiä syitä, miksi jotain levyä ei haluttu enää säilyttää liittyi musiikin saaman tunteen katoamiseen tai yksinkertaisesti musiikkimaun vaihtumiseen. Jos levy ei enää saanut aikaan samanlaista tunnetta kuin joskus aikanaan, ei sen säilyttämiselle nähty mitään syytä. Ennen voimakkaankin musiikkielämyksen aikaansaanut levy oli menettänyt lumonsa, ja nykyisellään vastaavanlaiset ainutlaatuiset kokemukset saadaan jostain muualta. Lumon aikaansaama kohde oli siis vaihtunut. Monet levyt saattoivatkin lojua vintillä tai kellarissa vuosia, ennen kuin niiden olemassaolo ylipäänsä muistettiin. Ne eivät olleet olleet kuuntelussa pitkään aikaan, ja tähän tosiasiaan havahtuminen saattoi saada halun päästä niistä eroon lopullisesti.

Myös sellaiset levyt, joihin ei liittynyt mitään erityisempiä muistoja joutavat kiertoon. Juuri levyihin kiinnittyneet muistot tekevät levyistä ainutlaatuisia ja monelle keräilijälle lumoavia. Jos nämä kuitenkin levystä puuttuvat, on levy vain esine muiden joukossa eikä kosketa mitenkään henkilökohtaisesti. Henkilökohtaisuus on monelle keskeinen levyjen lumoa aikaansaavaan kokemukseen liittyvä ominaisuus. Sellaiset levyt, jotka vain vahingossa ovat päätyneet omaan haltuun ovat usein merkityksettömiä, eikä niistä luopuminen tuota sen suurempia ongelmia. Parhaimmassakaan fyysisessä kunnossa oleva levy ei ansaitse paikkaansa levyhyllyssä, jos sen sisältämä musiikki ei kosketa tai levyyn ei liity muita

henkilökohtaisia merkityksiä. Seuraavissa vastauksissa tulevat esiin niin levyjen aineellisuuteen kuin aineettomuuteen liittyviä perusteita levyjen kiertoon laittamiseen:

Huonokuntoisia levyjä olen pyrkinyt päivittämään parempiin kappaleisiin ja siinä samalla poistanut noita huonokuntoisia. Enää en ns. hyllytä huonokuntoisia levyjä lainkaan, vaikka niitä joskus tuleekin ostaessa levyjä nipuissa. Koska säilytystila on rajallinen, olen ajoittain pakotettu luopumaan jostain. Silloin lähtövuorossa on aina levyjä, joista huomaan, ettei niitä ole tullut kuunneltua pitkiin aikoihin, eikä levyyn/levyihin liity mitään ulkomusiikillisiä tekijöitä. Muistoja. Näillä kriteereillä olen luopunut varsin kallistakin levyistä, mutta levyjen/kokoelman rahallisen arvon kartuttaminen on kuitenkin itselleni toissijaista. (TKU/O/23/20)

Sellaisesta joka ei resonoi millään tavalla, joka paitsi kuulostaa huonolta ei millään tavalla ole relevantti siinä genressä mitä minä keräilen. Olen luopunut yli sadasta levystä keräilyharrastukseni aikana. Nuorempana, ihan puhtaasti rahasyistä, luopuminen mahdollisti uusien levyjen ostamisen. Nykyään lähinnä tilanpuute johtaa joskus levyjen myyntiin. En välitä niinkään, että saanko niistä mitään kunnan rahaa, kunhan tulee tilaa uusille. Mutta olen kyllä sen huomannut, että joidenkin levyjen myynti on jälkepäin harmittanut, ja olenkin viimeisen 20v aikana jopa ostanut takaisin kymmeniä aikaisemmin myymiäni levyjä. (TKU/O/23/49.)

Kiinnostavaa oli myös useamman vastauksen kohdalla esiin tullut lumon paluu, jopa vuosien jälkeen. Lumon kokemus voi tulla elämään yllättäen ja sitä voidaan aktiivisesti pyrkiä ylläpitämään. Edellä esiteltyjen esimerkkien tapaan se voi myös vähitellen hiipua. Tämä ei kuitenkaan välttämättä ole levyn lopullinen kohtalo. Jo kerran hiipunut lumo voi yhtä yllättäen tulla takaisin ja viritä uudelleen. Tämä tuli esiin esimerkiksi vastauksissa, joissa levyistä oltiin aikaisemmin syystä tai toisesta luovuttu, mutta tultu myöhemmin katumapäälle. Useampi vastaaja haikaili aikaisemmin myymiensä levyjen perään. Näitä aikaisemmin syystä tai toisesta luovuttuja levyjä olikin hankittu myös uudestaan kokoelmaan. Esimerkiksi vastaaja 12 sanoittaa kokemustaan näin: ”Olen elämäni aikana myynyt kaksi vinyyliä pois.. meni vuosi tai kaksi ja rupesin katumapäälle ja ostin takaisin myymäni levyt hyllyyn, eli vaikea on luopua mistään.” (TKU/O/23/12.) Aikanaan hiipunut lumo oli tullut takaisin, jos se koskaan oli kunnolla lähtenytään.

5 Levyjen aineellisuuden ja aineettomuuden lumoa

5.1 Johtopäätökset

Tutkimuksessa tarkastelin levykeräilyä ja levykeräilijöiden suhdetta omiin levyihinsä aineellisuuden, aineettomuuden sekä näistä yhdessä kumpuavan lumon kautta. Tarkastelin levyjä niin niiden aineellisten kuin aineettomien ominaisuuksien sekä näille annettujen merkitysten avulla. Aineisto muodostui levykeräilyyn tai fyysisiin levyihin keskittyviin Facebook-ryhmiin jakoon laitettujen kyselyiden vastauksista. Aineisto tarjosi monenlaisia näkökulmia aiheeseen 46 vastaajan turvin.

Ensimmäinen tutkimuskysymykseni oli ”Miten aineellisuus ja aineettomuus ilmenevät levyissä?”. Vastauksissa oli paljon yhteneväisyyksiä erityisesti tiettyihin teemoihin liittyen, mutta myös jonkin verran yksilöllistä vaihtelua. Yhteistä kyselyyn tulleissa vastauksissa oli se, että levyt todella koettiin usein molempina, sekä aineellisina, että aineettomina esineinä. Ensisijaisesti levyt nähtiin monipuolisina ja kokonaisvaltaisina musiikinkuuntelun välineinä, joihin kuitenkin liittyi paljon aineettomia merkityksiä, erityisesti muistojen ja identiteettipohdinnan merkeissä. Toinen tutkimuskysymykseni ” Miten keräilijöiden vuorovaikutus levyjen aineellisuuden ja aineettomuuden kanssa mahdollistaa lumon kokemuksia?” liittyikin läheisesti ensimmäiseen tutkimuskysymykseen. Sekä levyjen aineelliset että aineettomat ominaisuudet ja piirteet saivat aikaan lumon kokemuksia, välillä yhdessä ja välillä taas erikseen. Seuraavaksi tarkastelen näitä analyysissa esiin tulleita aineellisten ja aineettomien levyjen ominaisuuksia sekä näistä ilmennyttä lumoa.

Levyjen esineellisyys mahdollistaa paljon asioita, joita pelkät digitaaliset albumit eivät voisi tarjota. Monelle keräilijälle levyjen aineellisuuteen liittyvät ominaisuudet ovatkin keräilyn keskiössä ja siihen kiinnitetään paljon huomiota. Levyn kunto ja fyysinen olemus ovat monella uusia levyjä hankittaessa kaikkein ylimmällä prioriteettilistalla. Levyjen aineellisuus ja musiikin saama fyysinen olomuoto jo itsessään voitiin nähdä lumoa aikaansaavana yllättävänä tekijänä, kun itselle tärkeän asian saa konkreettisesti näkyviin esineen muodossa. Yllätyksellisyyttä ja erityisyyttä lisää fyysisten levyjen asema nykyajassa, jossa levyjen äärelle usein tarkoituksellisesti hakeudutaan. Levyn pinnalla olevat aineelliset yksityiskohdat voivat toimia konkreettisina jälkinä muistoista tai jostain tietystä aikakaudesta. Tällaisella aineellisen ja aineettoman vuorovaikutuksella on mahdollisuus saada aikaan lumoa.

Levyt lumoavat myös niiden lukuisilla käyttömahdollisuuksillaan. Esineinä levyt ovat kiinnostavia ja niiden esineellisyys jo itsessään kutsuu niitä käyttämään. Levyjen kanssa voidaanakin viettää aikaa mitä moninaisin tavoin. Aineellisuus mahdollistaa musiikinkuuntelun ja musiikin kokemisen kokonaisvaltaisena elämyksenä. Siihen kuuluu esimerkiksi levyhyllyn järjestely, levyjen puhdistaminen, levysoittimen hankinta, levyjen hypistely, kansien ihastelu, oheisliitteiden selailu ja levyn varsinaiseen levysoittimeen asettaminen ja lopulta musiikin kuuntelu. Vinyylilevyissä myös levyn kääntäminen kesken kuuntelun kuuluu asiaan. Kuunteluprosessi koostui siis monesta pienestä mutta välttämättömästä toimesta, lisäten kuuntelukokemuksen merkityksellisyyttä, käytettyä aikaa, vaivaa. Ylimääräinen työ, vaivannäkö ja asiaan panostaminen ja sille omistautuminen on yksi asia, joka lisää levyjen koettua lumoa. Kuunteluprosessi henkilökohtaistuu, ja levyjen kuuntelusta muodostuu pienistä käytänteistä koostuva kokonaisuus. Näiden pienien vaiheiden toteuttaminen ja läpimeneminen uudestaan ja uudestaan koetaan lumoavana, niiden luoman tuttuuden tunteen ja tekemisen koetun merkityksellisyyden avulla.

Levyjen käyttäminen ei ollut kuitenkaan jokaiselle keräilijälle yhtä tärkeää. Osa keräilijöistä käytti levyjään harvoin, jotkut eivät ollenkaan. Tällöin levyt saivatkin niiden merkityksensä ja koetun erityisyyden esimerkiksi muistojen ja levyjen avulla koetun nostalgian avulla. Levyt olivat muuttuneet puhtaista käyttöesineistä keräilyesineiksi. Ne ovat siis edelleen esine, mutta käyttöarvon ja musiikinkuuntelun sijasta keräilijä arvostaa sitä, mitä levyt edustavat hänelle. Levyjen käyttämättömyys tai niiden käytön rajaaminen esimerkiksi tiettyjen ihmisten ulottumattomiin voi myös lisätä levyjen lumoa. Asettaessaan rajat levyjen käytölle, levyihin kiinnittyy entistä enemmän huomiota ja harvemmat käyttökerrat tuntuvat entistä tärkeämmiltä. Käyttämättömyys vaalii esineeseen säilyttyjä ja kiinnittyneitä merkityksiä, samalla lisäten niiden koettua arvoa.

Levyjen aineellisuus tuokin ihmeellisyytensä ja lumoavuutensa lisäksi mukanaan tietynlaisen varjopuolen. Levyillä on nimittäin myös todellinen vaara mennä rikki, naarmuuntua ja kulua. Niitä on mahdollista myös käsitellä ja säilyttää väärin. Levyjen suojele vaatiikin erilaisia toimia keräilijöiltä. Keräilijöillä olikin tarkkoja ja vähemmän tarkkoja tapoja pitää huolta levyistään. Levyt haluttiin pitää kuuntelukelpoisina ja kannet tunnistettavina, jonka takia huoltaminen ensisijaisesti oli tärkeää. Usein levyjen säilyttämiseen ja huoltamiseen liittyy kuitenkin muutakin. Huoltoon ja säilytykseen liittyvien toimien avulla ylläpidettiin myös levyjen aineellisuuden ja aineettomuuden lumoa. Kun joku levy oli aikanaan saanut ihmeellisen lumon kokemuksen aikaan, pyritään se säilyttämään alkuperäisessä kunnossa,

jotta pääsy kyseisen lumon kokemuksen äärelle säilyy myös. Samalla kun fyysisistä ominaisuuksista pidetään huolta, pidetään huolta levyjen aineettomista merkityksistä. Jos levy tuhoutuu, levyyn kiinnittyneet aineettomat merkitykset katoavat sen mukana. Aineettomat merkitykset nimittäin tarvitsevat jonkin aineellisen, esimerkiksi levyn, mihin kiinnittyä.

Näitä levyihin kiinnittyneitä aineettomia merkityksiä onkin monia, ja levyt koettiin keräilijöiden vastauksissa myös aineettomina esineinä. Erityisesti aineistossa korostui levyihin liittyvät muistot, joissa kuitenkin aineellisuus oli aina vahvasti läsnä. Muistot usein aktivoituivatkin aineellisuuden avulla (King 2010, 147, 151). Levyjen koskettelu ja niiden kanssa toimiminen herätteli muistoja ja muistot saattoivat myös saada aikaan aineellista toimintaa ja kehollisia tuntemuksia. Muistoista saattoi jäädä joitain aineellisia jälkiä, pieniä ja isompia, levyjen kansiin ja pinnalle. Usein tällaiset pienet muistoihin liittyvät jäljet ja aineelliset yksityiskohdat jopa saattoivat lisätä koettua levyjen erityisyyttä ja levyn aikaansaamia lumon kokemuksia. Yksityiskohdat ja jopa pienet virheet tekivät levystä ainutlaatuisen levyn, jollaista muilla ei ole.

Muistoja liittyy niin yksittäisiin levyihin kuin laajemmin koko kokoelmaan ja keräilyharrastukseen. Levyillä muistellaan itselle rakkaita ihmisiä, konkreettisia elämäntapahtumia, elämyksellisiä keikkakokemuksia, arkisia ja vähemmän arkisia kohtaamisia muiden ihmisten kanssa, erilaisia paikkoja ja ihmissuhteita. Levyjen erityisyytenä näyttää olevan musiikkiin liittyvät muistot, ja monet muistelivat erilaisia kuunteluhetkiä, niiden tunnelmaa ja levyjen kanssa vietettyä aikaa. Tärkeimmistä ja myös vähemmän tärkeistä levyistä muistetaan usein tarkasti niiden ostopaikka-, -aika ja ensimmäiset levyn kanssa vietetyt hetket. Yksittäisiä levyjä siis muistettiin, niihin kiinnittyi elämän varrella tärkeitä muistoja ja ne toimivat muistamisen välineinä. Näillä muistoilla oli voima muuttaa tavanomainen ja arkiselta vaikuttava esine henkilökohtaiseksi ja lumoavaksi.

Levyjä muistettiin ja muisteltiin, mutta levyt myös itsessään muistavat asioita. Jokaisella levyllä on oma elinkaarensa ja tarinansa. Jotkut niistä tiedetään ja muistetaan, joitain taas ei. Levyjen elämäkerrat ja tarinat, sekä näistä mahdollisesti jääneet aineelliset jäljet ovat myös yksi levyjen lumoa aikaansaava tekijä. Se, että levyt tulevat jostakin ja ovat aina menossa jonnekin on kiehtovaa ja kiinnostavaa, tehden jokaisesta levystä ainutlaatuisen. Saman albumin omistavat keräilijät omistavat aina oman version kyseisestä albumista, jolla on oma tarinansa. Levyjen elinkaaren eri vaiheissa levyt myös saavat jatkuvasti erilaisia merkityksiä yksittäisenkin keräilijän elämän aikana ja niiden koettu lumo myös vaihtelee. Välillä levyjen

lumo voi hiipua ja joistain levyistä hankkiudutaan eroon. Tämä lumo saattaa myöhemmin viritä uudelleen ja levyt voidaan pyrkiä hankkimaan takaisin. Lumon kokemus ei pysykään aina samanlaisena, vaan muuttuu jatkuvasti levyn merkitysten sekä aineellisten ominaisuuksien muuttuessa.

Levyillä on monelle iso merkitys oman identiteetin muotoutumisessa ja sen ilmentämisessä. Omaa minuutta, omia intohimoja ja kiinnostuksenkohteita tuodaankin usein aktiivisesti esiin levyillä. Identiteettiä tuotiin esille niin itseä, mutta välillä myös muita varten. Omat levyt koettiin symboloivan ja edustavan omaa elämää ja elämän eri käännekohtia. Levyt saatettiin kokea erottamattomaksi osa itseä. Joskus tämä suhde oli niin vahva, että elämää ilman levyjä ei osattu tai haluttu edes kuvitellakaan. Itse hankitut, säilytetyt, esille laitetut ja omistetut levyt ovat oma juttu ja jotain omaa. Levyjä saatettiin tietyissä tilanteissa käyttää omassa elämässä mahdollisena suunnannäyttäjänä ja niihin voitiin turvautua vaikeissa tilanteissa. Ne toivatkin monelle lohtua, iloa ja juhlantuntua kiireisen arjen keskelle. Nämä levyjen saamat merkitykset identiteettiin liittyen tuovat esille, kuinka monenlaisia tehtäviä ja rooleja pienilläkin esineillä voi olla. Itsensä näkeminen omissa levyissä ja levyjen avulla mahdollistaa myös lumon kokemisen.

Intohimo levyharrastusta kohtaan, levyjen koettu tärkeys sekä niiden merkitys omalle identiteetille usein sai fyysisen ilmenemismuodon levyhyllyn muodossa. Levyhylly oli välttämätön myös tiettenkin säilytyksen ja käytännöllisten syiden takia. Järjestyksessä oleva hylly ja esimerkiksi yksittäisten levyjen asettaminen näyttille olivat monelle myös esteettisiä valintoja. Levyhyllyllä on kuitenkin usein muukin tehtävä. Levyhyllyyn usein kulminoituakin koko keräilyharrastus ja lähes kaikilla kyselyyn vastanneilla oli tarkka itse mietitty paikka ja järjestys levyilleen. Levyjen järjestyksellä ja paikoilla voidaan konkreettisesti tuoda esille tiettyjä osia omasta itsestään ja persoonastaan. Järjestys ja esille laitto ovat aina aktiivista valintaa, joilla voidaan tuoda esille omaa identiteettiään sekä keräilyharrastusta. Levykeräilyn ja musiikin ollessa tärkeä osa omaa itseä, ei olekaan yllättävää, kuinka monelle näytillä oleva levyhylly oli tärkeää.

Levyihin liittyy sekä menneisyys että tulevaisuus. Nostalgia on vahvasti esillä monen keräilijän levykokoelmissa ja levykeräilyssä. Eri levyformaattit ja levyt ylipäänsä fyysisinä esineinä saivat tuntemaan nostalgiaa yksittäisten levyjen lisäksi. Levyjen avulla voidaan palata, tai ainakin yrittää palata nuoruuteen ja menneisyydessä vallitsevaan tunteeseen. Niin todellisiin ja kuin myös täysin kuviteltuihin. Nostalgisessa kokemuksessa lumo on vahvasti

läsnä. Aineellisuuteen kietoutuneet mielikuvat, ihanteet ja muistot yhdessä konkreettisessa esineessä saivat erityisen kokemuksen menneen läsnäolosta aikaan, mikä tuntuu lumoaavalta. On uskomatonta, että tällaiseen tunteeseen ja aikaan voi todella päästä käsiksi pienen esineen avulla.

Menneisyytensä lisäksi levyillä on myös tulevaisuus. Monelle keräilijälle oli tärkeää, että itselle merkityksellisimmät levyt säilyvät loppuun saakka omassa elämässä. Joidenkin kokoelma taas koki suurempaa vaihtelua, uusien levyjen tullessa ja vanhojen levyjen jatkaessa matkaa seuraaville omistajille. Vaikka levyjä olisikin annettu eteenpäin, moni koki tärkeäksi, että levyt saavat hyvän kodin ja, että niistä tullaan pitämään huolta jatkossakin. Levyt saatettiin nähdä niin tärkeinä, ettei niistä uskalleta luopua, ennen kuin on varmaa, että tuleva omistaja osaa arvostaa keräilijän levyjä samalla tavalla. Levyjen lumo on vielä niin voimakas, että vaikka fyysisestä esineestä oltaisiinkin valmiita luopumaan, esine kokonaisuudessaan ja siihen liittyvät merkitykset pitävät vielä otteessaan. Levyjen kautta koettu lumo halutaan säilyttää mahdollisimman pitkään ja mahdollisesti siirtää seuraaville sukupolvillekin. Vaikka tätä ei oltaisiikaan enää itse todistamassa.

Kun esine saa uuden merkityksen ja arvon esimerkiksi identiteetin ilmentäjänä, muistojen kantajana, tietyn aikakauden symbolina ja tunteiden säilöjänä, tulee näistä merkityksistä kyseisen esineen tärkein ja keskeisin tehtävä. Saadessaan uuden roolin, esineen alkuperäisellä käyttötarkoituksella ja sen nykyisellä käyttöarvolla ei ole enää niin suurta merkitystä (Nieminen ja muut 2011, 10). Vaikka levyt saivatkin keräilijöiden käsissä paljon erilaisia aineettomia merkityksiä ja ne koettiin tärkeinä, näyttäisi levykeräily kuitenkin osittain poikkeavan tästä esitetystä näkökulmasta. Niiden käyttöarvo ja käytettävyys olivat nimittäin muutamaa poikkeusta luukuun ottamatta yhä tärkeitä, ellei jopa tärkeimpiä keräilyyn liittyviä osa-alueita. Levyjen aineettomat merkitykset myös aina tarvitsevat fyysisen kiinnittymiskohteen, ja esineellisyys onkin välttämätöntä keräilylle. Muistot, identiteettipohdinnat, eri aikakaudet ja ajanjaksot kiinnittyvät fyysiseen levyn, ja tämä levyn sisältämä musiikki onkin aina keräilyn ja levyjen aikaan saaman lumon ytimessä.

5.2 Jatkotutkimusmahdollisuudet

Levykeräilyn ja keräilijöiden esinesuhteeseen liittyy paljon mahdollisuuksia jatkotutkimukselle. Mielestäni aihetta voisi jatkaa samoin tutkimuskysymyksin ja osittain samoin näkökulmin esimerkiksi haastattelun merkeissä. Haastattelu mahdollistaisi

vuorovaikutuksen haastattelijan ja haastateltavan välillä ja keskustelu aiheen äärellä voisi mahdollistaa vieläkin syvemmän ja yksityiskohtaisemman kuvauksen levykeräilyn moninaisuudesta. Omassa aineistossanikin muutama vastaaja oli suoraan sanonut, että osaisi keskustella aiheesta paremmin kasvotusten kuin teknisten laitteiden välityksellä. Esineitä tutkiessa myös tutkittavana olevan esineen fyysinen mukaan ottaminen haastattelutilanteeseen voisi tuoda uusia havaintoja esiin ja parempaa ymmärrystä esineeseen ja sen esineellisyyteen liittyen. Erityisesti levyjen aineellisuuden pohtiminen voisi olla helpompaa ja helpommin lähestyttävämpää kun esinettä saisi konkreettisesti tarkastella ja koskea haastattelutilanteessa.

Tutkimuksessani painottuivat tietyn ikäiset ja tietyn sukupuolen edustajat. Mielestäni jatkossa tutkimusta voisikin kohdistaa erityisesti omassa tutkimuksessani hieman pimentoon jääneisiin ryhmiin. Miesvoittoinen aineisto ei välttämättä kuvaa naiskeräilijöiden kokemusta, eikä täten myöskään yleisemmin keräilyä kaikkein monipuolisimmalla tavalla. Aineisossani olikin vain muutaman naispuolisen keräilijän vastaus, joten oman aineistoni perusteella aiheesta ei voi tehdä isompia johtopäätöksiä. Nimenomaan naiskeräilijöihin keskittyminen voisikin olla yksi mahdollinen jatkotutkimuskohde. Toinen omassa aineisossani aika näkymätön ryhmä oli nuoret keräilijät. Erityisesti nuoriin keskittyminen voisi olla hedelmällistä pohtiessa levyjen ja levykeräilyn merkitystä nykyajassa. Nuoret eivät ole kasvaneet perinteisten levyjen parissa, joten heidän näkökulmansa ja kokemuksensa voisi erota merkittäväällä tavalla oman tutkimukseni havainnoista.

Levykeräilyä voisi lähestyä monesta muustakin näkökulmista. Tässäkin tutkimuksessa jonkin verran esillä ollut digitaalisuus ja suoratoistopalvelut voitaisiin tuoda vielä isompaan rooliin tutkimuksessa. Esimerkiksi tämä voisi tapahtua niin, että tutkittaisiin nimenomaan sitä, mikä nykyajan digitaalisuudessa ja suoratoistopalveluiden suosiossa saa ihmiset palaamaan vanhempien musiikinkuuntelun muotojen pariin. Ainakin oma aineistoni antoi ymmärtää, että tällaista ilmiötä olisi havaittavissa. Levykeräilyn suhde digitaalisuuteen ja digitaaliseen maailmaan olisikin ajankohtainen teema. Myös virtuaalisten levykokoelmien tutkiminen voisi olla hedelmällinen tutkimuskohde ja linjassa materiaalisen kulttuurin nykysuuntausten kanssa. Esimerkiksi tutkimus voitaisiin kohdistaa soittolistoihin ja omien digitaalisten kirjastojen ja kuunteludatan keräilyyn.

Lumon käsittely voisi myös kohdistua joihinkin yksittäisiin rajatumpiin levykeräilyyn liittyviin ilmiöihin. Esimerkiksi sellaisiin keräilijöihin, jotka pyrkivät hankkimaan omaan kokoelmaansa mahdollisimman uniikkeja ja harvinaisia levyjä. Tämä voisi olla kiinnostavaa

monessakin mielessä, antaen lisää tietoa millaisia esineitä pidetään erityisen tärkeinä levykeräilyssä. Uskontotieteellistä näkökulmaa painottaen tutkimus voisi jatkossa kohdistua myös esimerkiksi levykeräilyn rituaaleihin, joita jonkin verran omassa tutkimuksessani tuli ilmi. Levykeräilyyn liittyykin yllättävän paljon rituaaleja. Pienempiä ja rutiininomaisempia kuin myös pitkäkestoisempia ja juhlavampia. Levykeräilyn erilaisiin rituaaleihin erityisesti keskittyminen voisikin antaa vielä lisää ymmärrystä levykeräilyn lumosta nykyaikana. Levykeräilyä voisi myös laajemmin lähteä tarkastelemaan esimerkiksi eletyn uskonnon sekä fanikulttuurien näkökulmasta.

Lähteet

Tutkimuskirjallisuus

Alasuutari, Pertti 2011: *Laadullinen tutkimus 2.0*. 4. uudistettu painos. Vastapaino, Tampere.

Attfield, Judy 2000: *Wild Things : the Material Culture of Everyday Life*. Berg, Oxford.

Bata, Timea 2008: Mementos of the Honeymoon – the Pattern and the Practice. Teoksessa Pirjo Korkiakangas & Tiina-Riitta Lappi & Heli Niskanen (toim.) *Touching Things: Ethnological Aspects of Modern Material Culture*, 50–59. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.

Bennett, Jane 2001: *The Enchantment of Modern Life : Attachments, Crossings, and Ethics*. Princeton University Press, New Jersey.

Bergholm, Alexandra & Riku Hämäläinen 2020: Aineellinen kulttuuri. Teoksessa Heikki Pesonen & Tuula Sakaranaho (toim.) *Uskontotieteen ilmiöitä ja näkökulmia*, 234–241. Gaudeamus, Helsinki.

Bhatti, Mark & Andrew Church & Amanda Claremont & Paul Stenner 2009: ‘I Love Being in the Garden’: Enchanting Encounters in Everyday Life. *Social & cultural geography*, 10(1), 61–76. Saatavissa DOI:10.1080/14649360802553202

Bowman, Marion 2017: From Production to Performance: Candles, Creativity and Connectivity. Teoksessa Tim Hutchings & Joanne McKenzie (toim.) *Materiality and the Study of Religion – The Stuff of the Sacred*, 35–50. Routledge, New York.

Braun, Virginia & Victoria Clarke & Elicia Boulton & Louise Davey & Charlotte McEvoy 2021: The Online Survey as a Qualitative Research Tool. *International journal of social research methodology* 24(6) 641–654. Saatavissa <https://doi.org/10.1080/13645579.2020.1805550>

Burgess, Richard James 2014: *The History of Music Production. The History of Music Production*. Oxford University Press, Oxford.

Carroll, Timothy & Aaron Parkhurst & David Jeevendrampillai 2020: Introduction: Towards a general theory of failure. Teoksessa Timothy Carroll & Aaron Parkhurst & David Jeevendrampillai & Julie Shackelford (toim.) *The Material Culture of Failure: When Things Do Wrong*, 1–20. Taylor and Francis, Lontoo.

Carroll, Timothy & Antonia Walford & Shireen Walton 2021: Introduction. Teoksessa Antonia Walford & Timothy Carroll & Shireen Walton (toim.) *Lineages and Advancements in Material Culture Studies Perspectives from UCL Anthropology*, 1–16. Routledge, Abingdon.

Chivers Yochim, Emily & Megan Biddinger 2008: 'It Kind of Gives You That Vintage Feel': Vinyl Records and the Trope of Death. *Media, culture & society* 30(2), 183–195. Saatavissa <https://doi.org/10.1177/016344370708686>

Craig, Ailsa 2011: When a Book Is Not a Book: Objects as 'players' in Identity and Community Formation. *Journal of material culture* 16(1), 47–63. Saatavissa <https://doi.org/10.1177/1359183510394943>

Cutcher, Leane 2008: Creating Something: Using Nostalgia to Build a Branch Network. *Journal of consumer culture* 8(3), 369–387. Saatavissa DOI:10.1177/1469540508095304

Davies, Charlotte Aull 1998: *Reflexive Ethnography: A Guide to Researching Selves and Others*. Taylor and Francis, Abingdon. Saatavissa DOI: 10.4324/9780203069370

Drazin, Adam 2021: The Object Biography. Teoksessa Antonia Walford & Timothy Carroll & Shireen Walton (toim.) *Lineages and Advancements in Material Culture Studies Perspectives from UCL Anthropology*, 61–74. Routledge, Abingdon.

Ellis, Jack 2017: Material History: Record Collecting in the Digital Age. *M/C journal* 20(5). Saatavissa: <https://doi.org/10.5204/mcj.1289>.

Fitzsimmons Frey, Heather & Marlis Schweitzer 2022: Reenacting the Past. Teoksessa Lu De Cunzo & Catharine Dann Roeber (toim.) *The Cambridge Handbook of Material Culture Studies*, 205–235. Cambridge University Press, Cambridge. Saatavissa: doi:10.1017/9781108622639.002

Frykman, Jonas 2016: Done by Inheritance: A Phenomenological Approach to Affect and Material Culture. Teoksessa Jonas Frykman & Maja Povrzanovic Frykman (toim.) *Sensitive Objects : Affect and Material Culture*, 153–178. Nordic Academic Press, Lund.

Frykman, Jonas & Maja Povrzanovic Frykman 2016: Affect and Material Culture : Perspectives and Strategies. Teoksessa Jonas Frykman & Maja Povrzanovic Frykman (toim.) *Sensitive Objects : Affect and Material Culture*, 9–28. Nordic Academic Press, Lund.

Garvey, Pauline 2005: Domestic Boundaries: Privacy, Visibility and the Norwegian Window. *Journal of material culture* 10(2), 157–176. Saatavissa <https://doi.org/10.1177/1359183505053073>

Giles, David & Stephen Pietrzykowski & Kathryn E. Clark 2006: The psychological meaning of personal record collections and the impact of changing technological forms. *Journal of Economic Psychology* 28(4), 429–443. Saatavissa: doi:10.1016/j.joep.2006.08.002.

Gillies, Val & Pam Alldred 2012: The Ethics of Intention: Research as a Political Tool. Teoksessa *Ethics in Qualitative Research*, 43–58. Sage, Lontoo. Saatavissa: <https://dx.doi.org/10.4135/9781473913912.n4>

Gonzalez-Ruibal, Alfredo 2020: What remains? On material nostalgia. Teoksessa Olsen, Bjørnar & Mats Burström & Caitlin DeSilvey, & Þóra Pétursdóttir (toim.) *After Discourse: Things, Affects, Ethics*, 187–203. Taylor and Francis, Abington.

Habkirk, Scott & Hsun Chang 2017: Scents, Community, and Incense in Traditional Chinese Religion. *Material religion* 13(2), 156–174. Saatavissa <https://doi.org/10.1080/17432200.2017.1289306>

Haldrup, Michael 2017: Souvenirs: Magical Objects in Everyday Life. *Emotion, space and society* 22, 52–60. Saatavissa <https://doi.org/10.1016/j.emospa.2016.12.004>

Harries, John 2016: A Stone That Feels Right in The Hand: Tactile Memory, the Abduction of Agency and Presence of the Past. *Journal of Material Culture*. 22(1), 110–130. Saatavissa <https://doi.org/10.1177/1359183516679187>

Hayes, David 2006: Take Those Old Records Off the Shelf': Youth and Music Consumption in the Postmodern Age. *Popular music and society* 29(1), 51–68. Saatavissa: <https://doi.org/10.1080/03007760500167370>.

Herva, Vesa-Pekka, Eerika Koskinen-Koivisto, Oula Seitsonen, & Suzie Thomas 2016: 'I Have Better Stuff at Home': Treasure Hunting and Private Collecting of World War II Artefacts in Finnish Lapland. *World archaeology* 48(2), 267–281. Saatavissa <https://doi.org/10.1080/00438243.2016.1184586>

Hill, Jude 2007: The Story of the Amulet: Locating the Enchantment of Collections. *Journal of material culture* 12(1), 65–87. Saatavissa <https://doi.org/10.1177/1359183507074562>

Hjelm, Titus 2022: Maallistuminen, uushenkisyys ja "tahto uskontoon" - Uskontososiologian trendeistä. Teoksessa Minna Opas & Tiina Mahlamäki (toim.) *Uushenkisyys*, 75–93. Saatavissa DOI 10.21435/tl.275

Holloway, Julian 2010. Legend-Tripping in Spooky Spaces: Ghost Tourism and Infrastructures of Enchantment. *Environment and planning. D, Society & space* 28(4), 618–637. Saatavissa <https://doi.org/10.1068/d9909>

Howes, David 2009: Scent, Sound and Synaesthesia: Intersensoriality and Material Culture Theory. Teoksessa Christopher Tilley & Webb Keane & Susanne Küchler & Michael Rowlands & Patricia Spyer (toim.) *Handbook of Material Culture*, 161–172. SAGE Publications, Lontoo.

Immonen, Visa 2016: Sotkuinen aineellisuus – Menneisyyden merkityksistä ja ihmiskeskeisyydestä esineiden ajallisuuteen. *Historiallinen aikakauskirja* 114(2), 190–200.

Jones, Andrew & Nicole Boivin 2012: The Malice of Inanimate Objects: Material Agency. Teoksessa Dan Hicks & Mary Beaudry (toim.) *The Oxford Handbook of Material Culture Studies*, 333–351. Oxford University Press, Oxford. Saatavissa <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199218714.013.0014>

Kajander, Anna 2022: Materiaalisuus etnologiassa. Teoksessa Outi Fingerroos & Konsta Kajander & Tiina-Riitta Lappi (toim.) *Kulttuurien tutkimuksen menetelmät*, 139–154. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.

Kajander, Anna 2020: *Kirja ja lukija digitalisoituvassa arjessa*. Helsingin Yliopisto, Helsinki.

Keane, Webb 2005: Signs Are Not the Garb of Meaning: On the Social Analysis of Material Things. Teoksessa Miller Daniel (toim.) *Materiality*, 182–205. Duke University Press, Durham.

King, Frances 2010: *Material Religion and Popular Culture*. Routledge, New York.

Kitson, Jennifer & Kevin McHugh 2015: Historic Enchantments – Materializing Nostalgia. *Cultural geographies* 22(3), 487–508. Saatavissa DOI:10.1177/1474474014549946

Korkiakangas, Pirjo 2001: Esineiden nostalgisoituminen: ylevöityminen, arkisen ja kansanomaisuuden nostalgiaa. Teoksessa Bo Lönnqvist, & Ilmari Vesterinen (toim.) *Pandoran lipas : virvatulia esineiden maailmasta*, 75–101. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.

Korkiakangas, Pirjo & Tiina-Riitta Lappi & Heli Niskanen 2008: Ethnological Glances at material culture. Teoksessa Pirjo Korkiakangas & Tiina-Riitta Lappi & Heli Niskanen (toim.) *Touching Things: Ethnological Aspects of Modern Material Culture*, 8–17. Suomalaisen kirjallisuuden seura, Helsinki.

Kuula, Arja 2011: *Tutkimusetiikka: aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys*. 2. uudistettu painos. Vastapaino, Tampere.

Lahiri, Shompa 2011: Remembering the City: Translocality and the Senses. *Social & cultural geography* 12(8), 855–869. Saatavissa <https://doi.org/10.1080/14649365.2011.615665>

Laviolette, Patrick 2013: Introduction. Storing and storying the serendipity of objects. Teoksessa Anu Kannike & Patrick Laviolette (toim.) *Things in Culture, Culture in Things*, 13–35. University of Tartu Press, Tartu.

Lipman, Caron 2019: Living with the Past at Home: The Afterlife of Inherited Domestic Objects. *Journal of material culture* 24(1), 83–100. Saatavissa <https://doi.org/10.1177/1359183518801383>

Nieminen, Aila, Pia Olsson, Helena Ruotsala & Katriina Siivonen 2011: Aineen taikaa. Teoksessa Aila Nieminen & Pia Olsson & Helena Ruotsala & Katriina Siivonen (toim.)

Aineen taikaa: Näkyvän ja näkymättömän kulttuurin jäljillä, 7–20. Suomalaisen kirjallisuuden seura, Helsinki.

Nylund Skog, Susanne 2013: The travelling furniture: materialised experiences of living in the Jewish diaspora. Teoksessa Anu Kannike & Patrick Lavolette (toim.) *Things in Culture, Culture in Things*, 102–113. University of Tartu Press, Tartu.

Marschall, Sabine 2019: ‘Memory objects’: Material objects and memories of home in the context of intra-African mobility. *Journal of Material Culture*, 24(3), 253–269. Saatavissa DOI:10.1177/1359183519832630

McManus, John 2018: Modern Enchantments: Media, Fandom and Distraction Amongst Diaspora Turkish Football Supporters. *Ethnos* 83(4), 762–781. Saatavissa <https://doi.org/10.1080/00141844.2017.1341424>

Mercie, Delphine 2021: Looking at things. Teoksessa Antonia Walford & Timothy Carroll & Shireen Walton (toim.) *Lineages and Advancements in Material Culture Studies Perspectives from UCL Anthropology*, 129–145. Routledge, Abingdon.

Mikkola, Satu 2019: Enkelit tuovat apua ja lumoa arkeen : Kyselytutkimus Lorna Byrnen Suomen tilaisuuksiin osallistuneille. *Teologinen Aikakauskirja*, 124(4), 308–328

Miller, Daniel 2008: *The Comfort of Things*. Polity Press, Cambridge.

Miller, Linda Mayorga, Terry Lynn Gall & Lise Corbeil 2011: The Experience of Prayer With a Sacred Object Within the Context of Significant Life Stress. *Journal of spirituality in mental health* 13(4), 247–271. Saatavissa <https://doi-org.ezproxy.utu.fi/10.1080/19349637.2011.616101>

Miller, Tina 2012: Reconfiguring Research Relationships: Regulation, New Technologies and Doing Ethical Research. Teoksessa *Ethics in Qualitative Research*, 29–41. Sage, Lontoo. Saatavissa <https://dx.doi.org/10.4135/9781473913912.n3>

Money, Annemarie 2007: Material Culture and the Living Room: The Appropriation and Use of Goods in Everyday Life. *Journal of consumer culture*, 7(3), 355–377. Saatavissa <https://doi.org/10.1177/1469540507081630>

- Morgan, David 2020: The Sensory Web of Vision: Enchantment and Agency in Religious Material Culture. Teoksessa Ivan Gaskell & Sarah Carter *The Oxford Handbook of History and Material Culture*, 254–274. Oxford University Press, Oxford.
- Morgan, David 2017: Material analysis and the study of religion. Teoksessa Tim Hutchings & Joanne McKenzie (toim.) *Materiality and the Study of Religion – The Stuff of the Sacred*, 14–34. Routledge, New York.
- Morgan, David 2010: Materiality, social analysis and the study of religion. Teoksessa David Morgan (toim.) *Religion and Material Culture*, 55–74. Routledge, New York.
- Mullins Paul 2018: The Materiality of Consumer Culture. Teoksessa Olga Kravets (toim.) *The Sage Handbook of Consumer Culture*, 351–362. Sage, Los Angeles.
- Opas, Minna & Tiina Mahlamäki 2022: Johdanto. Teoksessa Minna Opas & Tiina Mahlamäki (toim.) *Uushenkisyys*, 8–50. Saatavissa DOI 10.21435/tl.275
- Osborne, Richard 2019: Vinyl, Vinyl Everywhere: The Analog Record in the Digital World. Teoksessa Mark Wolf (toim.) *The Routledge Companion to Media Technology and Obsolescence*, 200–214. Routledge, New York.
- Paladi-Kovacs, Attila 2008: Material Culture in Time. Teoksessa Pirjo Korhonen & Tiina-Riitta Lappi & Heli Niskanen (toim.) *Touching Things: Ethnological Aspects of Modern Material Culture*, 21–26. Suomalaisen kirjallisuuden seura, Helsinki.
- Pearce, Susan 1994: *Interpreting Objects and Collections*. Routledge, Lontoo.
- Pink, Sarah 2009: *Doing Sensory Ethnography*. Sage publications, Los Angeles.
- Poole, Simon 2014: *Black gold : the cultures & practices of record collecting*. Buckinghamshire New University, Buckinghamshire.
- Primiano, Leonard Norman 2016: Collecting Vernacular Religious Material Culture. *Material religion*, 12(3), 381–383. Saatavissa DOI: 10.1080/17432200.2016.1192157
- Pöyhkäri, Ari 1996: *Keräilystä kokoelmaan: Sosiologia ja filosofia näkökulmia keräilyyn*. Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä. Saatavissa <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-5884-8>

Savolainen, Ulla 2022: Muistin ideologiat, välineet ja puitteet – Inkerinsuomalaiset menneisyydet ja muistitieto museonäyttelyssä. Teoksessa Ulla Savolainen & Riikka Taavetti (toim.) *Muistitietotutkimuksen paikka : teoriat, käytännöt ja muutos*, 186–217. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki. Saatavissa <https://doi.org/10.21435/skst.147>

Savolainen, Ulla & Eerika Koskinen-Koivisto & Kirsi-Maria Hytönen 2022: Muistitietotutkimus, folkloristiikka ja etnologia. Teoksessa Ulla Savolainen & Riikka Taavetti (toim.) *Muistitietotutkimuksen paikka: : teoriat, käytännöt ja muutos*, 289–308. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki. Saatavissa <https://doi.org/10.21435/skst.147>

Schilbrack, Kevin 2019: The Material Turn in the Academic Study of Religions. *The Journal of Religion*, 99(2), 219–227.

Shuker, Ro 2010: *Wax Trash and Vinyl Treasures: Record Collecting as a Social Practice*. Routledge, Farnham.

Sue, Valerie & Lois Ritter 2015: *Conducting Online Surveys*. 2 uudistettu painos. SAGE, Los Angeles.

Suominen, Jaakko 2022: Pokémon Go (2016)-pelin suosion nostalgiaselittäminen. *WiderScreen* 25(1–2), 140–159. Saatavissa <http://widerscreen.fi/numerot/2022-1-2/pokemon-go-2016-pelin-suosion-nostalgiaselittaminen/>

Suominen, Jaakko 2016: Helposti ja halvalla? Nettikyselyt tutkimusaineiston kokoamisessa. Teoksessa Pirjo Korhokangas & Pia Olsson & Helena Ruotsala & Anna-Maria Åström (toim.) *Kirjoittamalla kerrotut : Kansatieteelliset kyselyt tiedon lähteinä*, 103–152. Ethnos, Helsinki.

Szarvas, Zsuzsa 2008: Objects and Identities. Teoksessa Pirjo Korhokangas & Tiina-Riitta Lappi & Heli Niskanen (toim.) *Touching Things: Ethnological Aspects of Modern Material Culture*, 162–169. Suomalaisen kirjallisuuden seura, Helsinki.

Tacchi, Jo 2002: Radio texture: between self and others. Teoksessa Daniel Miller (toim.) *Material Cultures : Why Some Things Matter*, 25–45. Routledge, New York.

Tuomi, Jouni & Anneli Sarajärvi 2018: *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Uudistettu laitos. Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki.

Utriainen, Terhi 2018: Enkelitalismaani vai rukouskoru – Mitä kätkeytyy arkiseen onnenessineeseen? Teoksessa Alexandra Bergholm & Riku Hämäläinen (toim.) *Katse pyhään. Näkökulmia uskonnon aineellisuuteen*, 211–230. Partuuna, Helsinki.

Utriainen, Terhi 2017: *Enkeleitä työpöydällä : arjen ja lumon etnografiaa*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.

Utriainen, Terhi 2017: Matter challenging words: From ‘angel talisman’ to ‘prayer ornament’. Teoksessa Tim Hutchings & Joanne McKenzie (toim.) *Materiality and the Study of Religion – The Stuff of the Sacred*, 219–234. Routledge, New York.

Utriainen, Terhi 2016: Ritually Framing Enchantment: Momentary religion and everyday realities. *Suomen Antropologi*, 41(4), 46–61.

Vechinski Matthew 2013: Collecting, Curating, and the Magic Circle of Ownership in a Postmaterial Culture. Teoksessa Kevin Moist & David Banash (toim.) *Contemporary Collecting : Objects, Practices, and the Fate of Things*, 22–36. The Scarecrow Press, Lanham.

Vesterinen, Ilmari 2001: Esinepeli. Teoksessa Bo Lönnqvist, & Ilmari Vesterinen (toim.) *Pandoran lipas : virvatulia esineiden maailmasta*, 13–60. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.

Weber, Robert 2011. *Basic Content Analysis*. 2. uudistettu painos. SAGE publications, Lontoo. Saatavissa: <https://dx.doi.org/10.4135/9781412983488>

Weiner, Isaac 2015: Sound. Teoksessa S Brent Plate (toim.) *Key Terms in Material Religion*, 215–222. Bloomsbury, Lontoo.

Widrich, Mechtild 2013: Collecting “History in the Making”: The Privatization of Propaganda in National Socialist Cigarette Cards. Teoksessa Kevin Moist & David Banash (toim.) *Contemporary Collecting : Objects, Practices, and the Fate of Things*, 145–167. The Scarecrow Press, Lanham.

Winters, Paul 2016: *Vinyl Records and Analog Culture in the Digital Age : Pressing Matters*. Lexington Books, Lanham.

Witmore, Christopher 2006: Vision, Media, Noise and the Percolation of Time: Symmetrical Approaches to the Mediation of the Material World. *Journal of material culture* 11(3), 267–292. Saatavissa <https://doi.org/10.1177/1359183506068806>

Woodward, Ian 2007: *Understanding Material Culture*. Sage Publications, Lontoo.

Yates, Julian 2022: Materiality. Teoksessa Lu De Cunzo & Catharine Dann Roeber (toim.) *The Cambridge Handbook of Material Culture Studies*, 27–53. Cambridge University Press, Cambridge. Saatavissa: [doi:10.1017/9781108622639.002](https://doi.org/10.1017/9781108622639.002)

Internet-lähteet

IFPI. (2021). Global music report. Haettu 24.3.2023 Osoitteessa: https://www.ifpi.org/wp-content/uploads/2022/04/IFPI_Global_Music_Report_2022-State_of_the_Industry.pdf

IFPI. (2021). Kokonaismyynti 2021. Haettu 24.3.2023 Osoitteessa: https://www.ifpi.fi/wp-content/uploads/2022/03/cumulative-01-12_2021.pdf

Liitteet

Liite 1. Aineistopyyntö

Hei levykeräilijä!

Oletko aina halunnut kertoa sinulle tärkeistä levyistä ja levykeräilystäsi? Onko sinulla jokin tietty levy, josta voisit puhua vaikka tuntikausia? Nyt tähän olisi oiva tilaisuus tutkimukseen osallistumisen muodossa.

Olen Jonna Savolainen Turun yliopistosta, ja teen pro gradu -tutkielmaa kulttuurien tutkimuksen tutkinto-ohjelmaan historian kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitoksella. Tutkielmani aiheena on levykeräilijöiden levyt, niiden esineellisyys ja erityisyys. Kyselyyn voi vastata kuka tahansa itsensä levykeräilijäksi kokeva: oli sinulla sitten 5 tai 5000 levyä. Olet voinut keräillä levyjä vuosikausia tai muutamia kuukausia, eikä keräilemälläsi formaatilla ei ole väliä.

Kyselyssä on 11 avointa kysymystä ja kaiken mittaiset vastaukset ovat tervetulleita. Kysely löytyy seuraavasta linkistä ja siihen vastaamisessa menee noin 15–30 minuuttia, riippuen vastausten pituudesta. Kerään vastauksia 18.12.2022 asti.

Linkki kyselyyn: <https://link.webpolsurveys.com/S/98679059716B33EE>

Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja vastaaminen tapahtuu nimettömästi. Kyselyn vastauksia ei tule käsittelemään kukaan ulkopuolinen. Vastaukset tullaan arkistoimaan vastaajien luvalla Turun yliopiston historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitoksen arkistoon myöhempää opetus-, tutkimus- ja museokäyttöä varten arkiston käyttösääntöjen mukaisesti. Arkistosta ja arkiston käyttösäännöistä:

<https://www.utu.fi/fi/yliopisto/humanistinen-tiedekunta/hkkl-arkisto>

Käythän vielä ennen kyselyyn vastaamista lukaisemassa tietosuojailmoituksen tämän linkin kautta:

https://utufi-my.sharepoint.com/:w:/g/personal/joesav_utu_fi/ESiG-ZHcKF1JtjiMQcpcgo0BgdtLXjKdGFi538k4buQMZw?e=z4skdR

Terveisin,

Jonna Savolainen

Liite 2. Kysely

1. Olen lukenut tietosuojailmoituksen, informointitekstin ja HKTL-arkiston käyttösäännöt ja vastaukseni saa arkistoida Turun yliopiston historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitoksen arkistoon. (Kyllä / Ei)
2. Ikä
3. Sukupuoli
4. Kuvaile yhtä tai useampaa sinulle tärkeää levyä kokoelmassasi. Millainen levy on kyseessä? Voit kuvailla esimerkiksi levyn ulkonäköä, levyn päätymistä sinulle, siihen liittyviä muistoja tai tunteita, levyn tarinaa tai muuta siihen liittyvää.
5. Miksi juuri tämä levy on sinulle tärkeä? Mikä tekee siitä erityisen? Missä vaiheessa levystä on tullut sinulle erityinen?
6. Millä perusteella valitset levysi kokoelmaasi? Voit kertoa esimerkiksi kuntokriteereistäsi, suosimastasi formaatista, painoksista, genreistä, aikakaudesta tai muusta valintaan vaikuttavasta tekijästä. Miksi nämä mainitsemasi perusteet ovat sinulle tärkeitä?
7. Missä ja miten säilytät levyjäsi? Ovatko ne jotenkin esillä/piilossa tai jossain tietyssä järjestyksessä? Ovatko ne erillään muista esineistä? Miksi?
8. Missä paikassa et koskaan voisi kuvitella säilyttäväsi levyjäsi? Miksi et?
9. Pidätkö levyistäsi huolta jollain tavalla? Miksi?
10. Annatko muiden ihmisten koskea levyihisi? Entä tietävätkö muut ihmiset kokoelmastasi? Miksi/Miksi ei?
11. Miltä tuntuisi, jos menettäisit tärkeimmän levysi? Entä miltä koko levykokoelman menettäminen tuntuisi? Miksi?
12. Millaisesta levystä olisit valmis luopumaan? Millaisista levyistä olet ehkä elämäsi aikana jo luopunut? Miksi?
13. Miten ja millaisissa tilanteissa käytät levyjäsi? Voit kertoa esimerkiksi kuunteletko levyjäsi, järjesteletkö niitä, ihasteletko kansitaidetta tai käytätkö ylipäänsä levyjäsi.

14. Mitä lisäarvoa koet levyn fyysisyyden tuovan? Onko levyn fyysisyydellä väliä? Voisitko kuvitella siirtyväsi esimerkiksi pelkästään musiikin suoratoistopalveluiden käyttäjäksi?

15. Jäikö vielä jotain sanomatta? Voit halutessasi kertoa lisää levyistäsi ja kokoelmastasi.